

TRT

Radıyo vizyon

3 AYLIK RADYO DERGİSİ / TEMMUZ 2016 / SAYI 23

HİÇ RADYO OKUDUNUZ MU?

DOĞUYA | YEREL DEĞERLER VE RADYO

TRT Kent Radyoları | Şenol Göka

Kamu Radyosunun Belirleyici Değeri Olarak Yerellik | David Fernández Quijada

Küresel Köye Açılan Yerel Bir Değer: Radyo | Doç. Dr. Enderhan Karakoç

Yerel Radyoculukta Yurt Dışı Deneyimi | Kadim Özdemir

Selçuk Üniversitesi Radyosu Radyo Üniversite | Yasemen Göksüğürlle Söyleşi

Dinlemek İnsana En Yakışan Hâl | Talha Bora Öge ile Söyleşi

O Y D A R
RADYO²
AKADEMİ ÖDÜLLERİ

99.1

**Yılın
Yerel
Türkçe
Müzik
Radyosu**

Radyolarımız,
bir kanaat
önderi olarak
bizi birbirimize
ve geçmişimize
bağlamaya
devam ediyor.

Şenol GÖKA TRT Genel Müdürü

Yerel Radyolar: Kentine Özgü Kendine Özgü

Anadolu, sabretmenin, tevekkülün coğrafyasıdır; ölüp ölüp yeniden dirilmenin sırnını bilir bu topraklar...

Biz, Anadolu'nun çocukları, bilginlerimizin yanı başında büyüdük. Bilginin ancak sabır ve tecrübe ile, hayatın ruha verdiği şekil ile bilgeliğe dönüşeceğini öğrendik ve buna kıymet verdik. Geleneğimizde bilgiye, tecrübeye derin saygı vardır; köyümüzde, mahallemizde, evimizde başköşeyi büyüklerimize veririz. Toplumsal ritüellerimizde onların yol göstericiliğine ihtiyaç duyar, güveniriz. Onlar fikirleri, bilgi ve tecrübeleriyle toplumsal hayatımıza yön veren, geleneklerimizin sürekliliğini ve aktarılmasını sağlayan kanaat önderlerimizdir.

Bugün, metropollerde, birbirinden kopuk uydu kentlerde yalnızlaşırken, kanaat önderlerimizi yitirdiğimiz gibi, birlikte olma hissini de yavaş yavaş kaybediyoruz. Herkes kendi hâlince bir şey söyler ama söylemenin en güzel şekli sohbetir. İşte radyo eski zamanların buğusunu üzerinde taşıyan büyüklü kutu olmaya bu yüzden devam ediyor. Çünkü, ayrı ayrı yerlerde olunsu bile, birlikte olma hissini onun gibi veren bir başka iletişim aracı yok. Radyolarımız, bir kanaat önderi olarak bizi birbirimize ve geçmişimize bağlamaya devam ediyor.

Anadolu insanının elbette Doğu dünyasından farklı bir yanı var. Sabır önemlidir ama biz, "Hayırlı işlerde acele etmenin gerekliliğine de inanırız." Bir kamu hizmeti yayıncısı olarak, kanaat önderi özellikleri taşıyan kent radyolarını kurmak bizim görevimizdi. Hızla İstanbul, Ankara ve İzmir'de, "kentine özgü", "kendine özgü" radyolarımızı dinleyici ile buluşturduk.

Bu sayıda, hem bu serüveni, hem de genel olarak yerel radyoların kıymetine ilişkin akademik yazılar okuyacaksınız. Arkadaşlarımızı böyle önemli bir konuyu dosyalarna taşıdıkları için kutluyorum.

Radyolarımızla olan bağımızın hiç kopmayacağı inancıyla iyi okumalar diliyorum.

Şenol GÖKA
20.06.2016

Bir sihirdir müzik, sırrı notalarda gizli.
Bazen bir dost, belki şifalı bir ilaç,
bazense bir hatıradır tebessümle karşılanan...

Hayatın ta kendisidir müzik, bir dünyadır,
o dünyayı size getiren ise...

1 Yaşında...

 Dergimizi seslendirilmiş podcast olarak da
ipad/iphone veya akıllı telefonunuza
yükleyip dinleyebilirsiniz.

 TRT Bir Dünya Müzik
 birdunyamuzik
 birdunyamuzik@trt.net.tr

Özel
yayıncılıktaki
artışın en çarpıcı
kısmı yerel
yayıncılığın
artmasıdır.

Dr. Süleyman ERDAL TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanı

Yerel Değerler ve İletişim Araçları: Radyo

İletişim teknolojilerinin baş döndürücü bir hızla ilerlediği günümüzde, iletişim araçları dünyanın her köşesinde insana ve topluma dair kültür, sosyoekonomik yapı, eğitim, ahlaki normlar ve davranış kalıplarını yeniden biçimlendirmektedir. İletişim araçları bu biçimlendirme sürecinde özellikle taşıyıcı bir unsur olarak değerler bağlamında olumlu veya olumsuz bir fonksiyon da üstlenmektedir.

Belki de son zamanlarda en sık telaffuz edilen kavramlar, küreselleşme ve yerelleşmedir. Bu kavramlar her problemin sebebi, sonucu ya da çözümü olarak ortaya konmaktadır. İletişim araçları da küreselleşme ve yerelleşme kavramlarına olumlu ya da olumsuz anlamda en büyük katkıyı sunar.

Küreselleşme ile birlikte kamu hizmeti yayıncılığı eleştirilir duruma gelmiş, diğer taraftan özel yayıncılık bütün dünyada sınır tanımayan biçimde artmıştır. Özel yayıncılıktaki artışın en çarpıcı kısmı yerel yayıncılığın artmasıdır. Yerel yayıncılar buldukları hedef bölge, hatta günümüz teknolojisi ile tüm dünyada etkin olabilmektedirler. Diğer yandan kontrolsüz ve bilinçsiz yayınlar toplumu bir arada tutan değerlerde aşınmaya ve bu değerlerden uzaklaşmamıza, kendimizden uzaklaşmamıza ve dolayısıyla kimliğimizde tahribata neden olmak-

tadır. Buradan kamu hizmeti yayıncılığına olan ihtiyacın azalmadığını görüyoruz. Kamu hizmeti yayıncılığı, toplumun, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarıyla doğrudan bağlantılıdır.

Tam bu noktada değerler gündeme gelmektedir. İletişim araçları ise taşıyıcı bir unsur olarak değerlere katkı ya da bozulmaya yol açtığı iddiaları ile eleştirilmekte veya takdir edilmektedir.

Geçen yıl yayına başlayan TRT Kent Radyoları böyle bir ihtiyaçtan ortaya çıkmış, belki de değerler alanında oluşan aşınmayı bir nebze olsun durdurma, bununla beraber değerlerin korunmasına bir katkı sunma görevi üstlenmiştir. Bunun dışında bir diğer katkı ise belki yerelde yayıncılığın nasıl olması gerektiği sorusuna verdiği cevap da olabilir.

Radyovizyon'un bu sayısında yerel değerler ve radyo dosyasını okuyucunun dikkatine sunuyoruz. Radyo iletişim araçları içinde en eskilerden ve hâlâ etkisini sürdüren ve sürdüreceği olan bir unsur olarak yerele ait olanı küresele, küresele ait olanı ise yerele taşıma konusunda belki de en etkili araç olmuştur. Değerler ve radyo konusundaki uzman isimlerin değerli katkıları ile dopdolu bir dosya oluşturmaya gayret ettik; ümit ediyorum takdirlerinizi kazanacaktır. ■

Editörden

Tohumdan çiçeğe... Yerelden küresele...

Tohum toprakla buluştuğunda önce filiz verir, derken boy atar. Gövdeden göğe uzanan dallar çiçeklenmeye başlar ardından; sonrasında meyve verecektir.

Yerel radyoculuk, radyoculuğun tohumudur. Çiçeklenen dallar ulusal yayıncılığı, meyveler de uluslararası yayıncılığı betimleyebiliriz. Tohumdan ağaca, yerelden küresele... Dalga dalga yayılıp büyüyen radyo sinyalleri misali...

Bu sayımıza dek radyo yayıncılığını çeşitli yönleriyle taşıdık kapağa... Bu kez tohumu, yani yerel yayıncılığa yönelttik dikkatimizi... "Yerel Değerler ve Radyo" bu sayımızın dosya konusu... Yine ülkemizden ve yurt dışından çok değerli yazar ve akademisyenlerin birikim ve deneyimlerini taşıdık sayfalarımıza... Dosyamızda yerel radyoculuğun Türkiye'deki tarihçesini ve durumunu, dünya ölçeğinde önemini, kamuoyu oluşturmadaki etkin ve etkili gücünü, yurt dışında yayın yapan yerel radyoların kültür rollerini, yanı sıra yerel radyo kanallarının yaşadıkları sorunları etraflıca ele aldık.

Yerel yayıncılık; işlediği konular, verdiği haberler, mikrofonu çıktığı konuklar ve seçtiği müziklerle, öncelikle o kentin insanına seslenir. Yayınlar, sınırlı ve görece daha küçük bir topluluğun ilgisine hitap ettiği için dinleyiciye daha sıcak gelir; kendinden bir şeyler bulur, kendini daha yakın hisseder radyosuna... Yerel medya içinde önemli bir yer edinen yerel radyoculuk, hedef kitleleriyle doğrudan iletişim kurabilme yeteneğine sahiptir. Çünkü değerlerimizin ve kültürümüzün sesi olur, kentimizin tüm çeşitliliklerini yansıtır. Size ayrı olurken aslında bir yarıdan da radyonun evrenselliğini yansıtır. Yayın yaptıkları coğrafyanın kültürünü ve değerlerini tüm dünyaya yansıtmaya, yereli küresele taşımaya ve bağlama işlevini de üstlenmeleri yönüyle ayrı bir öneme sahiptirler... Ülkemizde kamu yayıncılığının atası olan TRT'nin, üç büyük kentimizde kent radyoculuğunu başlatmasının temelinde de bu düşünceler ve değerler vardır.

Yerel radyolar dinleyicisi için 'aile' ise ulusal ve uluslar arası yayın yapan radyolar 'akrabasıdır' diyebiliriz. Her şey çekirdekten başlıyor, giderek büyüyor ve kocaman bir aileyi oluşturuyor. Yerelden küresele, küreselden yereli kültürlerin bağ kurmasına aracı oluyor radyo...

Dosya konumuzda bağlantılı köşelerimizden biri Radyo Akademi... "Benim Rad-yomda Bugün Ne Var?" başlıklı yazıda; radyosuyla farklı bir ilişki geliştiren dinleyici profilini okuyacaksınız; ki o profile hasta yakınına müzik parçası armağan eden, akşam trafiğinden saniye saniye haberdar olan, bölgesindeki amatör spor kulüplerinin başkanı radyosundan öğrenen dinleyiciden söz ediyor.

Kapak konumuzla bağlantılı bir diğer konumuz da Selçuk Üniversitesi'nin 22 yıllık radyosu Radyo Üniversite. Bölüm öğrencilerini mezuniyet sonrası meslek yaşamlarına uygulamalı olarak hazırlayan Radyo Üniversite, Konya kenti ve kentlisi ile sıcak ve sağlam bir bağ kurmayı başarmış yıllar içinde... Okuyacağınız söyleşi, yerel yayıncılığa akademik bir dokunuş olarak ilginiz çekecektir.

Yerel radyoculuk, radyoculuğun tohumudur. Tohumun cansuyu ise dinleyicidir. Cansuyunun sürekliliği, yerel radyo yayıncılığının yüz yüze olduğu sorunların çözülmesine bağlıdır. Dileğimiz budur.

Yaşamızdan radyo eksik olmasın...

Eda Kotanoğlu Cardona
eda.kotanoğlu@trt.net.tr

3 AYLIK RADYO DERGİSİ

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Adına Sahibi
TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanı Dr. Süleyman Erdal

Genel Yayın Yönetmeni
Dr. Süleyman Erdal

Yayın Koordinatörü
Şirin Sömer

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Eda Kotanoğlu Cardona

Editörler
Olgı Tolidemir
Sultan Yanmaz
Akşel Koçak
Didem Güneri Öztağbaşı
Nurettin Turan
Özlem Yalçın
Abdul Hamid Chohan

Danışma Kurulu
Prof. Dr. Edibe Sözen
Doç. Dr. Enderhan Karakoç
Prof. Dr. Erhan Özensel
Doç. Dr. Haluk Bengü

Bölge Temsilcileri
Ankara • Filiz Özdemir Ancoğlu • filiz.ozdemir@trt.net.tr
Antalya • Mustafa Cansız • mustafa.cansiz@trt.net.tr
Çukurova • Lütfi Kılıncı • lutfikilinci@trt.net.tr
Diyarbakır • Fatih Yılmaz • fatih.yilmaz@trt.net.tr
Erzurum • İsmail Bingöl • bingolismail@gmail.com
İstanbul • Osman Nuri Boyacı • osman.boyaci@trt.net.tr
İzmir • Hakan Özalpuk • hakan.ozalpuk@trt.net.tr
Trabzon • Yiğit Yavuz • yigit.yavuz@gmail.com

Hukuk Danışmanı
Av. Manaf Okuyan

Web Tasarım
Hilal Baysal
İbrahim Çam

Reklam Sorumlusu
Petek Ulusoy Anca
T: 0 312 463 4264/65
petek.ulusoy@trt.net.tr

İdari İşler
Murat Baran

Sosyal Medya Sorumlusu
Esra Özbek

Çevirmenler
Özden Demiray
Ömer Ayvaz
Seher Cemre Aytekin

Teşekkür
Zekeriya Aydın
Sertaç Çarbaz
İlker Çaltık

Yönetim Yeri
TRT Genel Müdürlüğü Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı
OR-AN / ANKARA • T: 0 312 463 2377
www.trtradvyovizyondergisi.com
trtradvyovizyon@trt.net.tr

ISSN 1309-0895 • YAYIN TÜRÜ Yaygın / Süreli

Baskın Tarihi 15 Temmuz 2016

Yayına Hazırlık ve Tasarım
Son1Saat Tanıtım Ajansı
Hüseyin Rahmi Sokağı 4/1 06680 Çankaya / ANKARA
T: 0 312 439 3075 • F: 0 312 439 3076
www.son1saat.com

Baskı
Fersa Ofset Baskı Tesisleri
Ostim 36. Sokak No. 5/C-D Yenimahalle / ANKARA
T: 0 312 386 1700 (pbx) • F: 0 312 386 1704
www.fersaofset.com

Dergide yayımlanan yazı ve makalelerdeki görüşler, yazarmın sorumluluğundadır, dergi üzerinde hiçbir bağlantılığı yoktur.

Bütün TRT Radyo çalışanları, derginin doğal editörleridir.

Bu Sayıda...

6

Rüzgâr Gibi Geçti
TRT Uluslararası Radyo Günleri'nin Ardından

Radyo Akademi
Benim Radyomda Bugün Ne Var?

DOSYA | Yerel Değerler ve Radyo

TRT Trabzon Radyosu 48 Yaşında

10

DOSYA
YEREL DEĞERLER
ve RADYO

34

Radyo Yolcuları | Talha Bora Öge ile Söyleşi

Söyleşi | Selçuk Üniversitesi Radyosu
Radyo Üniversite Koordinatörü Yasemen Göksüğü

Prodüktörün Kaleminden | Evim Türkiye

Kitaplık | Aşk Yolunda Bir Derviş

İlahi Nizam ve İnsan

46

Stüdyodan | Enikonu Sohbet

56

Beyazperdenin Radyolu Filmleri
Rock'n Roll Teknesi

Radyoda Afrika | Swahili ve Hausa Dilleri

Radyo Tarihinden

Haberler

58

Sesnâme

60

Rüzgâr gibi geçti

“TRT Uluslararası
Radyo Günleri” Antalya’da
rüzgâr gibi geçti; ardında izlerini
ve anılarını bırakarak...

Alper Akça Baysan

İki 2009 yılında gerçekleştirilen “Radyo Günleri”, 2-6 Mayıs 2016 günlerinde, radyo yayıncılarını, dinleyicilerini, radyoya gönül bağlılığı olan herkesi bir araya getirmek hedefiyle bu yıl Antalya’da yapıldı. Radyoya gönül verenler ve radyo dostları, 9 ülkeden radyo program yapımcılarıyla Antalya’da buluştu.

Dünyanın en güzel kentlerinden biri olan turizmin başkenti Antalya bu yıl bir “Dünya Sergisi” olan EXPO’ya da ev sahipliği yapıyor. Dünyanın en eski ve en büyük uluslararası etkinliklerinden EXPO 2016 ile TRT Uluslararası Radyo Günleri etkinliği; Antalya’nın doğal ve tarihi zenginliği ile buluştu. Hâl böyle olunca da “Radyo Günleri”nin etkisi ve gücü büyük oldu.

TRT, ülkemizde ilk resmî radyo yayınının başladığı gün olan 6 Mayıs’ı, 2009 yılından itibaren “Radyo Günleri” adı altında, uluslararası katılımlı etkinlikler dizisiyle kutluyor. TRT radyolarının usta isimlerini, emektar radyocularını, günümüzün sevilen yayıncılarını dinleyici ile buluşturmak, dinleyicinin radyoyla kurduğu sıkı bağı güçlendirmek amacıyla...

Radio Köyü ve Cam Stüdyo

Etkinlik dâhilinde Antalya'da yaklaşık 800 m² büyüklüğünde bir Radyo Köyü kuruldu. Radyo Köyü'nün yanında konser alanı ile canlı yayın yapılabilecek teknik donanıma sahip bir de Cam Stüdyo yer aldı. Yurt dışından gelen radyo programcıları kendi yayın saatlerinde ülkelerindeki dinleyicilerine Antalya'dan seslendiler; TRT'nin sağladığı teknik olanaklarla programlarını canlı olarak gerçekleştirdiler. Cam Stüdyo'nun bir benzeri ise Antalya'da şehrin merkezinde Yavuz Özcan Parkı'na kuruldu. Bu Cam Stüdyo hem TRT programlarına hem de "6 Mayıs Radyosu"na ev sahipliği yaptı. TRT radyolarının bazı programları Antalya'dan seslendi dinleyenlerine... Programlar ortak yayımla "6 Mayıs Radyosu"nda da yayımlandı.

Radyo Köyü nedir?

Radyo köyü yaklaşık 800 m²'lik bir çadır içinde yer alan, radyoculuğa dair birçok standın bulunduğu bir sergi ve aktivite alanıdır.

Eğitim salonunda ziyaretçilere; spikerlik, diksiyon, beden dili, program yazma, radyo yayıncılığı gibi konularda TRT'nin deneyimli, konusunda uzman personeli tarafından kısa eğitimler verildi. "Kendi Programını Kendin Yap" alanında ise onlara radyocu olma şansı sağlandı. "Radyo Tiyatrosu" bölümünde hayaller gerçeğe dönüştü âdeta. Oluşturulan küçük ekiplerle ziyaretçilerimiz çeşitli oyunlar seslendirerek bir hayalin içinde yer alma şansı elde ettiler. "Karaoke Stüdyosu"nda yerli ve yabancı ziyaretçilerin müziğin ritmine eşlik edebilmeleri sağlandı. Bir TRT klasiği olan Arkası Yarın'ların dinlenebildiği "Drama Dinleme Masaları" ile ziyaretçiler geçmişe uzanan keyifli yolculuklar gerçekleştirdiler. Ayrıca

ziyaretçilerimiz "Nostaljik Radyo Sergisi" ile de hafızalarımızda iz bırakmış anıların izlerini sürdürdüler.

"6 Mayıs Radyosu"

"TRT Uluslararası Radyo Günleri" kapsamında yer alan etkinlikler her yıl biraz daha gelişiyor, çeşitleniyor. Bu yılın geçen yıldan en önemli farkı ise yalnızca "Radyo Günleri" boyunca yayın yapan "6 Mayıs Radyosu". Dünyada az da olsa örneklerine rastladığımız etkinlik radyosu uygulamasının ülkemizdeki ilk örneklerinden olan "6 Mayıs Radyosu", FM 107.3 frekansından 2-6 Mayıs günlerinde, Radyo Günlerine yönelik içeriklerle hazırlanan programlarla ve yapılan yayınlarla etkinliğe büyük katkı sağladı. TRT FM, TRT Radyo-1, TSR ve TRT Antalya Radyosu'nun bölgesel yayınları, ortak yayımla "6 Mayıs Radyosu"nda yayımlandı. Ayrıca TRT'nin Ankara, Antalya, Çukurova, İstanbul ve İzmir radyolarının özgün programları, interaktif yayınlarıyla dinleyicilerle bir araya da gelerek radyo yayıncılığını görünür kıldılar âdeta...

Söz mü müzik mi?

"TRT Uluslararası Radyo Günleri" kapsamında yer alan etkinliklere bu yıl bir etkinlik daha eklendi. Özellikle geleceğin radyocusu olmaya aday İletişim Fakültesi öğrencileri ile TRT çalışanlarını bir araya getiren münazara. Münazarada "Radyoda söz mü daha önemlidir, müzik mi?" sorusuna yanıt arandı. Münazara ekibi koçluğunu TRT spikeri Adalet İbrahimhakkıoğlu'nun yaptığı münazarada, Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi "Radyoda müzik daha önemlidir" derken; münazara ekibi koçluğunu TRT spikeri Acar Acar-türk'ün yaptığı Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri "Radyoda söz daha önemlidir" dediler.

Süleyman Demirel Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri, Öğretim Üyesi Didem Çabuk, TRT Genel Müdür Yardımcısı Erkan Durdu, TRT Radyo Dairesi Başkanı Amber Türkmen ve TRT Dış İlişkiler Dairesi Başkanı Çağlan Tankur Yörümez ise jüri üyesi olarak "Radyoda söz daha önemlidir" dediler. Münazaranın kazananı Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi oldu. Moderatörlüğünü TRT spikeri Hakan Şahin'in yaptığı münazara, TRT Radyo 1, "6 Mayıs Radyosu" ve TRT Antalya Radyosu bölgesel yayınında canlı olarak yayımlandı.

"TRT Radyo Günleri", bu yıl 2-6 Mayıs günlerinde Antalya'dan seslendi dünyaya... Ülkemizin tanıtımına, bilinirliğinin artmasına katkıda bulunmayı, özellikle radyonun gücünü ve önemini, ulusal ve uluslararası düzeyde bir kez daha vurgulamayı amaçlayan ve her geçen yıl etkisini artıran "TRT Radyo Günleri", ardında bir sürü anı ve izle birlikte, bir sonraki yıl aynı tarihlerde yeniden buluşmak dileğiyle ayrıldı Antalya'dan... ■

TRT ULUSLARARASI RADYO GÜNLERİ
2-6 MAYIS 2016

RADYODA
SÖZ MÜ
DAHA ÖNEMLİDİR
MÜZİK Mİ

3 MAYIS 2016 SAAT 11.00

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
KONFERANS SALONU

İLETİŞİM FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİ İLE
TRT ÇALIŞANLARI
MÜNAZARADA BULUŞUYOR!

Dünyada az da olsa örneklerine rastladığımız etkinlik radyosu uygulamasının ülkemizdeki ilk örneklerinden olan "6 Mayıs Radyosu", FM 107.3 frekansından 2-6 Mayıs günlerinde, radyo günlerine yönelik içeriklerle hazırlanan programlarla ve yapılan yayınlarla etkinliğe büyük katkı sağladı.

www.trtmemleketimfm.com
www.memleketim.gov.tr

Memleketim ^{fm}

Bir tıkla sınırsız memleket havası...

facebook: TRT Memleketim FM
twitter: @trtmemleketimfm

RADYO DOSYA

YEREL DEĞERLER ve RADYO

12	TRT KENT RADYOLARI	
	KAMU RADYOSUNUN BELİRLEYİCİ DEĞERİ OLARAK YERELLİK	13
14	YEREL RADYOLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	
	YEREL RADYOCULUK VE REKLAMCILIK	16
18	KÜRESEL KÖYE AÇILAN YEREL BİR DEĞER: RADYO	
	YEREL RADYOLARIN EKONOMİK, SOSYAL VE SİYASAL SİSTEMDEKİ YERİ VE ROLÜ	19
21	YEREL RADYOCULUK VE KAMUOYU	
	YEREL RADYONUN MÜTEMMİM CÖZÜ: 'EV SAHİBİ' DİNLEYİCİLER	23
24	YEREL RADYOLARIN TÜRKİYE MACERASI	
	DÜNYADA YEREL RADYO SİSTEMLERİ	26
28	YEREL DEĞERLERİ KÜRESEL DÜZEYDE KORUYAN SİHİRLİ KUTU: RADYO	
	BÜYÜK DÜNYALARIN KÜÇÜK VE GÜÇLÜ SESİ: YEREL RADYOLAR	30
31	YEREL DEĞERLER VE YEREL RADYOCULUKTA YURT DIŞI DENEYİMİ	

Şenol Göka
TRT Genel Müdürü

David Fernández Quijada
Avrupa Yayın Birliği (EBU)
Kıdemli Medya Analisti

Yrd. Doç. Dr. Michael Kuryucu
İstanbul Aydın Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Hüseyin Altınbaş
Selçuk Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Reklamcılık Bölümü
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Enderhan Karakoç
Selçuk Üniversitesi
İletişim Fakültesi Radyo,
TV ve Sinema Bölümü
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Besim Yıldırım
Atatürk Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Gazetecilik Bölümü
Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Enes Bal
Necmettin Erbakan
Üniversitesi SBBF
Halkla İlişkiler ve
Reklamcılık Bölümü
Öğretim Üyesi

Doç. Dr. Onur Bekiroğlu
Öndökuz Mayıs
Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Yasın Bulduklu
Necmettin Erbakan
Üniversitesi SBBF
Halkla İlişkiler ve
Reklamcılık Bölümü
Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ali Murat Kınk
Marmara Üniversitesi
İletişim Fakültesi Radyo,
TV ve Sinema Bölümü
Öğretim Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Gökü
Uşak Üniversitesi
İletişim Fakültesi
Yeni Medya Bölümü
Öğretim Üyesi

Özgül Piyade
Psikoterapist

Kadim Özdemir
Paris İmparator FM
PIMG Radio

TRT KENT RADYOLARI

Şenol Göka

Kitle iletişim araçlarının dünyanın bilgisini sadece ilgililerine değil, yayın teknolojisinin sunduğu olanaklarla her coğrafyaya ulaştırdığı bir çağdayız. Yaşadığı toplumsal çevre ile dolaysız ilişki içinde olan izleyici/dinleyici kitlesi için bu enformasyon akışı son derece önemli. Kesintisiz biçimde enformasyon bombardımanına maruz kalıyor, bundan haz duyuyoruz. Bilgi ya da iyisiyle kötüsüyle haber, dünyanın neresinde olursa olsun herkes için ilgi çekici. Günümüzde kitleleri medya başına kilitleyen dürtü sadece öğrenme güdüsü de değil. Farklı hayatlara duyulan merak ve konulara vâkıf olma isteği aynı zamanda.

Dünyada olup bitenden haberdar olan insanoğlu çoğu zaman yanibaşındakinden bilhaber olabiliyor. Kilometrelerce uzakta yaşanana odaklanırken kentine, sokağına yabancılaşıyor. Kendi küçük evreni önemsizleştiriyor âdeta. Oysa kendini tanımak, kendinin ve sahip olduklarının farkında olmak dünyayı da yorumlamanın ilk adımı. Yani yerelden evrensele bakabilmek gerekiyor. İşte Kent Radyoları bu amaçla yola çıktı. Kentliye kentinin, dolayısıyla kendinin önemli ve değerli olduğunu hatırlatmak için.

Yaşamın hızlı temposu metropollerde kendini daha çok hissettiriyor. Zaman sanki daha hızlı akıyor. Hep bir yerlere yetişme, işleri yetiştirme telaşı içinde oluyor metropol insanı. Durup da soluklanacağı anlar, bir kahve içimlik zaman dilimi. Uzun dost sohbetlerine ayıracak vakit bulamıyor. Kentin sokaklarını arşınlamak, tarihini, kültürünü, mekânlarını, insanlarını keşfetmek ise neredeyse hayal. TRT Kent Radyoları bu noktada devreye giriyor. Sizinle güne başlayıp, yaşama karışıp günü akşama sizinle döndürüyor.

Ülkemizde kamu yayıncılığının temsilcisi olan TRT; ulusal ve bölgesel yayınların yanı sıra bir yerel yayıncılık uygulaması olarak Kent Radyoları'nı Ocak 2015'te üç metropolde faaliyete geçirdi: Ankara, İstanbul ve İzmir'de. Dünya ölçeğinde örnekleri olan yerel yayıncılığı, neredeyse 90 yıllık radyo yayıncılığı birikimine sahip olan Kurumumuzun hayata geçirmesi son derece önemli. Kentlilik bilincinin, aidiyet duygusunun oluşmasında, yerel radyo yayıncılığının rolü büyük. Biz kendi yayıncılık tecrübemizden aldığımız güçle özgün bir format oluşturduk. Anadolu'nun zengin kültürel birikimini aktarmayı

bölge radyolarıyla sürdürürken sadece metropollere yönelik kent radyolarıyla yerelin rengini ve sesini aktarmak istedik.

Kent Radyoları'nda dinleyici, kentinde olup biteni, kentin tarihini, mekânlarını, kent gündemini meşgul eden konuları, kentinin radyosundan duyuyor. Kentle özdeşleşmiş isimlerle, hemşehrileriyle ortak ilgiler çerçevesinde sohbet etme mutluluğunu yaşıyor.

Yerel gündemi takip edip, güncel haberleri en doğru kaynaklardan aktarmak için çaba harcıyor Kent Radyocular. İlde faaliyet gösteren kamu kurum ve kuruluşlarıyla, sivil toplum örgütleriyle işbirliği içerisinde kentin sorunlarını ve çözüm önerilerini mikrofona taşıyorlar. Sadece söz unsuru yok elbette. Metropol insanını günlük yaşamın yorucu temposundan uzaklaştırmak amacıyla özenle seçilmiş müzik eserleri, kentle özdeşleşmiş profesyonel ya da amatör müzisyenler de yayın akışında yerini alıyor.

Tarih boyunca küçük grupların ve yerel toplulukların sesi olan radyo, bu özelliğiyle yerel kamuoyunun oluşmasına önemli katkı sunmakta. Yerel sorunların aktarılmasında, hitap ettiği kitlenin bilgilendirilip bilinçlenmesinde, kent sakinleri ile yerel yönetimler arasında iletişim ve koordinasyonun sağlanmasında kent radyolarının sorumluluğu büyük. Bu nedenle yayın içeriklerinin amaca uygun şekilde titizlikle oluşturulması gerekmekte. Metropollerin özel şartları kendine has bir dinleyici profili oluşturuyor. Kentlerin kültürel ve sosyal yapısını, sorunlarını, dinleyicinin ihtiyaç ve beklentilerini iyi değerlendirmek önem kazanıyor. Ankara, İstanbul ve İzmir, gerek kentsel yapılan gerekse dinleyici profili bakımından farklılık gösteren metropoller. Bu farklılıkları yayın akışlarına yansıtıldığınız ölçüde başarılı bir kent radyo yayınından söz edebiliriz.

Bugün dünyanın en saygın kamu yayın kurumlarından biri olan TRT, görsel, işitsel yayın mecralarıyla ve kültür hizmeti olarak sunduğu basılı yayınlarıyla toplumun bütün kesimlerinin sesi olma gayretini içerisinde. Dinleyici / izleyici odaklı program planlamasıyla, özdeğerlerine saygılı yayıncılık anlayışıyla, teknolojik gelişmelere uyumlu format yapısıyla geniş bir yelpazede yayıncılık faaliyeti yürütmektedir. Bu yelpazeyi yerel renklerle zenginleştiren Kent Radyoları'nın dinleyiciler ve ülkemiz radyo yayıncılığı için hayırlı olacağı kanaatindeyim. ■

KAMU RADYOSUNUN BELİRLEYİCİ DEĞERİ OLARAK YERELLİK

David Fernández Quijada

Avrupa Yayın Birliği (EBU*) bünyesindeki kamu hizmeti medyası (KHM) kuruluşları 2012'de temel değerleriyle (evrensellik, bağımsızlık, mükemmellik, çeşitlilik, hesap verebilirlik ve yenilik) ilgili bir bildiri yayımladı.

Bütün bu sayılanlar, tabii ki her seviyede uygulanabilir öğelerdir; ancak evrensellik ve çeşitliliğin en belirgin olarak uygulandığı seviye, yerel seviyedir. Evrensellik, fikir ve görüşlerin özel olmaması ve çoğulluğu anlamına gelse de çeşitlilik; sesleri, hikâyeleri ve fikirleri olan bir dizi çıkar grubuna yönelik kamu hizmetinin medya kanallarında duyurulması demektir. Bu, geniş bir yelpazede farklı gruplara ev sahipliği yapan Avrupa için önem verilen bir olgudur.

Radyo örneğinde ise, bahsedilen çoğulcu yaklaşım, kamu yayıncıları tarafından yerel düzeyde sağlanan içerik sayesinde gözlemlenmektedir. Bölgesel ve yerel istasyonlar, 67 EBU KHM kuruluşunun yaptığı radyo yayın hizmetlerinin çoğunu kapsamaktadır: % 53.2 ile 699 radyo istasyonu arasından 372 tanesi (Mayıs 2016). Karşılaştırma yapacak olursak, % 38.2 ile 267 ulusal yayın yapan kuruluş vardır.

Bu bölgesel radyo hizmetleri, EBU üyelerindeki kamu radyolarının hâlihazırda yayın yaptığı 53 ülkeden 29'unda verilmektedir. Ancak, bu ülkelerdeki toplumsal ve medyaya dair gerçekler oldukça farklıdır; bu da bu yayın hizmetlerinin neden var olduğuna dair farklı açıklamalar getirmektedir.

Örneğin, Almanya'daki 68 bölgesel kamu radyo istasyonu, bölgesel radyo sisteminin temelini oluşturur. Diğer durumlarda ise bölgesel yayın hizmetleri, ulusal grupların isteklerine cevaben yapılmakta, aynı zamanda da Birleşik Krallık'taki (İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda) 6 BBC radyo istasyonu, buna ek olarak İngiltere bölgesindeki 40 radyo istasyonu gibi, ulusal ve bölgesel farklılığı yansıtmakta ve öne çıkarmaktadır. Farklı bir bağlamda ele alacak olursak, Radio Algérienne, Cezayir'in 48 ilindeki her bir radyo istasyonu ile ülkenin siyasi yapısına uygun hareket etmektedir.

Diğer durumlarda ise kamu radyoculuğunun yerel değeri, ülkenin dilsel çeşitliliği ile bağlantılıdır. En uç örnek İsviçre'dir. İsviçre, kamu hizmeti medya

sistemini ülkedeki 4 dil bölgesine yayın yapmak üzere kurmuştur. Ancak birçok durumda, hizmetlerdeki dil çeşitliliği, dilsel azınlıkların varlığıyla açıklanabilir. Örneğin, İtalyan RAI tarafından işletilen 2 bölgesel radyo, ülkenin kuzeyindeki Almanca ve Slovence konuşan topluluklara kendi dillerinde yayın yapmakta (Yahudi İspanyolcası-Ladino da dâhil olmak üzere), benzer şekilde de 2 RTVS-LO istasyonu Slovenya'da yaşayan dilsel azınlıklara yalnızca Macarca ve İtalyanca yayın ulaştırmaktadır.

Bu eğilim Avrupa'nın her yerinde mevcuttur: France Bleu temelde Fransızca yayın yapmaktadır, ancak bir yandan da Baskça, Bretonca ve Korsika dilinde (ve İnternette de Alsas dilinde) yayınları vardır; bazı Almanca yayınlar günde birkaç saat Fransızca ve Sorb dili içermekte; Radio Romania 16 dilde ve 6 bölge radyo istasyonunda yayın yapmaktadır; Český Rozhlas 4 bölge radyo istasyonunda Almanca ve Lehçe yayın yapmaktadır; bunun yanında Sami dili Norveç'te NRK tarafından, İsveç'te Sveriges Radio tarafından ve Finlandiya'da Yle tarafından kullanılmaktadır.

Bu liste kapsamlı sayılmaz ve hatta EBU dışındaki kamu yayıncılarını da içerecek şekilde daha da genişletilebilir; ki buna diğer örnekler, Hollanda'daki Frizye dili, Polonya'daki Kaşupça veya Bask dili, Katalanca, İspanya'daki Oksitanca ve Galiçya dili olabilir.

Diğer durumlarda ise bölgesel radyo yayınları belli başlı alanların ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Örneğin, Portekiz'deki Azor adaları ve Madeira, kendi kamu yayıncıları tarafından hizmet götürülen Grönland ve Faroe Adaları, ya da yerel muhabirler ve DJ'ler tarafından oluşturulan yerel içerikle France Télévisions bünyesindeki kendi kamu radyoları aracılığıyla hizmet götürülen Fransa Denizaşırı Toprakları.

Buna ek olarak, EBU KHM tarafından yayımlanan 699 radyo istasyonunun 20'si, 11 ülkede 218 bölgesel ya da yerel pencere sunmaktadır. 372 bölgesel ve yerel istasyonu da eklenecek olursa, bu toplamda, yerel dinleyiciyi doğrudan hedef alan 590 radyo yayıncısı var anlamına gelmektedir.

Bu pencerelerin en sıra dışı olanı, Rusya Federasyonu dışında 80 bölgesel pencerede yayın yapan Radio Rossi'dir. Kamu yayıncılarının geniş bir pencere dizisi sunduğu diğer ülkelere Almanya (Bavyera 1, Bavyera 2, SWR 4 veya WDR 2 üzerinden 28 adet), Finlandiya (Fincede Yle Radio Suomi Yle ve İsveççe de Yle Radio Vega üzerinden 23 adet), İtalya (Rai Radio 1 üzerinden 20 adet), İspanya (Radio 5 üzerinden 18 adet) ve Norveç de (NRK P1 üzerinden 15) dâhildir.

Bu yerel pencerelerin boyutu, yerel haber bültenleri için günde birkaç dakikadan, en yoğun zamanda programın büyük bir kısmına kadar bir hayli değişse de hepsi yerel topluluklarla bağların kuvvetlenmesine yardımcı olmaktadır.

İlginç bir şekilde, yerel penceresi olan bu istasyonların bazılarını kendi ülkelerinde en popüler olanlar arasında yer almaktadır. 5'i pazar payı açısından 2015'te ilk sıradadırlar (Belçika'nın Felemenk Topluluğu'ndaki Radio 2, Danimarka'daki P4, Finlan-

diya'daki Yle Radio Suomi, Norveç'teki NRK P1 ve İsviçre'nin Almanca konuşulan kısmında SRF 1). Bunun yanında diğerleri de çok geride değillerdir (Belçika'daki Fransız Topluluğu'nda yer alan Vivacité 2 numaradadır, Almanya'da Bayern 1 ve Rusya Federasyonu'ndaki Radio Rossi de 4. sırayı paylaşmaktadırlar).

Görüldüğü üzere yerellik, kamu hizmeti medyasının sorumluluk kabul ettiği bir değerdir. DNA'nının temelinde bu vardır ve bazı durumlarda faaliyet alanlarına dâhil edilmiştir; hatta, sadece kendilerine yakın gördükleri konulardan bahsettiklerinden değil, aynı zamanda yerel, kültürel olaylara ve genel olarak da yerel hayata katılımlarından dolayı dinleyiciler tarafından takdir edilmektedir. ■

• EBU (2012). Empowering Society. A declaration on the core Values of Public Service Media. Le Grand-Saconnex: Avrupa Yayın Birliği [https://www3.ebu.ch/files/live/sites/ebu/files/Publications/EBU-Empowering-Society_EN.pdf].

YEREL RADYOLARIN YAŞADIĞI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yrd. Doç. Dr. Michael Kuyucu

Yerel basın, faaliyet gösterdiği coğrafya içinde yaşayan popülasyonun kültürünü dünyaya yansıtan en önemli kaynaklardan biridir. Yerel medya içinde önemli bir yeri olan yerel radyolar ise bu misyonu geniş kitlelere sunabilen mecralardır. Yerel radyolar kamu hizmetlerinin duyurulmasında, önemli konularda kamuoyunun şekillenmesinde önemli bir işleve sahipken, aynı zamanda radyonun bilgi verme ve eğitime işlevlerine de hizmet etmektedir.

Merkezî bir içerik anlayışı ile yayın yapan ve daha çok ticari bir bakış açısı ile şekillenmiş bir yayıncılık stratejisi geliştiren ana akımın aksine, yerel medya, hedef kitleleri ile doğrudan iletişime geçmekte ve onlarla birebir iletişim kurmaktadır.

Radyo dosttur; radyo tüm mecralar içinde en sıcak ve samimi mecralardan biridir. Söz konusu yerel radyolar olduğunda radyonun bu özelliği daha da büyümektedir. Çünkü yerel radyolar yerel unsurları ve yerel sorunları ortaya çıkaran, ortaya çıkan yerel gündem karşısında yayın yaptığı toplulukları bilgilendiren ve yönlendiren bir mecradır. Eğitimden eğlenceye, trafik sorunlarından sağlık sorunlarına kadar toplulukları en ince detaya kadar bilgilendir-

me avantajına, sadece yerel radyolar sahip olabilir. Ana akım radyolar genele hitap ederken, daha fazla kişiye ulaşma hırsları ile paydaya benzeşen bir içerik, paya ise daha genel (herkese hitap eden) konuları koyar. Yerel radyoların bir diğer avantajı ise ait oldukları toplulukların kültürlerini de ulusal, hatta yeni medya aracılığı ile küresel çapta tanıtabilmesi ve yerel kültürlerin promosyonunu da yapabilmesidir. Bugün Karadeniz yöresine ait bir müzik türünü veya Ankara türkülerini ana akım radyolarda dinlemek mümkün değilken, yerel veya bölgesel çapta yayın yapan radyolarda rahatlıkla dinleyebilmekteyiz. Yerel radyoların sahip olduğu bir diğer önemli özellik de ait oldukları ülke pazarına kattıkları çok renklilik ve çeşitliliktir. Birbirine benzeyen içerikte yayın yapan ulusal ana akım radyoları alternatif içerikler sunamazken, yerel radyolar bunun aksine yerel lezzetler içeren içerikler de sunabilmektedir. Bu çeşitlilik, radyo mecrasının gelişmesine katkıda bulunurken radyo dinleyicisine de alternatif mecralar sunmaktadır.

Dünyada yerel radyolar hâlâ buldukları pazar yapısı içinde çok ciddi bir yere sahipken Avrupa'nın

nereydeyse en fazla sayıda yerel radyosuna sahip ülkemizde ise bazı sıkıntılar yaşamaktadır. Bugün Türkiye'de 800'ün üzerinde resmî kayıtlı yerel radyo işletmesi var. Bu radyo kanalları ait oldukları coğrafyaya yayınlarını yaparken bir yandan da çok ciddi sıkıntılarla boğuşmak zorunda kalıyorlar. Bu sıkıntıları tespit etmek adına geçen yıl bir araştırma yaptım. Amacım yerel radyo işletmelerinin sorunlarını betimlemektir. Bu araştırmam kapsamında, Türkiye'nin farklı coğrafyalarında yayın yapan 100'ün üstünde yerel radyo işletmesi yöneticisi ve sahibi ile mülakatlar yaptım. Ortaya çıkan bulgular, yerel radyo işletmelerinin çok ciddi sıkıntılarla mücadele ettikleri gerçeğini bir kez daha gösterdi. Yerel radyoların mücadele ettiği sıkıntıları şu başlıklar altında kategorileştirebiliriz:

Çalışma ve İstihdam Problemleri: Ücret ve çalışma koşullarının yetersizliği.

Teknik Sorunlar: Yeni teknolojiyi anında yakalayamama.

Ekonomik Sorunlar: Hemen hemen tüm yerel radyoların yaşadığı bu sıkıntının en büyük nedeni yerel radyoların reklam pastasından yeteri kadar faydalanamaması. Ulusal reklam ajanslarının ve markaların yerel radyolara reklam vermek istememesi. Sponsor bulmada zorluklar ve reklam fiyatlarının çok düşük olması. Bu durum, radyo işletmelerinin gelirlerini olumsuz etkilemekte ve maaş başta olmak üzere çeşitli ekonomik yükümlülüklerini yerine getirememelerine yol açmaktadır.

Telif Ödeme Sistemi: Yerel radyo işletmelerinin çoğu müzik meslek birliklerinin kendilerinden çok yüksek telif bedelleri istediğini belirtmekte, bu bedelleri karşılayacak nakit akışlarının olmadığından yakınmaktadır.

Ulusal Lisanslı Kanallarla Rekabet Etme Zorluğu: Ulusal çapta yayın yapan ana akım radyo kanallarının birer medya grubuna bağlı olarak faaliyet göstermesi, ekonomik anlamda bağımsız olarak faaliyet etmeye çalışan radyo kanallarının rekabet etme gücünü düşürmektedir.

Personel Sıkıntısı: Kalifiye personelin ana akım radyolarda çalışmak istemesi ve yerel radyoları birer basamak olarak görmesi, yerel radyoların personel ve içerik yaratma konusundaki istikrarına zarar vermektedir.

Yeni Medyaya Adaptasyon Zorluğu: Yerel radyoların yaşadığı bir diğer sıkıntı da yeni medya tek-

Bugün Karadeniz yöresine ait bir müzik türünü veya Ankara türkülerini ana akım radyolarda dinlemek mümkün değilken, yerel veya bölgesel çapta yayın yapan radyolarda rahatlıkla dinleyebilmekteyiz. Yerel radyoların sahip olduğu bir diğer önemli özellik de ait oldukları ülke pazarına kattıkları çok renklilik ve çeşitliliktir.

nolojilerine adapte olmaya çalışırken yaşadıkları ekonomik zorluklar. Teknolojinin pahalı olması ve sürekli bir gider kalemi gibi gözükmesi, finansal anlamda zorluklar yaşatmaktadır. Yeni medya başta olmak üzere yeni teknolojilere yatırım yapmak istediklerini belirten yerel radyolar, İnternet reklamcılığı başta olmak üzere dijital reklamcılıktan kendilerine fazla bir pay gelmediği için zorlandıklarını belirtmektedirler. Çünkü dijital reklam pazarı büyüme de bu büyüme daha çok ana akım medyanın sahip olduğu dijital mecralara gitmektedir.

Hukuki Sorunlar: Yerel radyoların bir diğer önemli sıkıntısını da hukuki sorunlar oluşturmaktadır. Frekans ihalesinin yapılmaması, ödenmesi gereken RTÜK payı, frekans sorunları ve ulusal çapta yayın yapan radyo kanallarının yerel radyoların frekanslarını enterfere yapması da bir diğer önemli sorun. Büyük olan küçük olanı yer misali, ulusal çapta yayın yapan radyolarla hukuki anlamda da rekabet edememektedir.

Gönül ister ki yerel radyoların bu kadar sıkıntısı olmasın. Sıkıntıları az olan ve kendi kendine dönebilen bir yerel medya, ait olduğu coğrafyaya ciddi katkılarda bulunabilir. Ayrıca yayın yaptıkları ve temsil ettikleri kültürlerin de ulusal ve hatta uluslararası arenada tanıtımını da yapabilir. Şu an yerel radyoların çoğu mütevazı şartlarda ana akım ulusal radyolarla rekabet etmek yerine kendi kabuklarına çekilmiş durumda.

Başta ekonomik olmak üzere yaşadıkları, yukarıda maddeler halinde özetlediğimiz sıkıntılar yüzünden asıl misyonları olan kültür yayıncılığını yapamamakta, basit bir müzik kutusu olarak faaliyet

göstermektedir. Elbette bu akıntının tersine giden ve idealist çalışmalar yapan yerel radyolar da var ama maalesef onların da sayısı çok az. Peki, ne yapmalı?

Bu uzun uzun tartışılması gereken bir konu ama AB ülkelerinde söz konusu olan benzer korumalar altına alınabilir yerel radyolar. Mesela Yunanistan'da ulusal çapta yayın yapma izni sadece kamu radyolarına verilmiş durumda. Özel radyo işletmeleri sa-

dece bölgesel ve yerel çapta yayın yapıyor. Böylece yerel ve bölgesel radyoların yayını koruma altına alınırken kamu yayıncılığı da teşvik ediliyor. Avrupa'nın pek çok ülkesinde yerel radyoları koruyucu pek çok iş planı ve kanun var. Belki bunları inceleyip masaya koyarak ülkemizin en güzel renkleri olan yerel radyoların ayakta kalmaları ve rekabetçi bir pazarda faaliyet göstererek misyonlarını gerçekleştirebilmelerine yardımcı bulunulabilir. ■

YEREL RADYOCULUK VE REKLAMCILIK

Prof. Dr. Hüseyin Altınbaş

1951 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla reklam almaya başlayan radyolarımız şimdi 139 milyon liralık reklam büyüklüğü ile 8,5 milyarlık pastanın ancak yüzde 2'sini elinde bulunduruyor. Binin üzerinde ulusal ve yerel radyoyla bu küçük dilimi hak ediyor mu?

Hak etmiyor tabii ki. Bu dilimin bu kadar olması başarı olarak kabul edilebilir mi? Radyonun gücünü düşününce tabii ki de kabul edilemez. Reklam pastasındaki diliminin büyümesi için kimlere ne görevler düşüyor? Cevabı hemen verelim: Bu görev radyoculara; özellikle yerel radyoculara.

Neden yerel radyolara görev düşüyor? Ulusal radyolar aysbergin sadece görünen küçük yüzü. Küçük dilimin elde edilmesini sağlayan, ulusal radyolar. Ama görünmeyen yerel radyolar, dilime azıcık katkı sağlasalar dilim ne kadar büyüyecek ve radyo etkisini reklam aracı olma yönünde, pazarlama iletişiminde ve halkla ilişkilerde ne kadar etkili şekilde gösterebilecek? Ulusal radyoların gücünü de artıracak etki yerel radyolardır. Yerel radyoların etkisini

gören reklam sektörü ulusal radyolara daha fazla pay ayıracaktır.

O yüzden görünmeyen gücün sahibi yerel radyolara büyük sorumluluklar düşüyor. Yerel radyolar ne yaparlarsa radyoculuk sorunlarından anır, reklam pastasından hak ettiği büyük dilimi almaya başlar ve yerel radyocuların yüzü gülmeye başlar? Bu sorular yerel radyoculuğumuzun can alıcı soruları. Bu sorulara cevap bulunduğu gün radyoculuktaki damar tıkanıklığı giderilmiş olacaktır.

Radyo her zaman her koşulda yaşayan en etkili kitle iletişim aracı olmuştur. Her yeni iletişim aracında dahi hayatını devam ettiregelmiştir. Etkisini görece kaybetse de radyosuzluk hiç olmamıştır, olmayacaktır da. Radyosuz insan hayatı imkânsızdır. Alışverişte mağazada yanımızdadır. Kafede yanımızdadır. Arabada yanımızdadır. Mutfakta yanımızdadır. Dağda yanımızdadır. Radyonun yanı başımızda olma özelliği kesinlikle radyonun yerel gücündendir.

Radyo yereldir çünkü. Yerelde güçlüdür. Özellikle FM yayıncılık ile hem müzik kalitesi hem de yerel gücü daha da artmıştır. Tarihsel yolculukta bu gücünü dünyanın her köşesinde kullanmıştır. Türkiye'mizde de 1990'lı yıllardaki özel yayıncılığa açılan kapı ile bu gücü biz de gördük. 90'lı yıllar radyo reklamcılığının cicim ayları olarak unutulmayacak yıllardı belki de. Günümüzün yerel radyoculuğun tadı damağında kalan yıllar, bu yıllardır. Bu yıllara takılı kalan yerel radyocularımız "Eski günler başkaydı" diyerek yeniliklere ayak uydurmada geç kalmışlardır belki de... Evet, bunu itiraf etmek gereklidir. O güzel günler geride kaldı. O günlerde şimdiki İnternet

Radyoculukta cingil (jingle) radyonun logosudur. Bu logoyu televizyondaki gibi ekranda tutmak için radyonun bol tekrarlı cingil yayını gereklidir. On-Air sonrası Off-Air iletişim çabaları yapılmalıdır.

ve sosyal medya araçları yoktu. İletişim teknolojisi başka düzeydeydi. Hem dünya hem Türkiye çok farklıydı doğal olarak. Bu değişimi fark ederek ve içselleştirerek mesleğimize ve bireysel kariyerimize yön vermeliyiz. Değişimi olumlayarak hem bireysel hem de mesleki gelişimimizi sağlamalıyız. Yerel radyoculuk bunu yaparsa eminim ki sayısız sektöre olumlu etkisini taşıyacaktır. Radyo, arkada bekleyen sessiz güçtür çünkü.

Radyocular radyonun markalara katacağı değeri anlatmalı. Daha önceden radyo ile başarı yakalamış pek çok örnek yeniden ve tekrar tekrar hem radyoculara hem de reklamverenlere anlatılmalı. Radyo kendini yeniden keşfetmeli.

Radyocuların sorunları

Radyocuların sorunlarını dört başlık altında toplarsak; çalışacak insan bulamama sorunu, müzik telif sorunu, yayın kalitesi maliyeti sorunu ve reklam alabilmek için kapı kapı dolaşma sorunu olarak sıralayabiliriz.

Bu dört ana başlık, yerel radyocuların sorunlarının temelini oluşturur aslında. Bu sorunları çözmek için her radyo önce kendini toparlamalıdır. Başka radyoları suçlamadan, kanun koyucuyu suçlamadan, reklamverenleri suçlamadan, reklam ajanslarını suçlamadan radyolarında değiştirebilecekleri şeyleri belirleyip değiştirmelidirler. Değişim, yerel radyoculuğun başarısı için elzemdir. Yayın türlerinde hedef kitle odaklı değişime gitmelidirler önce. Rakiplerin yayın türlerinden ve hedef kitlenin çoğunluğunun hoşuna gidecek yayın türü seçim kararını vererek değişime başlamalıdır. Tematik yayın stratejileri farklılaşmak için seçilmelidir. Birbirinin benzeri radyolar, dinleyicinin de reklamverenin de dikkatini çekmeyecektir. Yayın türündeki değişimle birlikte On-Air'de yapılacak her türlü değişim buna ilave edilmelidir. Radyoculukta cingil (jingle) radyonun logosudur. Bu logoyu televizyondaki gibi ekranda tutmak için radyonun bol tekrarlı cingil yayını gereklidir. On-Air sonrası Off-Air iletişim çabaları yapılmalıdır.

Kapı kapı sadece radyoya destek için reklam alabilme psikolojisinden kurtulmak üzere yayın kuşaklarını kategorize etmek gerekmektedir. Her saat aynı değildir. Saatleri dilimlere ayırarak reklamverenlere veya reklam ajanslarına sunmak satış gücü için önemlidir.

Ulusal ya da yereldeki reklam kampanyalarından pay alabilmek için istikrarlı yayın stratejisi şarttır. Bu-

Kapı kapı sadece radyoya destek için reklam alabilme psikolojisinden kurtulmak üzere yayın kuşaklarını kategorize etmek gerekmektedir.

nun temeli dinleyiciye odaklanmalıdır. Dinleyicinin gönlünü kazanan yerel radyo her zaman öndedir. Er ya da geç reklamveren o radyoyu reklam planında kullanmak durumundadır. Dinleyicinin gücüne hiçbir marka kayıtsız kalmaz çünkü.

Dinleyicilerin gönlüne girmek için müzik yayını yeterli değildir artık. Radyo istasyon sayısındaki alternatif fazlalık yanı sıra müzik siteleri sayesinde dinleyiciler için artık müzik doygunluğu söz konusudur. Yerel radyoların müzik türlerinde farklılaşma yanında yerel odaklı farklılaşmalara gitmeleri gerekmektedir. Yerelde haber radyoları, spor radyoları, sağlık radyoları, ziraat radyoları bu tür farklılaşmalara örnek verilebilir.

Bunları yapan yerel radyolar, reklam satış ücretlerinde değer yaratmaya başlayabilirler ve yaratılan değerle birlikte saniye birim ücretlerinde artış yapabilir hâle gelebilirler. Reklam ücretlerine zam yapmaktan bahsetmiyorum. Değer yaratmakla, değer yüklemekle birlikte ücretleri artırmaktan bahsetmiyorum.

Radyo reklamının etkisini ancak radyoyu dilimleyerek hem dinleyicilere hem reklamverenlere göstermek mümkündür. İşte etkili mecra etkisi nispetinde ücretini de artıracaktır. Kazancı artan yerel radyolar yayın kalitesine de telif ücretlerine de yatırım yapabilir hâle gelecektir. Çırağı olmayan sektör hâline dönüşen radyoculuk için çıraklar yetişmeye başlayabilir.

"Radyo etkili değildir" diyen reklamverenlerin bu inançları ancak bu pazarlama iletişimi stratejileri ile değişebilir.

Radyo etkilidir, hem de çok etkilidir. Sadece bunun için kullanılacağını bilerek kullanmak bu etkiyi aktif hâle getirecektir. Yerel radyoculuk bu reçeteye üzerindeki ölü toprağını atacaktır, atmalıdır. Çünkü radyoculuk kişisel gelişim için, değişim için çok önemlidir. ■

KÜRESEL KÖYE AÇILAN YEREL BİR DEĞER: RADYO

Doç. Dr. Enderhan Karakoç

Fessenden'in 24 Aralık 1906 yılında Massachusetts eyaletinin Brat Rock şehrindeki National Electric Signalling Co.'nun sahip olduğu 140 metre yüksekliğindeki radyo anteni aracılığıyla yaptığı ilk radyo yayınından bugüne kadar 110 yıl geçmiştir. Geçen bunca zaman içerisinde radyo yayıncılığı teknikten içeriğe, yayın sürelerinden istasyon sayısına kadar her konuda büyük bir değişim yaşamıştır. Yayına başladığı yıllarda buhran yaşayan dünya ülkelerinde askerî amaçlar için de kullanılan radyo, dünya savaşları bitene kadar birçok ülkede sıkı bir denetim altında bulundurulmuştur. Bu denetimden kaçmak için çeşitli gruplar farklı yöntemler denemiştir. Bunlar içerisinde en göze çarpanlardan biri de açık denizlerde yapılan korsan radyo yayıncılığıdır.

İngiltere'de BBC'nin günlük sadece 45 dakikalık pop müzik yayını yapmasından şikâyet eden nüfusun büyük çoğunluğunun Kuzey Denizi'ne demirleyerek buradan yayın yapan korsan radyoları takip ettiği de bilinmektedir. Televizyon yayıncılığının yaygınlaşmadığı, İnternetin ise henüz geliştirim aşamasında olduğu bu yıllarda radyo altın çağını yaşayarak birçok insan üzerinde etkisini kanıtlamıştır. Orson Welles'in ABD'de tecimsel bir radyoda okuduğu ve uzaylıların dünyayı işgal etmesini konu alan hikâyesi sonrasında insanların kaçmaya başlaması, bu etkinin ne denli büyük olduğunu gösterir bir niteliktedir. Bu dönemde McLuhan gibi düşünürler, uyduların dünya yörüngesine oturtulmasıyla birlikte dünyayı bir akvaryuma benzetmişlerdir. Onlara göre bu aşamayla birlikte akvaryum çağı olarak adlandırılan yeni bir dönem başlamıştır. Ulaşım, bilişim ve teknoloji alanlarında yaşanan teknolojik gelişmeler mesafeleri azaltmış ve dünyayı artık küresel bir köye dönüştürmüştür. Farklı kültürden insanların hatta metalanın bir araya geldiği bu küresel köyde insanlar hep kökleriyle bir bağ kurabilecekleri nesnelere yönelmeye çalışmışlardır.

Özellikle İnternet ve uydu teknolojisinin yaygınlaşmaya başladığı günümüzde insanlar bazen yaşadıkları yerin 24 saat çalışan güvenlik kameraları ile sitelerine bağlanarak, bazen yerel televizyonları izleyerek özlemlerini gidermeyi amaçlamaktadır. Fakat bunlar dışında belki de en farklı yeri olan araç olarak karşımıza radyo çıkmaktadır. İnsanlar sihirli

kutu olarak tabir edilen radyoyu farklı bir yere koymuşlardır. Bilindiği üzere radyo diğer kitle iletişim araçlarının aksine sadece duyma organına hitap ederek takipçisine büyük bir özgürlük tanımaktadır. Bu özgürlük sayesinde dinleyici diğer kitle iletişim araçlarında olduğu gibi sadece aracı ve aracın iletişimi takip etmek zorunda kalmamakta, aynı zamanda dilediği işi de rahatlıkla yapabilmektedir. Genellikle sadece müzik kutusu olarak düşünülen radyo yayınlarının içerikleri çeşitlilik arz etmektedir. Kısaca radyo dinleyicisi sadece müzik dinlemekte aynı zamanda da bilgi edinebilmekte, insanlar ile iletişim kurabilmektedir. Etkili bir kitle iletişim aracı olan radyonun insanların sosyalleşmesinde, kendi kültürlerini tanımlarındaki etkisi büyük önem taşımaktadır. Örneğin yurt dışında yaşayan bir kişi kendi memleketine dair sorunlardan haberdar olabildiği gibi yine yalnızlığını yerel radyonun İnternet sitesinden memleketine dair dinlediği haber ve müzik içerikleriyle giderebilmektedir.

Yerel radyolar, Cervantes'in Don Kişot'u

Esasında yerel radyolar büyük radyo istasyonları ile kıyaslandıklarında Cervantes'in Don Kişot'u gibi ele alınabilirler. Çünkü hem çalışan sayıları hem ulaşabildikleri alan hem de bütçeleri kısıtlıdır. Bu da onların yayın içeriklerine ve de yayıncıların bağımsızlıklarına büyük bir darbe vurmaktadır. Hatta bazı yerel radyolarda bir kişinin program yapmadan önce gerçekleştirilmeyi düşündüğü programa sponsor bulması, program süresince de reklam toplaması gerekmektedir. Aslında program ya-

Esasında yerel radyolar büyük radyo istasyonları ile kıyaslandıklarında Cervantes'in Don Kişot'u gibi ele alınabilirler. Çünkü hem çalışan sayıları hem ulaşabildikleri alan hem de bütçeleri kısıtlıdır.

pıncısının doğrudan işi olmayan bu süreç, yerel radyolar ve radyocular için bir zorunluluk olarak durmaktadır. İmkânları çok kısıtlı olsa da 24 saat yayın yapmaktan geri durmayarak bu piyasada var olmaya çalışmaktadır. Yerel radyoların bu direnişine de insanlar yerel radyolardan vazgeçmeyerek hatta ulusalda ziyade yerel radyoları dinlemeyi tercih ederek destek sağlamaktadırlar.

Aslında günümüzde sadece mekâna bağlı yayıncılığın tarih olduğunu söylemek pek yanlış olmaz. Çünkü İnternet ve sosyal medya sayesinde yerel aktörlerin bölgelerine ait sorunlarını bu platformlar aracılığıyla geniş alanlara taşımaları, sorunların çözümünü kolaylaştırdığı gibi bireyleri memleketlerine dair daha duyarlı yapmaktadır. Bu örnekler yaşanan yerdeki olası elektrik ya da su kesintisinden, o yer için çok önemli olan bir etkinliğe ya da belediye veya polis duyurulana, şehirlerindeki mağazaların kampanyalarından, sinemalarda gösterilen filmlere kadar genişletilebilir. Yerel radyoları takip eden insanların bu radyoları takip etme nedenleri arasında; canlı yayınlara katılımın diğer istasyonlara göre daha rahat olması, belki programı yapan ya da programa konuk olan kişiyi tanımaları, program-

lardaki bazı konuların direkt olarak kendilerini ilgilendirmesi ve İnternet üzerinden yayın yapılması sayılabilir.

Konuya Türkiye örneği üzerinden baktığımızda Radyo Televizyon Üst Kurulu'nun (RTÜK) 2014 yılında yaptırdığı araştırmaya göre Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında radyo dinleme süresi en fazla olan üç ülkeden biri konumundadır. Bunun nedenleri arasında, radyonun gençler tarafından da yoğun olarak takip edilmesi vardır. Ülkede radyo dinleyen büyük bir kesim bulunmakta ve bu kesimin yaklaşık yüzde 40'ı yerel radyoları takip etmektedir. Bu araştırmanın sonuçları da yerel radyoların aslında ne kadar büyük bir dinleyici kitlesine sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir. Tüm bu nedenler içerisinde düşünüldüğünde de radyolar ister DAB, ister İnternet, ister FM üzerinden yayınlarını sürdürsünler, kaçınılmaz olarak karşımıza çıkan nokta, insanların yaşadıkları yerler ya da bölgelerde yayın yapan radyoları hiçbir zaman terk etmeyeceğidir. Onlar da bu piyasada bazen ulusal hatta küresel markaların ya da direkt olarak siyasal erkin denetiminde ya da baskısında olmadan bölgesinin sorunları ile yakından ilgilenecek varlıklarını sürdürecektir. ■

YEREL RADYOLARIN EKONOMİK, SOSYAL VE SİYASAL SİSTEMDEKİ YERİ VE ROLÜ

Doç. Dr. Besim Yıldırım

İletişim mecralarında yerellikten kastedilen şeyin ne olduğuna dair iki temel ayrım vardır. Örneğin yerel radyolar denildiğinde buradaki yerellik konusunda iki sınıflandırma yapılmıştır. İlk sınıflandırma radyo sinyallerinin eriştiği uzaklık sonucu tanımlanmış, içerik üretiminin bu coğrafi alanın sosyokültürel, ekonomik özellikleri bağlamında yapıldığı 'coğrafi yerellik', ikincisi ise belli bir coğrafi alanda olmayan ama inanç, değer ve kültür açısından ortaklık gösteren toplu ya da dağınık gruplara yönelik yapılan yayınları kapsayan 'toplumsal yerellik'tir (Stavitsky, 1994'ten akt. Timisi, 2005: 73).

Radyo gündelik olaylar konusunda bilgi edinmek isteyen, yaşadığı yörenin hava ve yol durumu, o bölgede gerçekleşecek çeşitli etkinliklerin bilgisine ulaşmak isteyen herkesin kolayca erişebileceği, dinleyicinin de gerçekten programın bir parçası olabileceği, etkileşimi yüksek bir medyadır. Seyahat ederken, yemek yerken, çalışırken, dinlenirken kısaca hemen her yer ve durumda, radyo insanların ha-

ber, eğitim ve eğlence gereksinimlerini karşılayan bir araç olmuştur.

Hem yayıncı hem de dinleyici açısından ucuz olması, hem içeriklerinin dinleyicilere ulaştırılması bakımından zaman ve mekân konusunda esnek ve hızlı olması, hem de meşgul edici değil, eşlik edici olmasından dolayı radyo, diğer iletişim araçlarına göre daha çok tercih edilmektedir.

Televizyon, İnternet gibi kendisinden sonra gelen iletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla yüz yılın ilk elektronik iletişim aracı olan radyonun arka plana atıldığına yönelik tartışmalar olsa da, sayısal iletişim teknolojilerinin sunmuş olduğu olanaklarla birlikte radyo, yeni teknolojilerin içine entegre olarak hayatın her alanında zaman ve mekân sınırlarını aşarak var olmaya devam etmektedir. Günümüzde ise İnternet sayesinde yerel radyolar, küresel düzeyde dağılmış alıcılara bireysel olarak ulaşmaktadır.

Ulusal çaplı iletişim araçlarında yer bulamayan kesim ve konulara temsil fırsatı sunabilmesi yönüyle yerel radyolar, demokrasinin gelişimine katkı sunma potansiyeline sahiptir.

Radyo, müzik ve eğlencenin yanı sıra önemli bir haber aracı da olmuştur. Diğer geleneksel iletişim araçlarına göre daha hızlı bir şekilde haber verme özelliğiyle de insanlar tarafından tercih edilmiştir. Radyo diğer yandan tarihi boyunca propaganda ve ticari amaçlar dışında eğitim amaçlı olarak da yoğun biçimde kullanılmış ve bugün de kullanılmaktadır.

Radyo göze değil, kulağa hitap ettiğinden okuma yazma oranının düşük olduğu gelişmekte olan ülkelerin ulusallaşma ve modernleşme süreçlerinde önemli işlevlere sahip olmuştur.

Yerel radyolar, insanların zorla içine sığdırılmaya çalışıldığı ortak kimliklere karşı bir direnç olmakta, küreselleşme ile birlikte günümüzün yersiz/yurtsuzlaşmış insanına coğrafi ya da kültürel olarak kendilerini ait hissedebilecekleri 'yer'ler sunmaktadırlar (Timisi, 2005: 66; Alankuş, 2005:17). Bu özelliğiyle de ulusal radyolar karşısında yerel radyolar vazgeçilmez araçlardır.

Demokrasinin gelişimine katkı sunma potansiyeli

Medya ve demokrasi ilişkisi genel itibarıyla ifade özgürlüğü, toplumun her kesimini temsil etme, yayın içerikleri ve kullanılan dilin özellikleri yanında iletişim sistemlerinin düzenlenme biçimleri çerçevesinde ele alınmaktadır.

Yerel radyolar gerek yapısal özellikleri gerekse de program içerikleriyle yayın yaptığı kesimin sesi olabileceği gibi, toplumsal sorunların rasyonel biçimde tartışılabildiği kamusal alanlara dönüşebilir.

Demokrasi yerelden genele doğru bir gelişim gösterir. Yerel radyolar özellikle de yerel kimliklerin ortaya çıkışı ve kendilerini ifade etmesi konusunda elverişli bir ortama sahiptir. Farklı çevreleri ve poli-

tik duruşları temsil edenlerden, çeşitli etnik kimliklerin kendi seslerini duyurabileceği ve kendine ait kültürel çeşitliliği temsil edeceği bir yerelliği içinde barındıran yerel radyoların varlığı siyasal sistemin çoğulculuğu açısından oldukça önemlidir (Alankuş, 2005:19).

Düşük maliyetle üretimi mümkün kılan bir teknolojiye dayandığından yerel radyolar salt bir 'müzik kutusu' olma kalıbından kurtulduğunda¹ medya ortamının çoğulculuğu, geleneksel okuyucu/dinleyici/izleyici ilişkisini değiştirerek daha katılımcı ve demokratik bir ortam oluşturma konusunda önemli bir potansiyele sahiptirler.

Radyonun bu özelliği onu toplumu saracak, farklı kültür ve kimliklerin sesi olabilecek özgürleştirici bir alternatif kitle iletişim aracı hâline getirmiştir. Bu da yerel radyoları iletişim araçlarının topluma karşı sorumluluğu olduğu inancına dayalı 'kamu hizmeti yayıncılığı' anlayışının uygulanabileceği önemli bir mecraya dönüştürmüştür.

Özellikle çeşitli programlar kapsamında dinleyiciler ile geliştirdikleri ilişkilerin boyutuna bakıldığında, gerek izleyici ile sohbet, gerek çeşitli yarışma türlerine katılım ve gerekse sunucusuyla birlikte program akışı içerisinde yer alabilme olanağı radyoları pratikte geniş oranda etkileşime sahip kitle iletişim aracı hâline dönüştürmektedir. Bu durum şüphesiz katılımcı iletişim bağlamında radyoyu diğer iletişim araçlarına göre oldukça avantajlı bir konuma taşımaktadır.

Türkiye'nin kendi dinamiklerinden kaynaklanan ekonomik, toplumsal, siyasal değişimlere bağlı olarak gelişen radyo yayıncılığı 1990'larda yerel radyoların yaygınlaşmasıyla birlikte kitlesel yayıncılıktaki tek taraflı mesaj akışını, -daha çok müzik istekleri çerçevesinde olsa da- dinleyicinin de sürece katılımıyla etkileşime dönüştürmüştür.

Türkiye'de 1990'lı yıllardan itibaren kendi hedef kitlelerini oluşturan yerel radyolar derecesi ve türü, bölgeden bölgeye ve izledikleri yayıncılık politikasına göre değişmekle birlikte birtakım ekonomik ve yasal sorunlarla karşı karşıya gelmektedirler. Özellikle de yaşadığı ekonomik problemler yerel radyoların teknik ve içerik kalitelerinin düşük olmasına yol açmaktadır. Bu da ekonomik, sosyal ve siyasal açıdan önemli bir eğitim ve kültür aracı konumunda olan yerel radyoların, neoliberal politikaların medya alanına da nüfuz etmesiyle birlikte, gitgide bu konumundan uzaklaşarak birer reklam ve müzik

kutusunda ya da gazete haberlerinin okunduğu sesli gazeteye dönüşmesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak ulusal çaplı iletişim araçlarında yer bulamayan kesim ve konulara temsil fırsatı sunabilmesi yönüyle yerel radyolar demokrasinin gelişimine katkı sunma potansiyeline sahiptir.

Diğer yandan yerel radyoların, diğer iletişim ortamlarına göre ucuz olması nedeniyle, yerel girişimci ve işletmecilerin reklamlarını yayımlatmaları konusunda tercih ettikleri bir mecra olması, dolayısıyla da bölge ekonomisine katkılarından da bahsedilebilir. ■

REFERANSLAR

Alankuş, S. (2005). Radyo ve Radyoculuk, (Der. Sevdâ Alankuş), BIANET Yayınları

Timisi, N. (2005). Küresel iletişim ortamı ve yerel radyolar, Radyo ve Radyoculuk içinde, (Der. Sevdâ Alankuş), BIANET Yayınları

1. Hemen hatırlatmak gerekir ki radyolara sadece müzik kutusu gibi işlev görmesi meselesi Türkiye'deki radyo televizyon siyasasında, medyanın ekonomi politikasına ve izleyicinin kültürel donanımına kadar geniş bir perspektifte ele alınmasına muhtaç bir konudur.

YEREL RADYOCULUK VE KAMUOYU

Yrd. Doç. Dr. Enes Bal

Çağdaş demokratik toplumların olmazsa olmaz yapı taşlarından biri olarak betimlenen kamuoyu kavramı, belli bir zaman aralığında, belli bir konu veya soruna ilgi duyan bireylerin hâkim kanaati olarak tanımlanmaktadır. Toplumda farklı grupların sesinin iletilmesi ve dolayısıyla çoğulculuğun sağlanıp demokratik sistemin sağlıklı işleyebilmesi için kamuoyunun özgür bir biçimde oluşumunun sağlanması gerekmektedir. Bunun gerçekleşebilmesinin temel şartlarından biri ise kamuoyu oluşumunda etkin rol alan medya unsurlarının özgür bir biçimde faaliyet göstermesine imkân sağlamaktır. Kamusal yarar ilkesine göre faaliyet göstermesi beklenen medya organlarının temel misyonu, halkın tüm kesimlerinin seslerini eşit bir biçimde duyurmaktır.

Demokratik sistemlerde "dördüncü güç" olarak nitelendirilen medyaya atfedilen bu hayati misyon, ne kadar etkin bir biçimde işletilebilirse, kamusal alanda fikirlerin dolaşımı ve paylaşımı da aynı oranda sağlıklı bir biçimde cereyan edebilmektedir.

Bu açıdan bakıldığında geleneksel medya içinde önemli bir yer tutan radyo ise ortaya çıktığı 20. yüzyılın ilk başlarından bugüne kadar kamuoyunun oluşumunda etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir.

Televizyon, İnternet, cep telefonu gibi yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla eski gücünün kalmadığı düşünülse de radyo, her dönemde kitlelerin kullan-

dığı önemli bir iletişim aracı olarak işlevini sürdürmektedir. Kitlelerin özellikle toplumsal, siyasal, ekonomik ve kültürel konularda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesine olanak sağlayan radyo yayınlarında kamuoyunun fikirleri, aracın doğasına uygun olarak hızlı bir biçimde yansıtılabilmektedir. Kapsam itibarıyla en ücra noktalara bile radyo yayınlarının iletebildiği düşünüldüğünde, toplumun tüm kılcak damarlarına bu sayede erişilemek kolaylaşmaktadır. Dolayısıyla radyo yayınları aracılığıyla vatandaşların yaşadıkları ülkenin koşullarına ve sorunlarına ilişkin fikir sahibi olması sağlanırken, toplumun farklı kesimlerini kapsayan boyutuyla kamuoyunun oluşumu da daha etkin bir biçimde gerçekleşebilmektedir.

Yalnızca iletişim eğitimi veren bölümlerden mezun olan gençlerin yerel yayın kuruluşlarında istihdamı sağlanıp nitelikli eleman ihtiyacı bu sayede ortadan kaldırılabılır.

İdeal yerel yayıncılıktan beklentiler

Öte yandan günümüzde küresel ve ulusal çapta yayın yapan radyoların yerel konulara ve haberlere kapsamının genişliği nedeniyle yeterince yer ayıramadığı da altı çizilmesi gereken bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda ileri demokratik ülkelerde yayın yaptığı yörenin gelişmelerini odak noktasına alan yerel radyo istasyonları, demokrasi kültürü ve bilincinin oluşumunda önemli bir paya sahiptir. Bunun yanı sıra, yerel yöneticilerin faaliyetlerinin yöre halkı adına denetlenmesi, yerel siyasetin daha nitelikli hâle getirilmesi, bölge sorunlarının detaylıca işlenerek farkındalığın yaratılması, çevre sorunlarına ilişkin duyarlılığın oluşturulması, yerel kültürün korunması ve genç kuşaklara aktarılması gibi birçok olumlu husus, ideal anlamda yayın yapan yerel ölçekteki radyo yayıncılığının beklentiler arasında yer almaktadır.

Ne var ki, ülkemize baktığımızda genel olarak yerel medyanın, özde ise yerel radyoların bir dizi yapısal problem nedeniyle sağlıklı bir kamuoyu oluşumunda yukarıda normatif anlamda ifade edilen işlevlerini layıkıyla yerine getiremediği görülmektedir. Reklam ve ilan gelirlerinin düşük olması, nitelikli eleman eksikliği, teknik olanakların yetersizliği, frekans kirliliği gibi giderek müzminleşen sorunlar, yerel radyoları âdeta birer müzik kutusu olmaya hapsetmektedir. Elbette kamusal sorumluluk bilinciyle yayın yapan yerel radyo kuruluşları da var olmakla birlikte bahse konu sorunlar kıskacında yaşam mücadelesi veren tecimsel yerel radyoların sayısı hiç de az değildir. Türkçenin özensiz kullanıldığı, sabahtan akşama yalnızca arabesk ve pop tarzı müzik yayınlarının yapıldığı, yerel sorunların ve konuların dile getirilmediği, kısaca niteliksiz yayın yapan yerel radyoların etkin bir kamuoyu oluşumunda herhangi bir katkı ortaya koyması mümkün değildir. Nitekim yerel medya kullanımına ilişkin ortaya konulan birçok araştırma da dinleyicilerin gün geçtikçe yerel radyolardan uzaklaştığına işaret etmektedir.

Bu noktada önemli birçok işlevi yerine getirme potansiyeli bulunan bir mecrayı kendi hâlinde başıboş bırakmak yerine "Buradan daha etkili yararlanmak için neler yapılabilir?" sorusuna cevap aranmalıdır. Öncelikle yerel medyanın ekonomik, teknik ve insan kaynakları gibi temel sorunlarının etraflıca masaya yatırılıp çözüme dönük adımlar ivedilikle atılmalıdır. Mali teşvik, vergi indirimi, yatırım kolaylığı gibi yasal desteklerle bu yayın kuruluşlarının ekonomik sorunları belli bir dü-

Reklam ve ilan gelirlerinin düşük olması, nitelikli eleman eksikliği, teknik olanakların yetersizliği, frekans kirliliği gibi giderek müzminleşen sorunlar, yerel radyoları âdeta birer müzik kutusu olmaya hapsetmektedir. Elbette kamusal sorumluluk bilinciyle yayın yapan yerel radyo kuruluşları da var olmakla birlikte bahse konu sorunlar kıskacında yaşam mücadelesi veren tecimsel yerel radyoların sayısı hiç de az değildir.

zeyde çözüme kavuşturulabilir. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), üniversiteler, belediyeler ve sivil toplum örgütlerinden de destek alınarak yerel radyoların teknik ve içerik yönünden eksiklikleri giderilebilir. Yalnızca iletişim eğitimi veren bölümlerden mezun olan gençlerin yerel yayın kuruluşlarında istihdamı sağlanıp nitelikli eleman ihtiyacı bu sayede ortadan kaldırılabilir. Bu temel üç noktada sorunlar aşılırsa başlandığında ulusal düzeyde yakalanan yayın kalitesi yerel boyuta da taşınmış olacak ve genel olarak yerel medya ve içinde radyolar daha nitelikli bir biçimde kamusal hizmet sunabilecektir.

Sonuç olarak, radyo sinyallerinin ülkenin en uç noktalarına kadar ulaşması küresel ve ulusal konular hakkında bireyleri fikir sahibi yaparak "belli bir düzeyde" kamuoyunun oluşumuna katkı sağlayabilir. "Tam ve ideal anlamda" bir kamuoyunun oluşumunu hedefliyorsak, demokratik sistemin tüm unsurlarının çalıştırılmasıyla birlikte özgür, bağımsız ve nitelikli yerel medyanın da ideal düzeyde faaliyet göstermesinin önünü açmalıyız. Kısaca belirtilecek olursa, demokrasinin yerelleşmesi, yaygınlaşması ve kurumsallaşması, bireylerin yaşadığı çevreye, sahip olduğu kültüre, benimsediği değerlere daha fazla sahip çıkmasına ve daha çok önem göstermesine imkân tanıyacaktır. ■

YEREL RADYONUN MÜTEMMİM CÜZÜ: 'EV SAHİBİ' DİNLEYİCİLER

Doç. Dr. Onur Bekiroğlu

Yerel radyo ve dinleyicisi... Yerel radyoların dinleyicileri ile olan ilişkisi, her şeyden önce aynı mekânı ve ortamsal koşulları paylaşmanın beraberinde getirdiği atmosfer doğrultusunda bir "yakınlık" ve "tanıdıklık" ilişkisi olarak tezahür etme potansiyeline sahip bir "diyalog" imkânı olarak nitelenebilir. Bu ilişkinin seyirindeki "diyalog" mahiyetini özellikle vurgulamak gerekir. Zira, yerel radyo, dinleyicisinin birkaç adım ötesinde olan bir kitle iletişim aracıdır ve yerel radyolar ile çalışanları da o yörenin ya da o kentin sakinleri gibi aynı konularla, olaylarla ve sorunlarla yoğrulmaktadır. Deyim yerindeyse bir hemhâl olma durumu karşımıza çıkar ya da ortakyaşamsal bir ilişkinin iki aktörü aynı sahnenin tozunu yutmaktadır. Yerel radyoların, ulusal ya da uluslararası ölçekte yayın yapan radyolardan belki de en belirgin farkının işte bu noktada ortaya çıktığını söylemek mümkün. Çünkü, bu ikincisiyle dinleyicilerinin ilişkisi, genel kitle iletişimi sürecinin de paylaştığı bir sıkıntı olarak daha çok tek taraflı bir monolog karakteristiği taşır.

Bu bağlamda, bu şekilde belirmesi muhtemel bir ilişki; yerel radyoların hedef kitlesini konuk olmaktan ziyade, ev sahibi statüsü ile taçlandırmaktadır. Ancak, böylesine bir ilişki, çoğu zaman ve durumda öyle kendiliğinden de tecelli etmez. Bu tarz bir zemin üzerinde yükselen bir ilişkinin temel yolu; yerel radyoların yaygın medyadaki yayıncılık pratiklerini takip etmekten ziyade; ancak yerelin renklerini, dertlerini, dokusunu yansıtan bir yayıncılık anlayışını icra etmesiyle ya da bu tarz bir yayıncılık faaliyetine ağırlık vermesiyle mümkün olabilir. Böylesine bir koşulun, önümüzdeki tablonun yalnızca bir yönünü teşkil ettiğini söyleyebiliriz. Çünkü burada sözünü ettiğimiz durum, sadece yerel radyoların yayıncılık faaliyetinin niteliğiyle tamamına ermez. Elbette, ev sahibi olarak nitelendirdiğimiz yerel radyo dinleyicilerinin de üstüne düşen birtakım sorumluluklar söz konusudur. Bu bağlamda, dinleyiciler her şeyden önce yerel radyonun kendi yöresinin toplumsal iletişim kanalı olmasıyla doğru orantılı olarak bu yerel iletişim aracına sahip çıkmalıdır. Bir başka deyişle; dinleyiciler, yerel radyolarını onlarca iletişim kanalı içinde alelade bir yerde değil de daha ayrıcalıklı bir yerde ko-

numlandırmalı ve desteklemelidirler. Zira bu ilişki denkleminde yerel dinleyiciler de yerel radyoların dolaylı veya doğrudan yaşamsal bir kaynağı olarak konumlanmaktadır.

Öte yandan, küreselleşen ve buna koşut olarak mekân ve aidiyet duygusunun düne nazaran çok daha fazla törpülediği ve silikleştiği günümüz dünyasında yerel radyoların, içinde yaşanılan mekân algısının ve aidiyet duygusunun altını çizmeye yönelik önemli bir potansiyele sahip olmasından da söz edilebilir. Tabii, burada artık iletişim teknolojileri ve İnternet mecrasının sunduğu olanaklar aracılığıyla yerel radyonun "yerel" karakterinin ötesine geçmesini sağlayan bir süreç de söz konusudur. Bir başka deyişle; yerel radyoların çoğu, artık sadece aynı mekânı paylaştığı dinleyicilere hitap etmekle sınırlı kalmamaktadır. İnternet tabanlı olanaklar ve sosyal ağlar sayesinde yerel radyoların kapsamı da neredeyse dünya ölçeğine genişleyebilecek bir zemine doğru ilerlemiştir. Ya da şöyle söyleyelim: Dün sadece "bizim" olan yerel radyomuz, artık hem bizindir hem herkesin olabilme potansiyeline sahiptir hem de bizim yöremizden, kentimizden ya da bölgemizden çıkıp da dünyanın bir başka köşesine savrulmuş insanlar için aidiyet bağı kurabilen bir iletişim aracı haline gelmiştir. Bir nevi, yerel olduğu kadar küresel ya da daha doğru bir ifadeyle küre-yerel bir iletişim aracıdır karşımızda duran ve bize seslenen. Tabii ki, küre-yerel derken bu bağlam içinde kastedilen

Yerel radyoların yaygın radyolardan farklılığını ortaya koyabileceği belki de yegâne yönelim; yerelin ya da o yörenin renklerini, özelliklerini, güzelliklerini, sorunlarını, seslerini, özlemlerini ya da gereksinimlerini dillendiren bir yayıncılığın hayata geçirilmesidir.

esas vurgu, küresel iletişim aktörlerinin yerele inmesi değil de yerel bir iletişim aktörü olarak yerel radyonun küresel düzeye dâhil olabileme potansiyelidir. Burada bahsedilen dinleyici profili içinde özellikle birinci ve üçüncü kategorideki dinleyiciler açısından aidiyet bağı kurulmasının anahtarı ise her radyoda belli formatlarda olan müzik programlarından ziyade, yerel odaklı habercilik ve yerel ya da bölgesel konuları, sorunları, gelişmeleri inceleyen programların yapılması olarak karşımıza çıkar. Böylelikle, yerel radyolar, sadece mahallinde fiziki olarak bulunan dinleyicilere hitap etmez; aynı zamanda yurt dışında bulunup da örneğin bir Samsun, Rize, Ankara ya da İzmir'deki yerel radyoyu dinlemek isteyen bireylere hitap etme fırsatını yakalamış olur. Bu bağlamda yerel medyanın bir parçası olarak yerel radyoların, küreselleşmenin "yersizleşme-yurtsuzlaşma" girdabına kapılmış bireylere de kendi içinden çıkıp geldikleri mekân ve onun kültürel dokusuyla olan bağlarını tazeleyebilme ve pekiştirebilme yönünde önemli bir açılım ya da kaynak sağladığı değerlendirilebilir.

O yörenin renkleri, sesleri, özlemleri

Yerel radyoların o kentte ya da yörede ikamet eden dinleyicileriyle ilişkisinin yukarıda ana hatlarına işaret edilen bir formatta belirmesi gerektiği yönündeki ana vurgu ya da potansiyel, okuyucular açısından belki de bir ümit veyahut bir temenni olarak algılanabilir. Ancak unutmamak gerekir ki, yerel radyoların yaygın radyolardan farklılığını ortaya koyabileceği belki de yegâne yönelim; yerelin ya da o yörenin renklerini, özelliklerini, güzelliklerini, sorunlarını, seslerini, özlemlerini ya da gereksinimlerini dillendiren bir yayıncılığın hayata geçirilmesidir. Aksi takdirde, başlıkta dikkat çekilmeye çalışıldığı üzere, dinleyiciler yerel radyoların ne tamamlayıcı parçası olabilirler ne de kendilerini "ev sahibi" olarak görme yönünde bir bakış geliştirebilirler. Dolayısıyla, yerel radyo ve dinleyici ilişkisinde temel sorun ve fırsat alanı, buradaki aktörlerin bir "bütün" olabilmelerinden ve birbirlerini tamamlayabilmelerinden geçmektedir. Böylesine bir kilidin anahtarı ise yaygın olanın aynısını yerelde de aynen ya da benzer şekillerde "üretmenin" ve "talep etmenin" ötesine uzanan organik bir arz-talep kesişmesini buluşturabilmektir. ■

YEREL RADYOLARIN TÜRKİYE MACERASI

Yrd. Doç. Dr. Yasın Bulduklu

Bireylerin içinde yaşadıkları çevreden haberdar olma çabası, geleceği bilme, doğayı kontrol etme istekleri ve olacakları engelleme ya da yönetme arzuları, dünden bugüne bilimin gelişmesinde etkili unsurlar olarak göze çarpmaktadır. Bireyin bilme, kontrol etme, engelleme ve yönetme güdüleri, aynı zamanda iletişim biçimlerinin ve kitle iletişimlerine olanak veren araçların da gelişmesinin lokomotif unsurudur. İnsanlar arasında sözün kullanımı, resimlerle sözün dışı vurumu; yazının icadından sonra daha kolay bir hâl almıştır. İletişim artık bilginin yayılımını ve aktarımını kolaylaştırır nitelik kazanmıştır. McLuhan'ın deyişiyle, gelişen teknoloji, insanın uzantısı olarak yaşamı ve doğal olarak bilgiye erişimi aşamalı olarak kolaylaştırmıştır. 20. yüzyılın başı için bu erişimi kolaylaştırıcı en yeni ve popüler araç olarak ortaya çıkan radyo, yüz yıllık serüveninde çeşitli tartışmalar beraberinde getirmeye devam edegelmıştır.

Amerika ve Avrupa Serüveni

Dünyada düzenli yayıncılığın ilk başladığı yer Amerika'dır. Amerika'da 1920 yılında Pittsburg kentinde KDKA adlı istasyonda az sayıda kişiye erişen radyo teknolojisi, 1923 yılında Amerika'da giderek yaygınlaşmış ve toplamda 600 radyo istasyonuna ulaşmıştır. Bu artışın etkisiyle 1927 yılında Ulusal Yayın Şirketi- National Broadcasting Company (NBC) RCA şirketi tarafından kurulmuştur. NBC'nin sektöre girmesi, yazılı basın hâkimiyetinde olan reklam sektörünün radyoya yönelmesine neden olmuştur. Reklamın bu mecraaya girişi, yayın içeriklerini ve radyo teknolojisini olumlu yönde etkilemiştir. Radyonun yaygınlaşması için artık zemin oluşmuştur ve televizyonun icadına kadar sürecek olan medya tahtının hükümdarlığı radyonun eline geçmiştir. Amerika'da bu gelişmelere paralel olarak ilerlemeyen Avrupa yerel yayıncılığı, 1970'lerde

(1972 yılında BBC'nin tekelinin İngiltere'de kınılması sonrası) özel teşebbüsün tasarrufuna açılmıştır. Bu geç kalmanın nedeni aslında ülke yönetimlerinin radyoya yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Amerikalılar radyonun düzenli olarak kullanıma başlamasından itibaren ticari bir mecra olarak onu kullanmışlar; aksine, siyasi ve toplumsal çalkantılarla uğraşan Avrupa ise bu gelişmelerin de etkisiyle eğitim, propaganda ve kamu yararı eksenlerinde radyoya yaklaşmıştır. Özellikle Avrupa'da yayına başlayışından sonra çok sayıda araştırmaya konu olmuş olan radyo, 20. yüzyılın büyük bölümünde devletlerin, hükümetlerin ve iktidarların korumacılığı altında gelişmiştir.

Türkiye'de yerel radyolar

Dünyada 1920'lerde yaygınlaşmaya başlayan radyo yayıncılığının Türkiye'de 6 Mayıs 1927'de başlaması, radyo yayıncılığının o dönemin koşulları altında Türkiye için beklenenden erken olduğunu göstermektedir. 21 Şubat 1924 tarihinde çıkarılan "Telgraf Telefon Kanunu" ile telsiz telefonla haberleşme yetki ve görevi PTT'ye; 22 Mayıs 1940 tarihinde Matbuat ve Umum Müdürlüğü'ne; 31 Temmuz 1943 tarihinde ise Basın ve Yayın Kurumu Umum Müdürlüğü'ne verilmiştir. 24 Aralık 1963'te 359 sayılı kanun ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT), bu yetkiye sahip olmuştur.

Kamusal yayıncılığın aksine özel radyoların Türkiye gündemine gelişi ilk radyoyla tanışma tarihinden 60 yıl sonra yasaklarla ve eylemlerle olmuştur. Türkiye'de ilk özel radyo kanalı, herhangi bir yasal düzenleme olmaksızın Bakırköy Belediyesi tarafından kurulan radyo olmuştur. Bir kamu kurumuna ait olan ve 1989 yılında kurulan bu radyo, TRT kanununa aykırı olduğundan kapatılmış; 1992 yılında yine yasal zeminden yoksun olarak Kent FM yayın hayatına başlamıştır. Arkasından Süper FM, Metro FM, İstanbul FM, Best FM yayına geçmiştir. Anayasanın koruma altına aldığı ve TRT'ye tekel olma özelliğine dayanak teşkil eden 133. maddesinin radyo ve televizyon istasyonlarını serbest hâle getirecek biçimde 8 Temmuz 1993'te düzenlenmesi, o güne kadar TRT dışında sadece Polis ve Meteoroloji teşkilatlarına radyo yayın izni veren düzenlemenin sonunu getirmiştir. Ülkede arka arkaya özel radyo istasyonları yayına geçmeye başlamıştır. Kontrol ve denetimi RTÜK'e verilen yerel radyolar, en fazla bir ilin sınırları içinde karasal olarak yayın yapan radyo istasyonları olarak tanımlanmaktadır.

Kamusal yayıncılığın aksine özel radyoların Türkiye gündemine gelişi ilk radyoyla tanışma tarihinden 60 yıl sonra yasaklarla ve eylemlerle olmuştur.

Türkiye'de ilk özel radyo kanalı, herhangi bir yasal düzenleme olmaksızın Bakırköy Belediyesi tarafından kurulan radyo ile olmuştur.

Çoğunlukla bölgesel olarak gelişme ve içeriklerin sunulduğu bu radyolarda reklamlar ve haberler de yöreye yöneliktir. Yayın zamanlarının büyük kısmını müzik yayınlarının oluşturduğu yerel radyolarda müziğin türü, bölgenin kültürel koşullarına ve izleyicilerden gelen taleplere göre değişiklik göstermektedir. Yerel hedef kitleye yönelik, tanıtım ve reklam maliyetlerinin uygun maliyetlerle halka duyurulabildiği bu mecra, yerel siyaset üzerinde de etkin role sahiptir. Şehirde yöneticilerin kamu adına denetlenmesinin yanı sıra halkın istek ve taleplerinin dillendirilmesinde de işlevsel olabilmektedir. Zaman zaman kötüye kullanıma yönelik eleştiriler olmakla birlikte Türkiye'de yerel siyasetin ve ekonominin üzerinde radyoların önemli etkileri vardır. Ancak yasal düzenlemeden yoksunluk ve ekonomi-politik eleştiriler bir kamusal iletişim aracı olarak yerel radyoların işlevlerinde ve kurumsal hâle gelmesinde fazladan çabalara gereksinimi ortaya koymaktadır.

İçeriklerde müzik yayınlarının yanı sıra haber, spor ve din temalı konular yer alsa da tematik radyoculuk yerelde yok denecek kadar azdır. Ancak bazı radyoların ideolojik söylemlere, terörizmi ve şiddeti destekleyen içeriklere yer verdiği görülmektedir. Özellikle mobil teknoloji tabanlı yayın artışı, aygıtların tespitini ya da web tabanlı içeriklerin izlenmesini olanak dışında bırakmakta; çoğunluğun görüşlerine aykırı görüşler daha fazla zemin bulmaktadır. Ulusal, bölgesel ve yerel boyuttaki yayınların denetlenmesi ile görevli olan RTÜK'ün ise mevcut yönetim yapısı ile bu görevi yerine getirmesi zor olarak görülmektedir. Türkiye'de özel

teşebbüs kontrolünde farklı içeriklerle gelişmeye devam eden radyo yayıncılığında geline nokta TÜİK 2015 verilerine göre Türkiye'de 734 radyo yayını yapan kurum bulunmaktadır ve bunların 663'ü yerel ölçekte, 58'i bölgesel, 13'ü ise ulusal yayın yapmaktadır. Bu rakamlara web radyo teknolojisi de eklendiğinde denetimin güçlüğü daha açık biçimde anlaşılabilir.

Yerel radyo denetim sistemi

Zaman içinde Türkiye'de hızla artan istasyon ve yerel radyo sayısı, İnternet tabanlı yayınlar hakkında düzenlemenin olmayışı, yayın karmaşası ve kalite sorununu gündeme getirmektedir. Bu araçların ve profesyonel olmayan yayıncıların alana girişi, ekonomik ve politik olumsuz sonuçlara neden olabilecek niteliktedir. Ayrıca yayın ve reklam gelirlerinin

denetiminin sağlanamaması ile yayın içeriğinin denetlenememesi sorunları, ilerleyen yıllarda sıkça tartışılacak konuların başında yer alacaktır. Bu nedenle 6112 sayılı yasanın yeniden düzenlenmesine çalışılmalı; RTÜK'ün lisanslama, lisans iptali, yayın denetimi konularında daha etkin olabileceği biçimde görev alanı düzenlenmelidir. Yerel düzeyde karasal yayın için gerekli olan lisanslama işinin web tabanlı radyo sistemi için de tasarlanması, ayrıca yerel radyolarda denetim yapılmasına olanak sağlayacak adımların atılması gerekir. ■

DÜNYADA YEREL RADYO SİSTEMLERİ

Yrd. Doç. Dr. Ali Murat Kırık

İşitsel bir kitle iletişim aracı olan radyo gerek Türkiye'de, gerek dünyada etkin bir potansiyele sahiptir. Her ne kadar İnternet ve televizyonun radyo yayıncılığını etkilediği düşünülse de dinleyicilerin kolay erişim imkânı, bu kitle iletişim aracını bir adım öne çıkartmaktadır. Radyo diğer kitle iletişim araçlarına oranla daha düşük maliyetlidir. Bu nedenle yerel yayıncılık radyo aracılığıyla ön plana çıkmıştır. Kitle iletişim araçlarının temel işlevleri olan haber verme, bilgilendirme, eğitime ve eğlendirme yerel radyo yayıncılığıyla varlığını devam ettirebilmektedir. Çünkü yerel radyo istasyonları belli bir bölgeye ya da alana yayın sundukları için ulusal/uluslararası radyolar gibi büyük gelirler beklememektedir.

Yerel radyo yayıncılığı daha küçük çaplı olarak yerel ve bölgesel sorunlar karşısında halkı bilinçlendiren, bilgilendiren ve kamuoyunun oluşumuna katkı sağlayan bir niteliğe sahiptir. Bu yönüyle ulusal ve uluslararası radyo yayıncılığından ayrılmaktadır. Dünyada yerel radyo yayıncılığının yaygınlaşmasıyla birlikte daha çoksesli bir yayın yelpazesi ortaya çıkmış ve radyo istasyonları sayısal bakımdan çoğalmaya başlamıştır. Özellikle demokratik toplum yapısı düşünüldüğünde çok sesli yayıncılığın önemi daha iyi anlaşılabilir. Ulusal radyo kuruluşlarında var olmayan kişiler, sunulamayan haberler,

içerikler yerel radyo yayıncılığı aracılığıyla hedef kitleye aktarılabilir. Özellikle dünya genelindeki küreselleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan ticari kâr elde etme arzusu, yerel radyo yayınlarını daha farklı bir kategoriye taşımış ve yayınlarda ulusal radyolara oranla daha serbest bir yapı oluşturmuştur. Yerel radyolar ulusal radyolara bir tepki olarak ortaya çıkmış, ABD ve Avrupa'da ortaya çıkan yerel radyo istasyonları bu alanda başı çekmiştir.

Yerel radyoculuk, alternatif radyo yayıncılığının gelişimine önemli bir katkı sunmuş ve lokal bazı yayınlar, yerel müzisyenlerin ortaya çıkışına katkı sunarak isimlerini duyurmalarında etkili olmuştur. Türkiye'de hak ettiği önem verilmiyor olsa da yerel radyo yayınları dünya genelinde her geçen gün etkisini artırmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ve belediyelerin yerel radyolara önemli ölçüde destek sağladığı ifade edilmektedir. Dünya genelinde yapılan yerel radyo yayınlarının belli bir azınlığa ve dini etnisiteye yönelik gerçekleştirildiği de görülmektedir.

İngiltere örneği

İngiltere'de yerel radyo yayıncılığı her geçen gün giderek önem kazanmakta ve dinleyici sayısı çoğalmaktadır. BBC'nin farklı şehirlere yayın yapan birçok yerel radyo istasyonu bulunmaktadır.

BBC'nin yerel radyo istasyonları arasında; BBC Radio Berkshire, Bristol, Cambridgeshire, Cornwall, Coventry and Warwickshire, Cumbria, Derby, Devon, Essex, Gloucestershire, Guernsey, Hereford and Worcester, Humberside, Lancashire, Leeds, Leicester, Lincolnshire, London, Radio Manchester, Merseyside, Newcastle, Norfolk, Nottingham, York, Stoke, Surrey, Oxford vb. bulunmaktadır. İngiltere'de faaliyet gösteren ticari yerel radyolar arasında; Absolute Radio London, Absolute Radio West Midlands, Absolute Radio 60s, Absolute Radio 70s, Absolute Radio 80s, Radio Aire, Radio Aire 2, Radio Aire 3, Asian FX, The Arrow – Rock, Ashbourne Radio, Asian Sound, Banbury Sound, The Bay, The Beach, The Bee, BFBS Brize Norton, BOB fm, The Breeze, Capital, Capital Xtra, CFM, Chris Country, Radio City Talk, Radio City, Radio City 2, Radio City 3, Compass FM, Connect FM, Dearne FM vb. bulunmaktadır.

ABD'de durum

Amerika Birleşik Devletleri bünyesinde 5 binin üzerinde yerel radyo istasyonunun olduğu ifade edilmektedir. Bu oldukça önemli bir sayıdır. Tecimsel yayıncılığın başat ülkesi olan Amerika Birleşik Devletleri'nde sayının bu denli yüksek olması asla tesadüfi değildir. Dinleyicilerin beğenilerine göre farklı yayın içeriklerini bulabilmek mümkündür. Amerika Birleşik Devletleri'nde faaliyet gösteren yerel radyo istasyonları arasında; 95.5 WPLJ, 98.3 WTRY, Jazz 88.3 FM, Mozart Radio, Power of Worship Radio, Pulse 87 NY, WAAL 99.1 The Whale, WABC 770 AM, WADO 1280 AM, WAJZ Jamz 96.3, WALK 97.5 FM, WAMC 90.3 FM, WAMC HD2, WAQX - 95X, WAXQ Q104.3, WBAB 102.3 FM, WBAI 99.5 FM, WBBI Big 107.5, WBBS B104.7, WBEE-FM - 92.5 FM, WBEN, WBER 90.5 FM, WBFO 88.7 FM, WBLI 106.1 BLI, WBLS 107.5 FM, WBUG Bug Country 101.1, WBWZ Star 93.3 FM, WBZA 98.9 The Buzz, WBZO Max FM 103.1, WCAA 105.9 FM, WCBS 880 AM, WCBS I Like Jack 101.1 FM, WCIK 103.1 FM WCMF-FM 96.5 FM WCNY 91.3 FM WCPV Champ 101.3, WCWP 88.1 FM vb. bulunmaktadır.

Fransa örneği

Yerel radyo yayıncılık sistemlerinin gelişmiş olduğu bir diğer ülke ise Fransa'dır. Fransa'nın siyasal yapısı ve farklı toplulukları bünyesinde barındırması nedeniyle yerel bazlı radyo istasyonları yoğunluktadır. Bunlar arasında; Africa N°1, Aligre FM, Francestar FM, Fréquence Paris Plurielle, Fréquence protestante, Ici et Maintenant, Mamgemo Music

Yerel radyoculuk, alternatif radyo yayıncılığının gelişimine önemli bir katkı sunmuş ve lokal bazlı yayınlar yerel müzisyenlerin ortaya çıkışına katkı sunarak isimlerini duyurmalarında etkili olmuştur.

Box, Music Capucins, Radio Alfa (Portekiz topluluğu için), Radio campus Paris, Radio Enghien, Radio Libertaire, Radio Orient, Radio pays, Sport FM, Vallée FM, 100% Radio, 47 FM, Accent 4, Activ Radio, Aligre FM, Alouette FM, Aquitaine Radio Live, Beur FM, Canal FM, Champagne FM, Collines FM, Delta FM, Direct FM, Divergence FM, Durance FM, Echo FM, ECN, Emotion FM, Est FM, FC Radio, Flash FM, Flor FM, FMC Radio, France Maghreb 2, Fréquence Grands Lacs, Fréquence Horizon, Fréquence Plus, Fusion FM, Gold FM, Grand Sud FM, Happy FM, Hit West, Hot Radio, Impact FM, Inside Radio, Intensité, Jordanne FM, K6FM, Kiss FM (Nice), Latina, Littoral FM, Logos FM, Lyon 1ère, Magnum la radio, Maritima Radio, Mistral FM, Mixx Radio, Mona FM... vb. gibi yayın istasyonlarını sayabilmek mümkündür.

Almanya örneği

Almanya'da da yerel radyo yayıncılığı etkili bir potansiyele sahiptir. Farklı yayın yelpazesine sahip yerel radyo istasyonları özellikle şehir bazlı bir dağılım göstermektedir. Almanya'nın önde gelen yerel radyo istasyonları arasında; 107.8 Antenne AC (FM), Antenne Düsseldorf (FM), Antenne Münster (FM), Antenne Niederrhein (FM), Antenne Unna (FM), Hellweg Radio (FM), Hit Radio Vest (FM), NEWS 89.4 (FM), Radio Ermscher Lippe (FM), Radio Aachen (FM), Radio 90,1 Mönchengladbach (FM), Radio 91.2 (FM), Radio Berg (FM), Radio Bielefeld (FM), 98.5 Radio Bochum (FM), Radio Bonn/Rhein-Sieg (FM), Radio Duisburg (FM), Radio en (FM), Radio Erft (FM), Radio Essen (FM), Radio Gütersloh (FM), 107.7 Radio Hagen (FM), 94.9 Radio Herford (FM), Radio Herne 90.8 (FM), Radio Hochstift (FM), Radio Kiepenkerl (FM), Radio Köln (FM), Radio K.W. (FM), Radio Leverkusen (FM), Radio Lippe (FM), Radio Lippewelle Hamm (FM), Radio MK, Iserlohn (FM),

92.9 Radio Mülheim (FM), Radio Neandertal (FM), Welle Niederrhein (FM), 106.2 Radio Oberhausen (FM), Radio RSG (FM), Radio RST (FM), Radio Rur (FM), Radio Sauerland (FM), Radio Siegen (FM), Radio WAF (FM), Radio Westfalica (FM), Radio WMW (FM), Radio Wuppertal (FM)...vb. yer almaktadır.

Görüleceği üzere yerel radyo yayıncılığı ulusal/uluslararası radyo yayıncılığına oranla daha düşük maliyetlere sahip olmakla birlikte daha lokal bir niteliğe

sahiptir. Televizyon ve İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte her ne kadar radyoculuğun sonunun geldiği düşünülse de yerel radyo istasyonlarının varlığı bu tezi çürütmektedir. Her geçen gün sayısal bakımdan artış gösteren yerel radyo istasyonları kitlelere erişim noktasında oldukça başarılıdır. Nitekim yerel radyoların İnternet ortamında da yayın yapıyor olması dinlenme oranlarını artırmakta ve topluma seslerini duyurabilme açısından büyük başarı sağlamaktadır. ■

YEREL DEĞERLERİ KÜRESEL DÜZEYDE KORUYAN SİHİRLİ KUTU: RADYO

Yrd. Doç. Dr. Abdülkadir Gökü

McLuhan'ın iddiasıyla dünyayı küresel bir köye dönüştüren kitle iletişim araçları, bütün yerel değerleri küresel bir potada eritme başarısını gösteren ve bu değerleri evrenselleyen bir fonksiyonu da yerine getirmiştir. Bugün gelinen noktada kitle iletişim araçları dünyanın en ücra köşesinden bilgi aktarımı yapmakta ve bu mekânlardaki değerlerle ilgili dünya kamuoyunu bilgilendirmektedir. Dolayısıyla iletişim teknolojileri, McLuhan gibi teknoloji merkezli bir süreç okumasını benimsemiş olan düşünürler için yerel olanı küreselleştiren ve dolayısıyla yerel olan şeyin yerelliğini yok eden bir bakış açısının hâkim kılınmasına neden olmuştur. Oysa kitle iletişim teknolojilerinin gündelik hayatın içindeki kesintisiz işleyişinde teknoloji merkezli küresel köy iddiasının aksine, küreselleştirilirken yerel olma özelliğini de koruyabilen değer yargılarının olduğu bir gerçektir. Bu bağlamda özellikle yeni iletişim teknolojilerinin modern insan tarafından yoğun kullanımı bazı şüpheler üretmiş olsa da, iletişim teknolojilerinin yerel olanı ya da yerel değerleri koruyarak bu değerlerin gelecek nesillere daha sağlıklı ve korunarak aktarılmasını da sağladığı görülmüştür. Bu yazının temel odak noktası olan rad-

yo ve yerel değerlerin korunması ilişkisi göze alındığında, radyonun kültürel süreçleri çok yönlü ve çok sesli bir atmosferde korumakla kalmayıp daha da yaygınlaştırdığı, hatta evrensel düzeyde yerel değerleri güçlü bir şekilde bilinir kıldığı görülmektedir. İşte tam da bu noktada yeni iletişim teknolojilerinin modern insana yapmış olduğu küresel kültür dayatmasına inat, radyo geleneksel bağlardan kopamayan ve tarihsel etkisinin de vermiş olduğu destekle geleneksel bir iletişim aracı olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda modern insanın iletişim araçlarıyla olan ilişkisi düşünüldüğünde, uzun süredir gündelik hayatımızın başköşesinde yer alan radyonun kendisi artık bizler için gelenekleşmiştir ve bu gelenekleşme onun yerel olan değer yargılarına daha yoğun olarak odaklanmasına neden olmaktadır. Ama aynı zamanda radyo küresel bir araçtır ve yeni iletişim teknolojilerinin kendisine sunmuş olduğu mekânsal sınırsızlıklardan da yararlanarak dünyanın dört bir tarafındaki yerel değerlerin korunmasında küresel bir bakış açısının da oluşmasını sağlamıştır.

Yerel değerlerin yeni içerikler üretebilmek için tüketilmesine odaklanmış olan ve sadece sembolik anlatımlar ya da göstergeler üzerinden anlamlı kılınmak istendiği görselliğe dayalı iletişim araçlarının aksine, radyo yerel değerleri sesin gizemi ve büyüyle aktararak toplumların gönül coğrafyasında hoş sedalar bırakmayı başarabilmiştir. Gündemlerini hayatın lokal düzeyinden ve radyo tiyatrosundan, türkü programlarına, dünya müziğinin yerel örneklerinden bir dinleyicinin aktardığı anya

Radyo, yerel değerleri sesin gizemi ve büyüyle aktararak toplumların gönül coğrafyasında hoş sedalar bırakmayı başarabilmiştir.

ya da yolculuk tecrübelerine kadar içinde yerel değerleri barındıran birçok değer yargısını koruyup yaygınlaştıran yine radyo olmuştur. Bu durum, bazen yitip gitmiş bir ağıdı, bazen unutulmuş bir türkü, bazen kulakların aşına olduğu bir melodiyi, sizi uykunun derinliklerine götüren eski bir masal, bir orta oyununu ya da hiç bilmediğiniz bir coğrafyadan yükselen bir çığlığı kulaklarınıza ulaştırarak içinizde bir şeylerin harekete geçmesini sağlayan şeydir ve radyonun yerel değerler üzerinden işlediğini bir kez daha kanıtlamaktadır. Bugün rastgele bir yerde kulağınıza ilişen ve sizi anılarınızla baş başa bırakan bir frekans cızırtısı bile radyonun, McLuhan'ın iddiasına inat sıcak hem de sıcacık bir araç olduğunu ispat etmektedir. Bu noktadan hareketle radyonun mekânsal sınırları aşıp günlük hayatımızın her ânını kuşattığı, yerel değerleri hiçbir zaman göz ardı etmeden ve içeriğinde her zaman yerel değer yargılarına yer verdiği gerçeğini bir kez daha aklımıza getirmektedir. Bu tecrübeyi bazen araçlarımızda bir düğmenin ucunda, bazen anneannemizden kalma nostaljik bir kutuda, kimi zaman masaüstü bilgisayarınızda, kimi zaman yeni iletişim teknolojilerinin sunmuş olduğu yeni iletişim mecralarında tekrar tekrar yaşamakta olduğumuz da unutulmamalıdır.

Yerel değerleri genç kuşaklara taşıyan tanıdık ses: TRT Radyoları

Kültürün ve kültürel değerlerin yaygınlaştırılmasında ve korunmasında da radyo, yerel değer yargılarını daha fazla ele alarak, işleyerek ve bu değerleri topluma aktararak önemli bir görevi yerine getirmektedir. Bu bağlamda sorumlu kamu yayıncılığı ilkesini benimsemiş ve bu çerçevede üstlendiği görevi başarıyla yerine getiren TRT Radyoları da yerel değerleri koruma konusunda samimi bir çabayla elinden geleni yapmaktadır. Özellikle yerel değer yargılarını genç kuşağa aktarma konusunda çok yönlü yayıncılık anlayışı, program çeşitliliği, bölgesel bazda ya da farklı şehirlerden yapılan yayınlar sayesinde TRT Radyoları yerel değerlerin korunması konusunda önemli bir misyon üstlenmiştir. Bu süreçte oluşturulan çok sesli korolar, çocuk programları, çeşitli yarışmalar, yerel eserlere ve sanatçılara sağlanan imkânlar, türkü programları, yerel lehçelerden verilen örnekler ve daha birçok yerel değer yargısı, TRT Radyoları tarafından kamunun hizmetine sunulmaktadır. Bu misyon sayesinde genç kuşaklar popüler kültürün sunmuş olduğu sığ denizlerden kurtarıp, sahip oldukları kültürel miras-

sın farkına varabilmektedir. "Aşık Veysel'in hikâyesini ilk kez radyoda dinledim" diyen üniversite son sınıf öğrencisi Gözde Erdemir'in ve "Annem anlattığı masalları radyodan öğrenmiş meğersem" diyen Gizem Akbulut'un ifadeleri aslında radyonun kültürel mirası ve yerel değer yargılarını nasıl koruduğunu farkında olmadan itiraf etmektedir. Ayrıca, İnternet teknolojilerini kullanarak dünyanın dört bir tarafında yaşayan ve ülkesinden uzakta bir yaşam mücadelesi yürütmek zorunda kalan gurbetçi vatandaşlarımızın ulaştıkları TRT Radyoları, oradaki vatandaşlarımızın kendi yerel değerlerini hatırlamasında ve bu değerleri unutmasında onlara yardımcı olurken, orada doğup büyüyen genç kuşakların da kendi kültürlerine ait özgün değer yargılarını öğrenmelerine ve bu değerleri yaşatmalarına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak yerel değer yargılarını küresel bir dünyada korumak ve bu yargıları çok yönlü bir şekilde gelecek kuşaklara aktarmak her ne kadar çok zor gibi gözükse de, sesin tınısını ve büyüsunü kullanan radyo bu sayede gerçekten önemli bir sosyal sorumluluk görevini yerine getirmektedir. Ayrıca radyonun yerel değer yargılarını kültür endüstrisinin araçlarına kurban etmeden ve bu değer yargılarını metalaştırmadan yaygınlaştırma becerisini gösterebilen yegâne iletişim aracı olması, radyonun bugün kullanılan kitle iletişim araçları ve yeni iletişim teknolojileri arasında daha özgün bir konumla ödüllendirilmesi gerektiğini bir kez daha ispatlamıştır. ■

Özellikle yerel değer yargılarını genç kuşağa aktarma konusunda çok yönlü yayıncılık anlayışı, program çeşitliliği, bölgesel bazda ya da farklı şehirlerden yapılan yayınlar sayesinde TRT Radyoları yerel değerlerin korunması konusunda önemli bir misyon üstlenmiştir.

BÜYÜK DÜNYALARIN KÜÇÜK VE GÜÇLÜ SESİ: YEREL RADYOLAR

Özgül Piyade

İnsan bireydir; yalnız doğar ama bireysel ve yalnız yaşam insanın yapısına aykındır. İhtiyaçlı olan birey, ihtiyaçlarını karşılamak için kendi dışındaki insanlara muhtaçtır. Muhtaç olması nedeniyle zaruri ihtiyaçları talep eder. Ancak zaruri gibi gözükmesi de olmadığı zaman kişide yokluk duygusu yaratan duygusal, sosyal ve kültürel ihtiyaçlar da vardır.

İnsan haberdar olmak ister; devamında da öğrenmek ve hayata katkıda bulunmak. Hem kendi hayatına hem de paylaşım içerisinde olduğu çevreye. Güven duymak ve değer görmek insanın olmazsa olmazıdır. Ve hayat dengedir. Bu iki duygu karşılıksız kalırsa denge bozulur. Kişinin güvendiği doğru bilgiyi aldığı ilk yer ailesidir; sonra okul çevresi, daha sonra iş çevresi gibi değişen ve genişleyen yapıdan aynı güveni almak ister. İşte bu durumlarda bize aile kadar yakın ama bir o kadar da uzak, hayatımıza katkısı olan iletişim araçlarını dünyamızın içerisine almak ve o dünyaya dâhil olmak isteriz.

İnandıklarınıza inanan insanları etkilemek

Toplum bireyi, birey de toplumun yapısını şekillendirmede etkilidir. Sürekli geçmişten geleceğe aktarımla yaşamaya alışan kişi, iletişim dünyasının içindeki yapıyı da hayatına dâhil etmek zorunda kalır. Yaşamını etkileyenleri seçme şansı olan insan, kendisi için seçilenle seçimlerini ayırmak veya birleştirip yaşamak için mücadele eder. Radyo işte tam da bu dünyanın içinde size ulaşır farklı frekanslardan. Kişinin toplumsal yaşamdaki yerini belirlemek amacı ile kendi frekanslarını kullanır. Öğretmek, eğlendirmek ve mutlu etmek için sizin yanınızda yer almak ister, dünyanızı değiştirir veya dünyanıza dâhil olur. Aynı düşünceye sahip ortak ilgileri olan birbirini tanımayan sayısız çoğunluk aynı duygularla yoğrulmaya ve mutlu olmaya hazırlanır radyonun sunduklarından. Veya ayrı dünyanın insanları ilgileri farklı olsa da sunulana itiraz etmeden programın içinde fark etmeden programlanır. Amaç, inandıklarınıza inanan insanları etkileyerek eğitmektir aslında.

Bu kadar ciddi değildir belki de amaç; sadece toplumun ortak düşünmesini ve mutlu olmasını sağlamaktır. Kişi dinledikleri ve öğrenmek istedikleri konusunda kendi seçimini kendi düşüncelerine göre

biçimlendirirken toplum yapısının dışına çıkmakta zorlanır. Yerel radyolar, kişinin seçimlerini dikkate alarak toplum yapısının dışına çıkmadan diğer yandan da bireyin toplum içinde zorlandığı duvarı yıkmaya çalışarak kişi ve toplum arasındaki dengeyi belirlemekte ciddi bir görev üstlenir. Kendi politikasıyla, kişinin istekleri arasında toplumu yönlendirici rolünü ön plana çıkarır. Bu rolün içinde sesi olduğu şehrin, bölgenin geleneksel yapısını ve inançlarını kültürel değerlerini yeni nesillere aktarmak ve bölgeler arasında birlik-beraberlik sağlamak gibi görevleri de vardır.

Bireyin istekleri önemlidir. Bu istekler bütünü toplumun değerleri olarak algılanır ve bireyin istekleri ile toplumun değerleri arasındaki denge doğru belirlenmediğinde toplumsal yapı bozulabilir. Yerel radyolar, yayın yaptıkları bölgelerin bireysel ve toplumsal değerlerini dikkate alarak yayın yaparlar. Toplumun yapısına uygun yayın yapan radyolar, bireyle ve toplumla bütünleşerek bir güven duygusu oluşturur ve dinleyicinin dostu olur. Bunu yaparken bir yandan da kendi yayın ilkeleri içinde toplumun sesi olmak için çaba gösterir. Günün her saatinde farklı programlarla bu yapıyı oluştururken toplum psikolojisini de etkilemeyi başarır. Radyonun yayın politikasıyla toplumun yapısı arasındaki farklılıklar bireyin yapısında çatışma çıkarırsa güven duygusu zedelenir. Bu durumda da toplum tarafından dışlanan bir politika izlediği için toplumun psikolojisine etki edemez.

Yerel radyolar, yayın yaptıkları bölgelerin bireysel ve toplumsal değerlerini dikkate alarak yayın yaparlar. Toplumun yapısına uygun yayın yapan radyolar, bireyle ve toplumla bütünleşerek bir güven duygusu oluşturur ve dinleyicinin dostu olur.

Duyguları birbirine yaklaştırırken duygu ve düşüncelerinizi yönlendirir; sizin gibi düşünen, sizin gibi hisseden insanlar üzerinde toplumsal bir psikoloji oluşturur. Radyonun toplum psikolojisi üzerindeki etkisini etkili bir güç olarak kabul etmeliyiz. Bu, çoğunluğun gücü gibi gözükse de aslında toplumun içinde küçük gruplar hâlinde frekansları ile bizlere ulaşan küçük grupların büyük gücüdür. Belli bölgelere hitap eden yerel radyolar, parçadan bütüne götürme özelliğini taşıyarak toplumun alt duygu yapısını oluştururlar.

Yerel radyolar, bölgeler arasındaki farklılığı yansıtmaya çalışırken, farklı kültürleri bir noktada da aynı potada eritmeye çalışmaktadırlar. Yerel radyolar yayın politikalarını, yayın yaptıkları bölgelerin kültürel ve sosyal yapılarını yansıtmak üzere belirlerler. Bu politikalar içerisinde genel radyo politikaları geçerlidir. Birey önemlidir ancak bireyden hareket ederek toplumu şekillendirmeye çalışırlar. Bölgenin ve şehrin radyosu olarak sosyal ve kültürel yapıya

uygun yayınlarla bireyin farkındalığını yükselterek birlik ve beraberliği sağlama çabasıyla toplumu yönlendirme gücü, toplumsal psikolojiyi belirlemede etkili olur.

Yerel radyolar, duyguları, ekonomiyi, eğitimi, sanatı, sporu, düşüncelerimizi ve inançlarımızı şekillendirici güç olarak karşımıza çıkar. Bulunduğu yörenin bireyini bölgenin yapısına göre şekillendirirken, bireyi esas alır gibi görünse de toplumu şekillendirici güç olarak etkisini gösterir. Bir yandan bireyin düşünce ve duygularını topluma katmak isteyen radyo, diğer yandan da kendi yayın politikasına uygun yayın yaparak toplumun psikolojisine de yön vermeye çabalamaktadır.

Yerel radyolar, bazen de sevgimizi, değerlerimizi birleştirici güçtür. Büyük dünyanın küçük ve güçlü sesleri, bazen bizim sesimiz, bazen bizim duymadıklarımızın sesi, bazen de sesini duyduğlarımızın toplumsal sesidir. ■

YEREL DEĞERLER VE YEREL RADYOCULUKTA YURT DIŞI DENEYİMİ

Kadın Özdemir

Avrupa'daki işgücü ihtiyacını karşılamak amacıyla, Türkiye, Almanya ile 1961'de; Avusturya, Belçika ve Hollanda ile 1964'te; Fransa ile 1965'te ve Avustralya ile 1967'de işgücü anlaşmaları imzalamıştır. 1970'lerin başında Türk göçmenlerin Batı Avrupa ülkelerindeki mevcudiyetlerinin geçici olmaktan çıkarak daimi bir hâl almaya başlamasıyla sorunları da değişmiş ve derinleşmiştir.

Türk toplumu yıllarca kaderine terk edilmiş bir toplum olmasına ve her türlü baskıya rağmen çok çalışarak başarılı olmuştur. Ancak bu arada iki kültür so-

runu ortaya çıkmıştır. Yurt dışında yaşayan Türklerin gerek kendilerini kamuoyunda temsil edebilmeleri, gerekse hükümetlerle doğrudan temas kurabilmeleri için sivil toplum kuruluşları (STK) oluşturmaları, önemli bir kazanç olarak büyük önem arz ediyor. Türk toplumu bu sayede kendine has bir özgüven edinmiş ve buldukları ülkelerde kendi değerlerini koruyabilmişlerdir.

Türk kökenli göçmenlerin, yaşadıkları toplumun kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini artırdığı kabul edilmekle birlikte, bazı ülkelerde, küreselleşme karşısında ülkelerinin etkinliğini ve gücünü koruma hedefi ve ekonomik kriz, yabancılara yönelik tutum ve politikalarda belirleyici olmaktadır. Bütün bu olumsuzluklar çerçevesinde Türk toplumunu iyi koordine ederek yönlendirmenin ve bilinçlendirmenin en güçlü yolu yerel bir medyadan geçer. Bu noktada yerel radyolar ve yerel basın devreye girer.

Anadilini unutmamak için

Bu çerçevede, Türk toplumunun Türkçeyi unutmaması ve aktif katılım açısından eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması, Türk çocuklarına anadil, kültür ve

Yurt dışında Türkçe yayın yapan bir radyo, yalnız bir müzik kutusu değildir. Bir ses, nefes ve hatta büyük bir silahtır. Topluma ne verirseniz onu alır.

Yurt dışında Türkçe yayın yapan radyoların Avrupa'da yaşayan Türklere eşit mesafede durup, tarafsız kalarak, ayrıştırmadan bir arada tutmayı hedeflemeleri gerekiyor. Ancak bu şekilde birbirine bağlı güçlü bir Avrupalı Türk toplumu yaratılabilir. Aksi olursa parçalanmış bir toplum ortaya çıkacaktır.

tarikh eğitimi verilmesi büyük önem taşımaktadır. Avrupa'daki Türklerin, öncelikle kendi dilinde bir sesi duyabilmesi yalnız olmadığını hissetmesi anlamına gelir. Bu da anadilinde düşünerek, bulunduğu ülkede kendisini doğru ifade etmesi demektir. Anadilini iyi bilmeyen ve kavramayan toplumlar asimile olurlar. Yurt dışında Türkçe yayın yapan bir radyo, yalnız bir müzik kutusu değildir. Bir ses, nefes ve hatta büyük bir silahtır. Topluma ne verirseniz onu alır. Bundan ötürü, eğer anadil kaygısı taşıyorsak, dil, yalnız bırakılmamalı ve desteklenmelidir. Burada da yerel radyoların rolü büyüktür.

Vatandaşlarımızın, küreselleşen dünyada kimliklerini kaybetmeden, hem Türkçeyi hem de yaşadıkları ülkenin dilini bilen donanımlı bireyler olmaları, bu

ülkelerle ikili ilişkileri daha da geliştirmektedir.

Son yıllarda, özellikle Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımıza yönelik saldırılarda artış gözlenmesi, yabancı düşmanlığı, ayrımcılık ve ırkçılık, din eksenli ve İslam karşıtlığı (İslamofobi) ile yeni bir boyut kazanmıştır. Günümüzde bu yöndeki söylem ve uygulamalarda artış olduğu aşikardır. Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Türk toplumu bu ülkelerdeki Müslüman nüfusun büyük bir bölümünü oluşturmakta ve bu olumsuz eğilimlerden doğrudan etkilenmektedir.

Bu olumsuzluklara rağmen, yurt dışında doğmuş büyümüş vatandaşlarımız, kendi öz değerlerini kaybetmeden, yabacılaşmadan Anadolu kültürünü, örf ve âdetlerinin önemli bir kısmını hâlâ yaşatmaya çalışmaktadır. Burada STKların, işveren girişimcilerimizin ve yerel medyanın rolü büyüktür. Bu amaçla, kurulan radyolar vatandaşlarımızın sesi, nefesi olmuştur. Asıl amaçları Türkiye ile ilgili ülke makamlarıyla işbirliği çerçevesinde, vatandaşlarımızın bulunduğu bölgelerdeki okullarda eğitimlerine önem vermelerini sağlamaktır. Böylece özgüveni yüksek, yarınlarnı inşa edebilen, buldukları ülkelerin, şehirlerin yönetiminde söz sahibi olan yeni nesil Avrupalı Türkler yetişmektedir.

Yurt dışında Türkçe yayın yapan radyoların Avrupa'da yaşayan Türklere eşit mesafede durup, tarafsız kalarak, ayrıştırmadan bir arada tutmayı hedeflemeleri gerekiyor. Ancak bu şekilde birbirine bağlı güçlü bir Avrupalı Türk toplumu yaratılabilir. Aksi olursa parçalanmış bir toplum ortaya çıkacaktır. ■

Benim Radyomda Bugün Ne Var?

Esra İkkurşun

Uykumuzu bölen bozuk sokak lambasının çıkardığı sestense rahatsızlığımızı ilgili makamlara duyurabileceğimiz, komşumuzun bahçesindeki yenidoğuşa ağaçlarından söz edebileceğimiz, yerel sanat etkinliklerini takip edebileceğimiz bir radyo kanalı var mı? Ya da hastanede yatan yakınlarımıza müzik armağan edeceğimiz, şifa niyetine... Akşam trafiğinden saniye saniye haberdar olabileceğimiz? Kentimizdeki, kasabamızdaki amatör spor kulüplerinin başarılarıyla gururlanacağımız, doğduğumuz mahallenin adının kim tarafından konulduğunu öğreneceğimiz mesela bir güncel programdan... Yerel yönetimlerin çalışmalarını takip edebileceğimiz, istediklerimizi iletebileceğimiz bir radyo kanalı var mı?

Dünyada ve Türkiye'de önce kamu yayıncılığı ortaya çıkmış; hemen ardından ticari yayıncılık... Sonrasında ise korsan olarak başlayan ve zaman içinde yasallaşan yerel yayıncılık... Evrensel ve ulusal konulara değinse de ağırlıklı olarak yerel sorunları ele alan, yerel unsurlara sahip çıkarak hedef kitlesini bilgilendiren yerel medya günümüzde çok daha ağırlıklı bir önem taşıyor, başlangıç yıllarına oranla...

Sırf yayın saati dolsun diye müzik ve söz kirliliğine neden olanlar, kısıtlı reklam pastasından bir dilim kapma amacı güdenler bir kenarda tutulursa, yerel radyoculuk yerel kamuoyunun oluşmasında büyük bir etkinlik gösterir. Yerel radyolar aracılığıyla yerel yönetimi denetleyebilir seçmenler. Ne beklediklerini anlatabilir, vaat edilenlerin yerine getirilip getirilmediği konusunda seslerini duyurabilir. Neredeyse yerel demokrasinin mimarlığını yapar yerel radyolar. Bu yüzden yayıncılık açısından gelişmiş

pek çok ülkede üçüncü sıradaki yayın sektörüdür yerel yayıncılık. Avustralya'da mesela dört yüze yakın lisanslı yerel radyo var. Hindistan'da doksanların ilk yıllarında korsan olarak başlayan yerel yayıncılık bugün çok dilli olarak kendi etnik gruplarına ulaşıyor. Radyoculuğun devî İngiltere'de sadece BBC'nin kırk yerel radyosu bulunuyor. Biraz daha güneye inelim... Tayland'da üç bine yakın – çoğu illegal- yerel radyo istasyonu yönetimlerin kritik kararlarına müdahale edebiliyor.

Yerel radyolar aslında bir anlamda üretimi de tüketimi de kolay ama içerik olarak güçlü politik şekillendirmeye sahip olabilecek nitelikte yayın organları. Yanı sıra pozitif değişim sağlayabilecek, yerel kültürü korumaya yönelik teşebbüslerde bulunabilecek, mahallenin, kasabanın, kentin sakinlerinin kendi seslerini duyurabilecekleri alan yaratabilecek bir yapı...

Medyayı "Dördüncü Kuvvet" olarak tanımlamak yaşadığımız yüzyılın kaçınılmazlarından. Bu nedenle hedef kitlesiyle neredeyse birebir ilişki kurabilen, istek ve ihtiyaçları ilk elden tespit edebilen ve birlikte çözüm üretme konusunda daha şanslı olan yerel radyoculuğu dikkate almak gerektiğinin farkında artık yayıncılar. Çünkü yerel bir radyo sadece hedef kitlesinin ne dediğiyle ilgilenmiyor, aynı zamanda onların duygularını da paylaşıyor. Dinleyicisinin sorunları hakkında sağlıklı bilgi sahibi olmasını, o sorunların çözüm yollarını ve son aşamada çözümünü olanaklı kılıyor. Halkın nabzını doğru tutuyor, gündemi iyi belirleyebiliyor ve dinleyicinin ne dediğine kulak veriyor... Bu sayede dinleyen "Acaba benim radyomda bugün ne var?" diyebiliyor. Her yayıncının en büyük hayali... ■

Trabzon Radyosu

48 Yaşında

TRT Trabzon Radyosu kurulalı 48 sene oldu. Radyomuzun resmî açılış tarihi 1 Aralık 1968 ama deneme yayınlarımız, aynı yılın Mayıs ayında başladı. Bir il radyosu olarak yayına başlamamızdan 10 yıl sonra, 1 Kasım 1978'de orta dalga vericisi devreye girince, Trabzon Bölge Radyosu adını aldık.

Yiğit Yavuz

4 8 yıl önce bir Anadolu kentine radyo kurulmasının nasıl büyük, nasıl önemli bir olay olduğunu anlatmak, mümkün mü? O tarihlerde ülkemizde televizyon yayını yoktu. Radyo ise İstanbul, Ankara, İzmir ve Erzurum illerinde bulunuyor, ancak bu illerin çevresinde net dinlenebiliyordu. Doğu Karadeniz illeri sadece Ankara Radyosu'nu, uzun dalgadan zar zor dinleyebiliyordu.

İşte o günlerde Trabzonlular, avukat Kemal Yılmaz Bayraktar'ın başkanlığında bir demek kurdular: "Trabzon İli Bölge Radyosu Kurma Derneği". Trabzon'da bir radyo kurulmasının gerekliliğini izah eden bir rapor hazırladılar. Ama bu iş kolay değildi; radyo pahalı bir yatırımdı, ülkemiz fakirdi. 1967 yılı bütçesine, Trabzon'a radyo kurulması için 500 bin lira ödenek kondu. Radyo hizmet binası olarak, Fatih Parkı karşısındaki, Trabzon Belediyesi'ne ait üç katlı bir apartmanın ikinci ve üçüncü katları kiralandı. Bina'nın üçüncü katındaki bir yatak odası, penceresi tuğlayla örülüp, duvarlara basit ses yalıtımları uygulanarak, stüdyo hâline getirildi. Hemen yanındaki misafir salonuna da verici yerleştirildi.

Gelin görün ki, iş bu kadarla bitmiyordu tabii... Radyoya eleman bulmak büyük sorun olduğu gibi, binaya telefon bağlanması,

teleks çekilmesi bile ülkemizin o günkü şartlarında, bin bir zorlukla gerçekleştirilmişti.

Trabzon Radyosu'nun ilk yayını şöyle anlatılır: İki kilovatlık vericiden, önce "Yavuz geliyor Yavuz, denizi yara yara" türküsü duyulmuş, sinyalin ardından İstiklal Marşı çalınmış ve ilk anonsu Erol Tokay yapmıştı:

- Burası, 202 nokta 2 metre 1484 kilohertz üzerinden yayın yapan Trabzon İl Radyosu... Günaydın sayın dinleyiciler...

İlk programda Cemile Cevher'den türküler yayımlandı. Yayını daha sonra spiker Müberra Yetkin yürüttü. Radyo ilk açıldığında, personeli sadece altı kişiydi.

Radyonun yayına başlamasıyla, Trabzonlular büyük coşku yaşadı. Halk radyo binası önünde toplanarak, sevinç ve sevgi gösterisinde bulundu. Trabzon İli Bölge Radyosu Kurma Derneği Başkanı Kemal Yılmaz Bayraktar, sonradan o güne ilişkin duygularını şu cümleyle anlatmış:

- O gün duyduğumuz bahtiyarlık, Amerikalıların Ay'a insan indirdiği günkü kadar büyük bir bahtiyarlıktı.

Trabzon'da haber müdürlüğü yapmış değerli büyüklerimizden Nejat Toprak, o günlere dair renkli anılarını "Ben TRT'deyken" adlı kitabında toplamış. Trabzon Radyosu'nun kuruluş dönemine dair birçok ayrıntıyı bu kitaptan öğreniyoruz. Radyonun ilk yayın şefi olan, daha sonra program şefliğine ve radyo müdürlüğüne atanan İlhan Sançar'ın ağzından aktarılanlara göre, o zaman diliminde radyo personeline gösterilen ilgi, şimdiki ses sanatçıları ya da film yıldızlarına gösterilen ilgiye benziyordu. Sançar, "Halk bizi yolda gördüğünde, 'Bunlar TRT'de

çalışıyor..' diye kendi aralarında fısıldaşıyorlardı" şeklinde anlatmış o günleri..

Daha çok Ankara'dan otobüsle gönderilen bantların yayımlandığı bu dönemde, her yayın büyük ilgi görüyor, "Arkası Yarın"lar, "Mikrofonda Tiyatro"lar, istek programları merakla bekleniyordu. Ana haber bültenleriyle, saat 21'de yayımlanan "24 Saatin Olayları" bülteninin büyük bir dinleyici kitlesi vardı. Trabzon Radyosu'nun ilk kadrolu spikerleri, Mehmet Canan ve Kemal Akaydın'dı. Bunlara daha sonra Gülten Özpeker, Asım Güzel, İzzet Gödeli ve Mehmet Akarca eklendi. Radyonun ilk günlerinde burada geçici görevle çalışan teleks operatörü Hilmi Taşköprü, ilk spiker alma denemelerini şöyle aktarmış:

- Trabzon'dan spiker alınması için sınav açılmış, sınava 50 kişi başvurmuştu. Ankara'dan teleksle geçilen haber metinlerinden birini ilk adaya verdim. Haber, 'Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil...' diye başlıyordu. Ancak, sınava giren aday bunu, 'DİŞİŞLERİ BAKANİ' diye okudu ve kaybetti. Sonra gelen adaylardan 49'u da aynı hatayı yaptılar. Hepimiz, umut ve heyecanla 50'nci ve son adayı beklemeye başladık. Çünkü bu aday, Trabzon Lisesi'nde edebiyat öğretmeniydi. Jüri pür dikkat bekliyor... 'Oku' işaretiyle başlıyor; 'DİŞİŞLERİ BAKANİ İhsan Sabri Çağlayangil' diyor ve o da kaybediyor.

1973 yılı yatırım programında, Karadeniz'e yayın yapmak üzere, Trabzon'da, 300 kilovat gücünde orta dalga radyo vericisi kurulması karar yer almıştı. Bostancı köyünde kamulaştırılan 47 dönüm arazi üzerine, altyapı ve verici istasyon binası inşaatına 1977 yılında başlandı. Ve Trabzon Radyosu,

11 Aralık 1978 tarihinde orta dalga 954 kilohertz üzerinden resmen yayına başladı. Artık radyo sadece Trabzon'da değil, tüm Doğu Karadeniz illerinde dinlenebilecekti.

Kadronun genişlemesiyle mevcut bina yetersiz kaldı; uzun uğraşlar ve "bina bulunamazsa radyonun Samsun'a taşınacağı" söylentileri sonucunda, zamanın belediye başkanı Hasan Melek'in çabalarıyla Maraş Caddesi 30 numaradaki bina, TRT'ye tahsis edildi. Radyo, Bölge Müdür Vekili Nevzat Balım zamanında bu yeni binaya taşındı ama binanın üst katındaki inşaat yaklaşık bir buçuk yıl sürdü. Bu süre içinde binanın tavanından sızan her yağmur, merdivenlerden aşağı sel olup aktı; üst kat tavanlarından masalara damlayan yağmur sulannın altına her seferinde kovalar yerleştirildi. Yeni bina da eskisi gibi sobayla ısıtılmaktaydı; her sene kışın gelmesiyle kurulan Vezüv marka sobalara bazı konuklar hayretle bakar, bazıları ise "Oh ne güzel nostalji yaşıyorsunuz" diyerek, çalışanları teselli ederlerdi.

Bu dönemde radyoda hazırlanan yapımlardan bazılarının isimleri şöyle: Bir turizm programı olan "Maviden Yeşile"; balıkçıların yaşantısını ve sorunlarını ele alan "Reis'in Günlüğü" ve "Karadeniz'de Kültür Sanat" adlı program.

TRT Trabzon Radyosu, Trabzon-Ankara arasındaki radyo-link sistemlerinin tamamlanmasıyla, 21 Şubat 1984 tarihinde, Radyo-1 Ortak yayınına bağlandı. Böylece radyo, saat 05.00-01.00 arasında yayın yapmaya başladı. Programların birçoğu Radyo-1'le ortak yayımlanırken, bölgesel programların oranı düştü. Yayınlar uzun süre böyle devam ettiyse de,

Trabzon'dan spiker alınması için sınav açılmış, sınava 50 kişi başvurmuştu. Ankara'dan teleksle geçilen haber metinlerinden birini ilk adaya verdim. Haber, 'Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil...' diye başlıyordu. Ancak, sınava giren aday bunu, 'DİŞİŞLERİ BAKANI' diye okudu ve kaybetti. Sonra gelen adaylardan 49'u da aynı hatayı yaptılar.

6 Ocak 1992 tarihinden itibaren, yeniden "bölgesel yayın" a dönülmesi kararlaştırıldı.

1996 yılında Ticaret ve Sanayi Odası binasının en üstteki dört katına taşınan Trabzon Bölge Radyosu, beş yıl da buradaki yetersiz koşullarda görev yaptıktan sonra, 18 Mart 2001'de, ta 1987'de kamulaştırılmış Söğütlü mevkiindeki araziye inşa edilen "TRT Trabzon Prodüksiyon Merkezi"ne taşındı. Bu yeni hizmet binamızda, iki radyo stüdyosu, bir televizyon stüdyosu, teknik ölçü-bakım atölyesi, idari birimler, misafirhane, yemekhane gibi bölümler bulunuyor. 25 Haziran 2008'de yapılan kanun değişikliğiyle TRT'nin bölge müdürlükleri kaldırıldı, bunların yerine müdürlükler ve haber büroları kuruldu. TRT Trabzon Radyosu, mevcut yayın düzeninde her sabah 10.00-12.00 arasında bölgesel programı "Merhaba Karadeniz"le, öğleden sonra da 16.00-17.00 arasında TRT Türkü'de yayımlanan "Karadeniz'den" adlı programıyla dinleyicilerine ulaşıyor. Ayrıca bünyesindeki Türk Halk Müziği - Türk Sanat Müziği Gençlik ve Çocuk Koroları, Çok Sesli Müzik Çocuk Korosu'yla taze fidanlarımıza müzik bilgisi ve zevkini aşılamaya devam ediyor. ■

Gölge: Dinlemek, insana en yakışan hâl

22 yıllık bir radyo yolcusu Talha Bora Öge. Yerel radyolarla başladığı yolculuğuna şu sıralar TRT FM ve Radyo 7'de devam ediyor. Yalnızca askerlik durağında verdiği mola dışında kesintisiz mikrofonda... Radyo âlemi onu Gölge olarak biliyor. Sormadık, neden öyle diye?

Mikrofonun gölgesinden hiç ayrılmadığı için mi... Sesinin gölgesiyle dinleyicilerini ferahlattığı için mi? Golgedeyken ışığın varlığını daha iyi hissetmek istediği için mi? Bilmiyoruz. Radyo dinleyicisi hayal etmeyi sever. Zaten belki de onun için radyoyu sever. Siz de bugüne kadar tanışmadıysanız, Gölge'yi dinleyip yanıtını kendiniz bulun.

Radyo ile buluşmanız çocukluk yıllarınıza kadar uzanıyor mu? Nasıl bir öyküsü var radyoyla tanışmanızın?

1994 sonlarıydı; yani özel radyo yayıncılığı başlayalı birkaç yıl olmuştu. Liseden yeni mezun olmuş ve tatilimi nasıl geçireceğimi düşünürken, annemle radyo dinlediğimiz bir gün şu ilanı duydum: "Radyomuzda bizimle çalışmak ister misiniz?!" Anneme sordum "Arayayım mı?" diye; annem tereddütsüz "Ara oğlum!" dedi. O gün "Boşver oğlum..." deseydi, galiba çok başka bir yerde olacaktım şimdi.

Bence radyo ve özellikle biz programcılar en güçlü olduğumuz dönemi yaşıyoruz. Evet yeterli değil ama geçmişe göre daha çok fark edildiğimiz bir süreçteyiz. Bırakın radyonun modasının geçmesini bilakis günden güne moda olmaya devam edecek. Dinlemek insana en yakışan hâl diye düşünürüm her zaman...

Bu işi öğrenmek için, gecenin üçünde program yaptım. Evden uzakta; yani çoğu zaman radyoda sandalye veya mukavvaların üzerinde sabahlayarak geçirdim günlerimi... İlk yıllar parayı telaffuz bile etmeden sürdü, ta ki Ankara'da 1996 yılı Haziran ayında Dost FM'de maaş almaya başlayana kadar... 2000 yılında yerel radyolarda çalıştığım dönem sona erdi ve ilk kez sesimi ulusal çapta duyurmaya başladım. İşte o günlerden, Radyo 7 ve TRT FM gibi güzide, bir o kadar önemli iki kurumda program yaptığım bugünlere ulaştım çok şükür... İçinde birçok heyecan ve bir o kadar farklı duygularla, acısıyla, tatlısıyla tam 22 yıl geride kaldı.

Aşksız şiir olmaz!

Üniversitede aldığınız kamu eğitimi ile radyoculuğun buluştuğu yerler var mı?

Radyo programcılığı birçok mesleği içinde barındırır aslında. Siz mikrofonda milyonları etkileyebilmek için yetenekleriniz ve donanımınızla ciddi bir efor sarf edersiniz. İyi bir radyocu bazen liderlik, bazen oyunculuk, bazen de öğretmenlik vasıfları sergileyebilmelidir. Çünkü canlı yayın öyle riskli ve öyle zordur ki reflekslerinizin hızlı olması gerektiği kadar mantıklı da hareket etmesi gerekir. Dikkat ederseniz aslında bir nevi yöneticilik işidir. Yani demem o ki; evet aldığınız her eğitim içeriği ne olursa olsun radyo programcılığıyla iç içedir!

4. Sihirli Mikrofon Radyo Ödülleri töreninde ödülünüzü alırken, "Aşk olmasa şiir de olmaz" diyerek eşinize gönderme yaptınız. Başka nelere duyulan aşk olmasa şiir de olmazdı sizin için?

Çok güzel soru... Teşekkür ederim. Açıkçası, bu dünyada hiçbir şey tek yönlü değil. Hele konu aşksa gerçekten çok cihetli ve bir o kadar da çetrefilli... Aşkı algılamamda eşime bakan yüzü elbette manidar ve değerli... Ödül aldığım gece sahnede konuşmamı yaparken Fatma'm da karşımdaydı ve hissettiklerimi söyledim. Lakin sizin de yakaladığınız nokta mühim; yani şiirin çeşitliliği nispetinde aşk var insanın özünde... Gün olur işinize aşkı, gün gelir anne veya babanıza bağlılığınız şiirlerinize sebep olur. Bir bakarsınız özünüze dönmüşsünüz ve orada Aşkın en yücesini Yararıcıya olanını bulmuşsunuz; işte o zaman da şiir naat'a dönüşür. Velhasıl evet; AŞKSIZ ŞİİR OLMAZI!

Daha fazla iyilik!

22 yıldır radyo mikrofondasınız. 'EN' ile başlayan bir hayli ödülünüz var radyoculuk alanında... En çok dinlenen radyo programcısı ya da yılın radyo programcısı olmak, kendinizi nasıl hissettiriyor? Kendinizden beklentinizi taşımak istediğiniz daha üst bir yer var mı?

İyi bir radyocu bazen liderlik, bazen oyunculuk, bazen de öğretmenlik vasıfları sergileyebilmelidir. Çünkü canlı yayın öyle riskli ve öyle zordur ki reflekslerinizin hızlı olması gerektiği kadar mantıklı da hareket etmesi gerekir. Dikkat ederseniz aslında bir nevi yöneticilik işidir. Yani demem o ki; evet aldığınız her eğitim içeriği ne olursa olsun radyo programcılığıyla iç içedir!

Hani tarifinde zorlandığınız hisler ve anlar vardır ya; işte ben, aldığım ödüllerin hepsinde o hâldeydim. Sadece şunu söyleyebilirim; yılınımı boşa geçirmedğim düşüncesini yoğun olarak hissettiriyor her bir ödülüm ve anlaşılmanın ne kadar muhteşem bir duygu olduğunu... En büyük ödül, sizi dinleyenlerin gönüllerini ve daha da ötesi güvenlerini kazanmak tabii.. Ödüllerin en büyüğü bu! Bir de üzerine onların size bağlılıklarını somutlaştıran bir tören müthiş oluyor hâliyle.. Ve sonra sevgiyle beslenen özgüveniniz size şunu söylüyor; artık bu güveni boşa çıkarmama adına daha çok çalışmalı, daha çok üretmelisin ve hem kendi hayatını hem de sana değer verenlerin hayatını iyilik adına değiştirmelisin. Tüm beklentim, beklentilerimi taşımak istediğim nokta işte tam da bu; DAHA FAZLA İYİLİK!

Gölge'nin bir gününü anlatır mısınız?

Güne her sabah 05.00 sularında uyanarak başlarım. Gün aşın antrenörümle beraber 07.00-09.00 arası idmanım var ve sporsuz bir hayat düşünmüyorum. Spor sonrası kahvaltı ardından günün haberlerini takip ederim. Hafta içi her gün 14.00-17.00 arasında Radyo 7'de programlarım var. 5 yıldır da Cuma geceleri TRT FM'de program yapıyorum. Akşamlarımı eşim Fatma ve kızım Azra'ya ayırıyorum. Ancak belirt-

Dergi yayına hazırlandığı sırada Gölge, Radyo Akademi Ödüllerinde üst üste ikinci kez "Yılın Kültür Sanat Programı Ödülü"nü'nün sahibi oldu. Fotoğraf, yeni ödülle TRT FM Stüdyosu'ndan...

meliyim ki turnem nedeniyle çokça şehir dışına çıkmam da gerekiyor. 6 kişiden oluşan bir orkestram var. Birlikte şiir ve müzik bir arada konserler veriyoruz, şehir şehir dolaşarak.. Yani radyo stüdyosuna ek olarak sahneden de ulaşıyorum takipçilerime. Ve her konser sonrası kitaplarımı imzalıyorum.

Mikrofon başına geçmeden önce nasıl bir ön hazırlık yaparsınız?

Dürüstçe söylemeliyim ki; mikrofon önü aslında çok uzun bir hazırlık gerektirir. Ama hemen program öncesi ilk yaptığım şey, program süresince dinleteceğim şarkıları ve kullanacağım fonları belirlemektir; çünkü iyi kurgulanmış bir müzik akışı iyi bir radyo programı için olmazsa olmazdır. Sonra anlatmayı planladığım hikâyeleri, konuları ve şiirleri belirlerim. Bazen şiir ve konuya göre müziklerimde değişiklik yaparım.

Canlı yayın sırasında başınıza gelen sıra dışı bir şey oldu mu? Ve herhangi bir aksaklık durumunda nasıl bir tavır sergilersiniz? Dil sürçmesi, teknikten kaynaklanan bir aksama vs.

Sıra dışı bir şey yaşamadım ama yayına zaman zaman aldığım telefon bağlantılarında beni derinden etkileyen çok samimi bulduğum insanlar ve çok ilginç hayat hikâyeleri oldu. Hatta bazılarında kendimi tutamayıp canlı yayında gözyaşı döktüğümü

bilirim. Herhangi bir aksaklıkta asla olmamış gibi davranmam. İnsanların zekâsına saygısızlık etmemek gerek. Kendime gülerim ve insanlar da gülerler. Yani doğal karşılarım hatamı. Çünkü hata, biz insanlar için. Herkes hata yapabilir; mesele olabilirdiğince odaklanıp sıklaştırmamak, alışkanlık hâline getirmemek. Bu kadar yıldır yayındayım ama beni ve Kurumumu zor durumda bırakacak bir hatam olmadı çok şükür.

Radyonun gücünü, 22 yıllık birikiminizle geçmişle karşılaştırarak değerlendirir mısınız? Radyonun etkisi eskisi denli güçlü mü? Ve radyonun modası geçer mi?

Eski gücü ne kelime.. Bence radyo ve özellikle biz programcılar en güçlü olduğumuz dönemi yaşıyoruz. Evet yeterli değil ama geçmişe göre daha çok fark edildiğimiz bir süreçteyiz. Bırakın radyonun modasının geçmesini bilakis günden güne moda olmaya devam edecek. Dinlemek insana en yakışan hâl diye düşünürüm her zaman ve sırf bu hasletin gelişmesine katkılarından dolayı bile radyo kıymetlidir ve kıymetli olmaya devam edecektir! ■

Yıllarımı boşa geçirmediğim düşüncesini yoğun olarak hissettiriyor her bir ödülüm ve anlaşılmanın ne kadar muhteşem bir duygu olduğunu... En büyük ödül, sizi dinleyenlerin gönüllerini ve daha da ötesi güvenlerini kazanmak tabii... Ödüllerin en büyüğü bu! Bir de üzerine onların size bağlılıklarını somutlaştıran bir tören müthiş oluyor hâliyle...

ÖDÜLLERİ

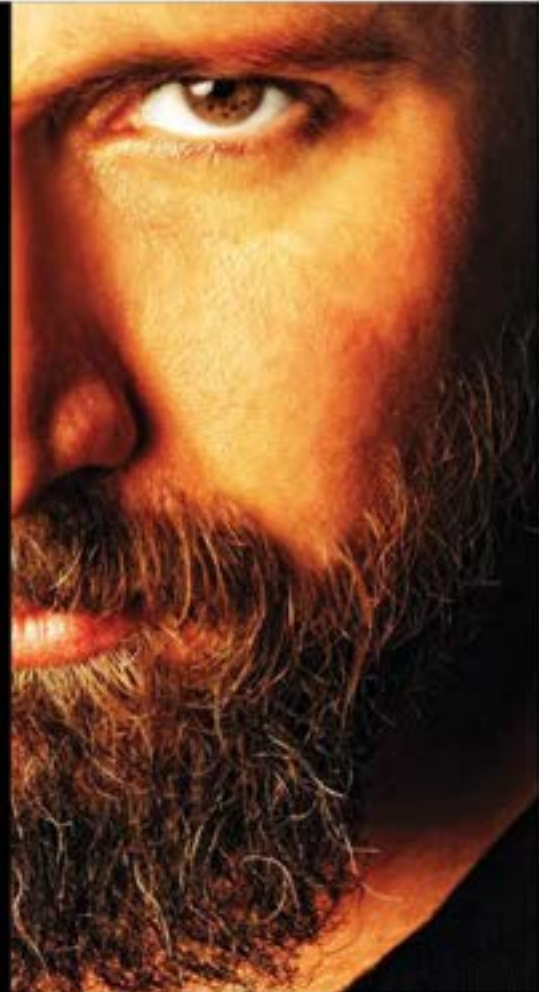
- 2002 Akademetre / En Çok Dinlenen Radyo Programcısı
- 2014 Sihirli Mikrofon Ödülleri / En İyi Şiir Edebiyat Programı
- 2014 Ulgayad Medyanın İyileri / Yılın Radyocusu
- 2015 Radyo Akademi Ödülleri / Yılın Kültür Sanat Programı
- 2016 Sihirli Mikrofon Ödülleri / En İyi Şiir Edebiyat Programı
- 2016 Radyo Akademi Ödülleri / Yılın Kültür Sanat Programı

KİTAPLARI

Şimdilik 4 kitabım var. İlk kitabım şiir ve rubailerimi topladığım "Aşk Her Zaman Yarım Kalır". Ardından roman yazdım, daha doğru ifadeyle bir günce olan "Siyah". Sonra aşk adına 200 deneme ve aforizmadan oluşan "Aşkın 200'ü"... Ve son kitabımın adı "Allah Aşkına Dua Et"

ALBÜMLERİ

- Anla
- Aşk Her Zaman Yarım Kalır
- Aşk'a

Selçuk Üniversitesi Radyosu

Radyo Üniversite Koordinatörü Yasemen Gökşüğüz canlı yayın sırasında (sağda)

Radyo Üniversite, adı üzerinde bir üniversite radyosu... Üniversite bünyesinde hizmet veren, yalnızca İletişim Fakültesi öğrencilerinin değil tüm bölüm öğrencilerinin eğitildiği, program yaptığı, hayata hazırlandığı bir eğitim platformu... Dahası, Konyalılarla birebir iletişim hâlinde olan bir kent radyosu... İletişim ve medya dünyasına 22 yıldır kalifiye eleman yetiştiren Radyo Üniversite'yi ve çalışmalarını Radyo Üniversite Koordinatörü Yasemen Gökşüğüz'le konuştuk.

Radyo Üniversite, Konya'da 1994 Nisan'ından bu yana yayında ve temelde eğitim amaçlı bir radyo istasyonu... İletişim Fakültesi öğrencileriniz bu anlamda çok şanslı... Öğrenciler, Radyo Üniversite'den nasıl yararlanıyor eğitim yaşamları boyunca?

Radyo Üniversite Türkiye'deki ilk üniversite radyolarından biri... 1994'ten bu yana Radyo Üniversite, 1998'den itibaren de üniversite televizyonumuz aktif olarak yayında... Bu iki birim 2007'de tek bir çatı altında birleştirildi ve hâlen Selçuk Üniversitesi Radyo-Televizyon Yapım ve Yayıncılık Araştırma ve Uygulama Merkezi (SERATEM) bünyesinde, Genel Yayın Koordinatörü Uzman Dr. Süleyman Sırrı Yılmaz'ın yöneticiliğinde hizmet veriyor. 24 saat kesintisiz yayın yapan radyomuz Konya'nın ve Selçuk Üniversitesi'nin gözbebeği... Sektörün kalbi olan büyük şehirlerde uygulama alanı daha fazla olduğu için üzülerek söylüyorum ki biz bu imkâna sahip değiliz. Bu nedenle Selçuk Üniversitesi'nin bu imkânı İletişim Fakültesi'nde okuyan

öğrenciler için çok değerli. Öğrencilerimizin burada çalışmaları zorunlu değil; ancak gönüllü olarak tamamen mesleğe yönelik pratik yapmaları ve istikrarlı bir biçimde devam etmeleri sonucunda, bunun meyvesini mezun olduklarında fazlasıyla alıyorlar. Uygulama birimi olmasının yanı sıra Radyo Üniversite tüm Konya'da FM 91.5 frekansından, ayrıca www.radyouniversite.net adresinden dinlenebiliyor. Yakın bir zamanda da Android ve ios uygulamaları ile her yerden dinlenebilir hâle gelecek.

Dinlenme ve reyting kaygımız yok ancak dinleyicilerden alınan geri dönüşler, motivasyon açısından artı sağlıyor, bu sayede yayıncı öğrencilerimize meslek hayatlarında karşılaştıkları her adımı birbir yaşıyor. Mikrofon başındaki heyecanı, dinleyiciyle kurulan bağı, şehrimize gelen sanatçılarla yayın yapma imkânını ve buna benzer birçok imkânı tanıyor Radyo Üniversite.

Teknik anlamda ise seslendirme, ses montajı, çeşitli montaj programlarının kullanımı, ses masası ve teknik cihazların kullanımı, radyo program yapıcılığı ve sunuculuğu, metin ve program yazımı, radyo haber spikerliği, diksiyon eğitimi, topluluk önünde konuşma ve duruş gibi geniş bir eğitim alanından yararlanıyor öğrencilerimiz. Tabii en önemli konulardan biri de burada iş ahlakı ve düzenini birebir yaşayarak öğrenmeleri.

Biliyorsunuz ki hareketli bir işe sahibiz. Bu karmaşanın koşuşturmanın içinde sahip olacakları iş disiplini, çalışma hayatlarında onlara çok büyük kolaylık sağlıyor.

Canlı ve bant yayınlarda öğrencileriniz giriyor stüdyoya... Nasıl bir nöbet sistemi ile çalışıyorlar ve nasıl programlara imza atıyorlar?

Radyo Üniversite'ye başlayan öğrencilerimiz ilk etapta kendilerine daha uygun olan alanı keşfetmeleri adına bir süre gözlem yapıyorlar yayınlarmızda... Bu süreç, ortama alışmalarını ve buraya geldiklerinde karışık olan mesleki bakış açılarını değiştirmelerine yarıyor. Daha sonrasında deneme seslendirmeleri alınıyor ve devam edecekleri bölümlere ayrılıyorlar. Bu hep o bölümde devam edecekleri anlamına gelmiyor bizde. Eğitimlerinin sonuna kadar diğer işleri de tek tek öğreniyorlar. Yayına çıkma düzeyine gelen öğrencilerimiz önce hafta sonu yayınları, ardından hafta içi kuşak yayınlarıyla sürece devam ediyorlar. Yayınlarımız hafta

Konya halkıyla iletişimimiz gayet kuvvetli. Özellikle son yıllarda yaptığımız sosyal sorumluluk projeleri, sanat etkinliklerine verdiğimiz destek bizi birbirimize daha da yakınlaştırdı. Türk Kızılay'ı, LÖSEV gibi kuruluşlarla projeler yapıyoruz. Bu projelerde gönüllü ekip olarak yayıncılarımız halkla iç içe etkileşimde oluyorlar.

içi 09.00-11.00 arası "Konuşan Gazete" programıyla başlıyor. Her yayın ikişer saatlik periyotlarla devam ediyor. Çalışan öğrenci sayımız hayli fazla olduğu için her programı farklı bir öğrencimiz sunuyor. 09.00'da başlayan canlı yayını 20.00'de sona eriyor; sonrasında hazırlanan paket programlarla 24 saati tamamlıyoruz. Paralel olarak diksiyon eğitimi yıl boyunca tüm birim öğrencilerine veriliyor. Öğrencilerimiz verilen teorik bilgileri çalışmalarla pratiğe döküyor. Radyomuz devam eden mevcut program formatının yanı sıra yeni fikirlere de açık. Kültür, sanat, müzik eğlence, haber, bilgilendirme, reklam, spor ve formatımıza uygun tüm alanlarda proje üretebiliyorlar.

Yayına giren öğrencilerin yaptıkları programlar, sonrasında bölüm hocaları eşliğinde değerlendirmeye alınıp, derslerde kritik ediliyor mu?

Yapılan canlı yayınlarımız ve verilen uygulama eğitimi dışında hazırlanan okul projeleri fakülte hocaları tarafından sınav kapsamında değerlendiriliyor. Fakültemizde verilen ilgili derslerin uygulama ödevleri radyomuzda hazırlanıp derslerde dinletiliyor.

Radyo Üniversite, İletişim Fakültesi'nin yetiştirdiği öğrencileri pratik olarak eğitmesinin yanı sıra Konyalılara ve onların ihtiyaçlarına, isteklerine seslenen bir radyo olma özelliği de taşıyor. Bir üniversite radyosu, yerel halka nasıl sesleniyor ve nasıl benimseniyor? Yerel halkla etkileşiminiz nasıl?

Konya halkıyla iletişimimiz gayet kuvvetli. Özellikle son yıllarda yaptığımız sosyal sorumluluk projeleri, sanat etkinliklerine verdiğimiz destek bizi birbirimize daha da yakınlaştırdı. Türk Kızılay'ı, LÖSEV gibi kuruluşlarla projeler yapıyoruz. Bu projelerde gönüllü ekip olarak yayıncılarımız halkla iç içe etkileşimde oluyorlar. Örneğin Kızılay kan bağışi etkinliğinde sahne kurup bir hafta boyunca üniversite içerisinde müzik yayınları yapıyoruz. Akabinde yayınlarımızı sadece stüdyo ortamında gerçekleştiriyoruz. Kayıt cihazımızla halkın içine girip birlikte paket yayınlar da hazırlıyoruz. Böylece dinleyicimiz de kendini bizden hissediyor.

Ekibimizden olmasa bile halk istediği anda kurumumuza ziyaret edebiliyor, gerek sosyal medya

gerekse iletişim araçlarının tümüyle anında bize ulaşabiliyorlar.

Konya'da yapılan konserlere, kültür-sanat etkinliklerine dinleyicilerimizi radyomuzun konuğu olarak gönderiyoruz. Özel yayınlarda stüdyomuzda konuk olarak alıyoruz. Onlar da tüm özel günlerimizde bizleri yalnız bırakmıyorlar. Hatta bizi dışarıda sesimizden tanıyan daimi takipçilerimiz var ☺. Bu çok sevindirici bir durum.

Aslında müzik tarzımız ilk zamanlar yerel halkın çok dinlediği bir tarz değildi. Ancak son zamanlarda artık bu tarza alıştılar. Şehirde üniversite sayısının artması ve halkın öğrenciye alışması yaşam tarzlarını da etkiledi. Türkçe müzik bu söylediklerimin belki biraz dışında; bahsettiğim yabancı müziğe uzak durmaları...

Çok fazla telefon alıyorduk ilk zamanlarda, hep yabancı çalılıyorsunuz diye ama sonunda sevdirmeyi başardık. Artık istek hattımıza genelde yabancı parça istekleri geliyor. Yayın akışımızda yabancı çalışmalar aslında çok fazla değil. 1 saatlik akışımızda 3 Türkçe, 2 yabancı parça olarak devam ediyoruz.

Haberciliğe gelirsek... Radyo Üniversite nasıl bir habercilik anlayışına ve çalışma ilkesine göre hareket ediyor?

Kurumumuzda Radyo Üniversite'nin dışında Üniversite Televizyonumuz ve buna bağlı bir haber merkezimiz bulunuyor. Günün belli saatlerinde yalnızca radyo haber bülteni yayımlanıyor, belli saatlerinde de televizyonumuzla ortak canlı haber yayını yapıyor. Tarafsız ve ilkeli habercilik anlayışının hâkim olduğu bültenler, öğrencilerimiz tarafından hazırlanıp alanında uzman hocalarımızın

Tarafsız ve ilkeli habercilik anlayışının hâkim olduğu bültenler, öğrencilerimiz tarafından hazırlanıp alanında uzman hocalarımızın kontrolünde tamamlanıp yayımlanıyor. Haber ekibimiz de spikerlerimiz de yaptıkları işi ciddiyetle devam ettiriyor. Çünkü haber birimi daha hassas olunması gereken bir birim. Halka doğru bilgiyi ulaştırmak bir sorumluluktur. Hiçbir olay üzerinden prim yapılamaz.

kontrolünde tamamlanıp yayımlanıyor. Haber ekibimiz de spikerlerimiz de yaptıkları işi ciddiyetle devam ettiriyor. Çünkü haber birimi daha hassas olunması gereken bir birim. Halka doğru bilgiyi ulaştırmak bir sorumluluktur. Hiçbir olay üzerinden prim yapılamaz. Sadece müzik yayını da bizi yansıtamaz. Bu nedenle hafta içi her sabah gündemi, gazete haberleriyle aktardığımız özel bir program da yapmaktayız.

Radyo Üniversite'ye dışarıdan program yapan yapımcılar var mı?

Radyo Üniversite'de sadece İletişim Fakültesi öğrencileri değil Selçuk Üniversitesi'nde okuyan tüm öğrenciler eğitim alabiliyor ve bunun akabinde yayın yapabiliyorlar. Mevcut ekibimizde tıp fakültesi, diş hekimliği, hukuk, mühendislik gibi sayısal bölümlerde okuyan ve yayın yapan birçok öğrenci var. Bu yüzden üniversite dışından program yapan yapımcılar yok.

İletişim teknolojisindeki hızlı gelişme göz önüne alındığında, kurulduğunuz 1994'ten bugüne, teknolojik anlamda neler değişti? Geçmişle bugün karşılaştırması yapabilir misiniz?

Ticari kâr güden kurumların gelişimi kadar hızlı olmasa da teknolojiyi takip ediyoruz. Malum bizim sektörümüzde geride kalmak gibi bir lüks çok da mümkün değil. Her yeni gün, yeni bir teknolojik gelişme demek. Şu anda yayında Solea otomasyon programını kullanıyoruz. Bunun en büyük artışı sektördeki birçok radyo istasyonunun bu programı kullanması. Mezun öğrencilerimiz sektöre girdiklerinde yabancılik çekmiyorlar. Ayrıca

ses montajında da piyasadaki kullanılan montaj programlarının çoğunu öğretiyoruz. Canlı yayın stüdyomuzun dışında bir adet seslendirme odamız ve montaj odamız bulunmakta. Televizyonumuzun içyapım program seslendirmeleri de burada yapılıyor.

FM 91.5'i üç cümleyle anlatmanız gerekse... ☺

Bir: Sevdiklerinizden uzakta ihtiyacınız olan her şey bu kapının arkasında. İki: Ağlanacak bir omuz, kahkahaların yükseldiği kocaman bir bayram sofrası, meslek aşkına ilklerinizi yaşatan bir hayat okulu. Üç: Kısaca bizim tabirimizle "Anne Ördek ve Yavruları" ☺

TRT Radyovizyon Ailesi olarak teşekkür ediyor, iyi yayınlar diliyoruz.

Radyo Üniversite Ailesi olarak bu sayınızda bize yer verdiğiniz için çok teşekkür ediyoruz. ■

Programlardan...

- Hafta sonu haftanın en iyi 30 parçasının geri sayımı "On Air Play Chart"
- Şiir programı "Son Perde"
- Unutulmayan hit parçaların yer aldığı "Unutulmayanlar"
- 80'ler ve 90'ların en gözde şarkılarının yer aldığı "Once Upon A Time Music"
- İstek anonslarının yer aldığı "Kendi Şarkını Kendin Anons Et"

Özlem Yalçın

Sinyal

Ses: Merhaba! Türkiye'de yaşayan yabancıların hikâyelerini anlattığımız "Evim Türkiye" programında bugünkü konuğumuz 9 yıldır Ankara'da yaşayan bir Meksikalı; Vanessa Zamarron.

Geçiş / Monterrey'den Bir Şarkı (Fonda Devam Eder)

Ses: Meksika'nın kuzeydoğusunda bir kent olan Monterrey'den geliyor Vanessa Zamarron. Türkiye'ye yerleşene kadar tüm hayatı orada, yani Monterrey'de geçmişti. Derken bir gün, henüz 15 yaşındayken radyoda duyduğu bir şarkıyla tüm hayatı değişmişti. O şarkının peşinde başlayan macera Vanessa'nın Türkiye'ye yerleşmesiyle sonuçlanmış.

Geçiş

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Meksika'da bir gün radyo dinliyorum; radyoda bir şarkı çalmaya başladı. Ritmi çok güzeldi, çok hoşuma gitti ama şarkı İngilizce değildi. "Bu ne acaba?" dedim. Bir anda televizyonlarda da çıkmaya başladı şarkı... Hiç tanımadığım bir şarkıcıydı. "Kim acaba bu şarkıcı?" diye çok merak ettim. Sonradan öğrendim ki şarkıyı söyleyen Tarkan'dı. 1999'du sanırım, Meksika'da her yerde bu şarkı vardı ve adı da Şımark'tı."

Geçiş / Şımark / Tarkan (Fonda devam eder)

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Şarkı çok hoşuma gitmişti. Biraz İnternette araştırayım dedim ve şarkıcının Türk olduğunu öğrendim. Sonra Türkiye'yi merak ettim ve araştırmaya başladım."

Geçiş / Şımark

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Sultanların yaşadığı yerleri, yaptığı şeyleri çok merak ediyordum. Sonra Türkçeyi de merak etmeye başladım, derken kendi kendime bir şeyler öğrenmeye başladım. Türkçe şarkılar dinleyip söylüyordum ve aynı şekilde telaffuz etmeye uğraşıyordum. Yavaş yavaş sadece Tarkan değil, diğer şarkıcıları da tanımaya başladım. Mesela Sezen Aksu... Onun şarkılarını çok sevdim. Türkiye ile ilgili her şey çok ilgimi çekiyordu. Türkiye'ye gelmek, görmek istiyordum. Annem beni çok istekli görünce "Tamam" dedi ve beni buraya tatile gönderdi."

Geçiş / Şımark

Ses: Tarkan'ın "Şımark" şarkısıyla başlayan Türkiye merakı sonucunda Vanessa Zamaron 2002 yılında tatil için İstanbul'a gelir. Bu, onun ailesinden, ülke-

Türkiye'ye geldiğim ilk günler çok heyecanlıydım. O güne kadar Meksika'dan hiç çıkmamıştım. İlk defa o kadar büyük bir uçağa bindim ve o kadar uzun süre seyahat ettim. Çok heyecanlıydım ve çok korkuyordum. Çünkü dil bilmiyordum, daha önce hiç böyle bir seyahate çıkmamıştım.

sinden ilk ayrılışıdır. 12 bin kilometrelik uzun yolculuğa başlarken hem çok heyecanlıdır, hem de biraz tedirgin...

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Türkiye'ye geldiğim ilk günler çok heyecanlıydım. O güne kadar Meksika'dan hiç çıkmamıştım. İlk defa o kadar büyük bir uçağa bindim ve o kadar uzun süre seyahat ettim. Çok heyecanlıydım ve çok korkuyordum. Çünkü dil bilmiyordum, daha önce hiç böyle bir seyahate çıkmamıştım. Sonra İstanbul'a geldim. Bir arkadaşımınla beraber tarihi yerleri, sarayları, eski camileri, her yeri gezdik. İstanbul gerçekten çok güzel bir şehir, yani Türkiye'deki en güzel şehir bence... Hayran kaldım. Ben Osmanlılarla, sultanlarla ilgili her şeyi çok merak ediyordum, acaba nasıl yaşıyorlardı ne yapıyorlardı, görmek istiyordum. Çünkü Meksika'da biz bunları hiç bilmiyoruz."

Ses: İstanbul'da geçirdiği 1 ay sonunda Vanessa Zamarron'un Türkiye'ye olan ilgisi daha da artar. Tatil bitip ülkesine döndükten sonra da Türkiye ile bağını koparmaz. Aradan 5 yıl geçer. Bu arada Vanessa üniversiteyi bitirir ve iş aramaya başlar. Derken bir gün "Neden çalışmak için Türkiye'ye gitmiyorum?" diye sorar kendine...

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Daha önce hiç düşünmemiştim, başka bir ülkeye gideceğim, orada yaşayacağım... Okulu bitirince oturdum, düşündüm ve 'Neden olmasın?' dedim. Sanırım o anda farklı bir hayat, bir macera yaşamak istedim. Ankara'da çok yakın bir arkadaşım vardı; 2007'de onun yanına taşındım. Geldiğimde işim yoktu ama çok şanslıyım çünkü hemen bir iş buldum; 9 yıldan beri de öğretmenlik yapıyorum."

Ses: 9 yıldır Ankara'da yaşayan ve İspanyolca öğretmeni olarak çalışan Vanessa Zamarron şu anda Türkiye'de yaşamaktan gayet hoşnut görünüyor. Ancak ilk günlerinin pek de kolay geçmediğini söylüyor.

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Evet, ilk günler çok zordu. Çünkü ben hep ailemin yanında yaşamıştım. Annemden, babamdan kardeşlerimden ayrılıp burada tek başına yaşamaya başladım. Gerçekten biraz şok içindeydim. Dedim ki kendi kendime, 'Tamam, gelmeyi çok istedim, buradayım ama bundan sonra ne yapacağım?' Sonuçta evimden çok uzaktaydım. Bana bir şey olsa hemen annemi arayıp 'Anne gelebilir misin?' diyemem. Burada çok iyi tanıdığım insanlar da yoktu. Evet; ilk zamanlar gerçekten zordu, çok zordu... Bir noktadan sonra tabii ki sorunlarla karşılaşıyorsunuz; dedim ki 'Yok ben gideyim, ailemin yanına döneyim.' Ama yapamadım. Beni burada tutan bir şey vardı; neydi bilmiyordum, anlayamıyordum da... Bir tarafım dönmek istiyordu, bir tarafım kalmak. Ancak yaşadıkça, insanlarla tanışınca, ülkenin kültürünü öğrenmeye başlayınca her şey değişmeye başlıyor."

Kısa Geçiş Müziği

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Sanırım işim beni burada tutuyordu. Aslında öğretmenlik yapmak hiç yoktu aklımda. Ben yazmak isterdim. Belki bir dergide çalışmak, editör veya çevirmen olarak... Daha önce ders vermeyi ve böyle bir hayat yaşamayı hiç düşünmemiştim. Ama yapmaya başlayınca o kadar hoşuma gitti, o kadar sevdim ki anlatamam. İşim beni burada tutuyordu. Türkiye'yi zamanla daha çok sevdim ve ayrılmak zor geldi."

Ses: 9 yıldır Türkiye'de yaşayan Vanessa Zamarron Türkiye'ye gelir gelmez Türkçe öğrenmek üzere kursa başlar ama dil okulunda geçirdiği ilk günlerde biraz umutsuzluğa kapılır. Başlangıçta Türkçe çok zor gelir ona...

Röportaj / Vanessa Zamarron

"İlk zamanlar çok zordu çünkü İspanyolca ve Türkçe çok farklı. Hatırlıyorum ilk dersimden koşarak çıktım ve dedim ki 'Ben bu dili öğrenemem!'. Sonra yavaş yavaş sokaktaki konuşmaları dinlemeye başladım. En çok sokakta öğrendim yani. Tabii ki okulda gramer filan öğretiyorlar ama dışarda konuşmak zorunda kalıyorsun. Böyle olunca gerçekten dili öğrenebiliyor insan. 1 yıl okula gittim ama yine de öğrenecek çok şey var. Çok daha güzel konuşmak isterim. Belki kısa süreli bir kursa veya kısa bir konuşma dersine katılabilirim, çünkü öğrenecek daha çok şey var."

Ses: Vanessa Zamarron'a göre Türk kültürü ile Meksika kültürü pek çok açıdan birbirine benziyor. Ancak tüm bu benzerliğe rağmen Vanessa, özellikle ilk başlarda, Türk kültürüne ait bazı alışkanlıkların ona garip geldiğini anlatıyor.

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Bence Türk kültürü ve bizim kültürümüz çok yakın. İnsanlar hep yardımsever insanlar, hep sıcakkanlı... Bir ihtiyacın olunca Türk insanı hemen yanına gelip yardım etmek istiyor. Ben hep böyle insanlarla karşılaştım. Tabii bazı şeyler farklı. Dil olarak, kültür olarak... Burada yaşamaya başladıktan sonra normal gelmeye başlıyor ama ilk geldiğimde 'Bu nasıl bir şey?' dediğim -komik gelebilir ama- eve girmeden önce ayakkabıların çıkarılmasıydı. Çok şaşırdım gerçekten. Bizim böyle bir alışkanlığımız yok. İlk zamanlar bir arkadaşın evine gitmiştik. Bir baktım dışarda bir sürü ayakkabı var. İlk karşılaştığım ve

şaşırdığım şey buydu. Sonra zamanla alışıyor insan."

Ses: Türk mutfağı ile arası nasıl, Türk yemeklerini seviyor mu, Meksika mutfağı ile benzerlik buluyor mu acaba Vanessa Zamarron, merak ettik.

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Eveet... Hem de çok benzerlik buluyorum Meksika yemekleri ile... Yani baharatlı, acılı, her yerde et yeniyor. Başlangıçta biraz ağır geldi, zamanla alıştım ama. Şimdi diyebilirim ki yemekler süper! Her şeyi yiyebilirim şu anda. Gerçekten yemek çok çeşitli, tatları güzel... Her gittiğiniz şehirde mutlaka ünlü bir şey var. Ben en çok İskender kebabı seviyorum. Tatlı olarak da künefe süper bir şey! Meksika'da böyle bir şeyimiz yok. Baklava ve mantı da çok lezzetli şeyler..."

Geçiş Müziği

Ses: Vanessa Zamarron 9 yıldır Türkiye'de yaşıyor. 22 yaşında geldiği bu ülke artık onun evi olmuş. Türkiye'de yaşamaktan son derece memnun görünen Vanessa, şimdilik ülkesi Meksika'ya geri dönmeyi de pek düşünmüyor.

Röportaj / Vanessa Zamarron

"Aslında aklımda bir yerde var; belki orada bir ev alabilirim. Ama çok uzak bir gelecekte... Belki orada tatile gidebilirim. Çünkü kendi ülkemi çok iyi bilmiyorum. Türkiye'de birkaç tane şehir gezdim ama Meksika'da hiçbir yeri gezmedim. Şöyle düşünüyorum; gezmek için giderim, orada birkaç hafta, belki birkaç ay kalırım ama sonra tabii ki geri dönerim. Çünkü ben Türkiye'de yaşıyorum, benim her şeyim burada. Burada her şeyim var; işim var, evim var ve bırakmak istemiyorum, çünkü evim burası..."

Ses: "Evim Türkiye" programının bugünkü bölümünde 9 yıldır Ankara'da yaşayan Meksikalı bir İspanyolca öğretmenini, Vanessa Zamarron'u konuk ettik. Onun Türkçe bir şarkıyla başlayan Türkiye sevdasına ve Türkiye'ye yerleşme öyküsüne kulak verdik. Bir başka bölümde, bir başka öyküyle görüşmek üzere, hoşça kalın.

Sinyal ■

Bence Türk kültürü ve bizim kültürümüz çok yakın. İnsanlar hep yardımsever insanlar, hep sıcakkanlı... Bir ihtiyacın olunca Türk insanı hemen yanına gelip yardım etmek istiyor. Ben hep böyle insanlarla karşılaştım.

Aşk Yolunda Bir Derviş

Esın Öner

Miskin Yunus söyler sözü, kan yaş ile dolu gözü
Bilmeyen ne bilsin, bizi bilenlere selam olsun

Sözleriyle yüzyıllar öncesinden bize seslenen Yunus Emre'nin bu selamını, Kıvanç Nalça "Aşk Yolunda Bir Derviş" romanıyla, biz okuyuculara ulaştırıyor. Yunus Emre'yi gerçekler ışığında ve bilinmeyen yönleriyle bize tanıtmayı, "bildirmeyi" amaçlıyor Kıvanç Nalça.

Bilindiği gibi tarihî romanlar son yıllarda büyük ilgi görmekte... Tabii ki roman, yazarın hayalgücünü ve yaratıcılığını en özgür biçimde sergilediği türler arasında yer alır. Fakat işin içine tarih girdiğinde tarihî olaylara ve belgelere sadakat vazgeçilmez bir unsur olmalı... İşte Kıvanç Nalça "Aşk Yolunda Bir Derviş" romanını, hem roman türünden beklenen özgün imgelemi hem de tarihî eserlerin olmazsa olmazı bilimsel bakış açısını büyük bir dengeyle ve ustalıkla harmanlanmış bir eser olarak biz okuyuculara sunmakta... Roman, dönem diline sadık kalınmasının yanı sıra, günümüz okuyucusunun anlayıp, hayal edebileceği bir biçimle kurgulanmış. Zaten roman, dille bir dünya yaratmak değil de nedir?

"Aşk Yolunda Bir Derviş" romanında, Yunus Emre'nin, önce yoksul Yunus, sonra derviş Yunus, en sonunda da bizim Yunus, yani Yunus Emre oluşunun hikâyesi anlatılmakta...

13. yüzyılda Anadolu Moğol istilası altındadır. Anadolu Selçuklu Devleti, Moğollara karşı dev bir ordu ile savaşmaktadır. Büyük kıyımlar yaparak ilerleyen Moğol ordusunun "tuz"a ihtiyacı vardır.

".. çünkü tuz ilaçtı, tuz tılsımdı, tuz şifaydı, tuz hayattı.."

Tuz madenlerine ulaşmaya çalışan Moğollar, yol boyunca geçtikleri tüm köyleri yakıp yıkarak hiçbir canlıyı sağ bırakmadan, çok kan dökerek ilerlemektedirler. Fikirler başka başka, inançlar başka başka da olsa herkesin aklında aynı soru vardır. Bu zulüm ne zaman biter? Büyük mutasavvıf ve şair Yunus Emre bu zulüm ikliminde bir yolculuğa çıkar. Bu yolculukta Tanrı'ya giden yolu, aşkı, sevgiyi, kardeşliği ve barışı arayacaktır.

Aşk Yolunda Bir Derviş, Kıvanç Nalça, Altın Bilek Yayınları, Ağustos 2015, İstanbul. ■

İşte Kıvanç Nalça "Aşk Yolunda Bir Derviş" romanını, hem roman türünden beklenen özgün imgelemi hem de tarihî eserlerin olmazsa olmazı bilimsel bakış açısını büyük bir dengeyle ve ustalıkla harmanlanmış bir eser olarak biz okuyuculara sunmakta...

İlahî Nizam ve İnsan

Feray Uz

İngiltere'de yaşayan Türk akademisyen, İngiliz arkadaşına okuması için İngilizce Kuran-ı Kerim hediye eder. Arkadaşı birkaç gün sonra gelir ve heyecanla der ki: "Çok güzel bir kitap, çok etkilendim, lütfen ikinci cildini de ver, okuyayım." Türk akademisyen şaşkınlıkla cevaplar: "İkinci cildi yok ki! O bizim kutsal kitabımız." Bunun üzerine İngiliz sorar: "Peki, sizin yaşadıklarınız nerede yazıyor?"

Bütün insanlar inanır. İnanmıyorum diyenler de inanmamaya inanır. İnsan evladı için elzem bir ihtiyaçtır inanmak. Ve belki de en hassas, en kırılgan noktamızdır. O nokta ki inanca dair iyi ya da kötü her türlü etkinin altındadır.

Günümüzde din adına, inanç adına herkes kendince bir şeyler söylüyor. Sıradan kişilerden tutun da bu alanda söz söylemeye kendini yetkin hissedenden eğitimcileri, gazeteciler, yazarlar, hocalara kadar.

O kadar çok bilgi aktarımı var ki aklımız karışıyor, kalbimiz sıkışıyor. Her konuşan başka bir şey söy-

Gerçeği, sadece gerçeği bilmek istiyoruz. Bu dünyamızı cennete çevirmek, ahiret hayatımızda da cennete kavuşmak için.

luyor. İyi de bu söylenenlerin hangisi gerçekten Kitabımızda var? Ve bize mutlak bir bilgiymiş gibi anlatılanların ne kadarı olmayan o ikinci ciltte yazılı?

Şüpheler içindeyiz.

Gerçeği, sadece gerçeği bilmek istiyoruz. Bu dünyamızı cennete çevirmek, ahiret hayatımızda da cennete kavuşmak için.

İşte "İlahî Nizam ve İnsan" programında gerçeği öğrenmeyi ve anlatmayı hedefledik.

Peygamberimize 23 yıl boyunca gönderilen vahiyler aracılığıyla, o günkü coğrafyada bulunan toplumu dönüştürme projesi olan Kuran-ı Kerimî özünden, 1400 yıl öncesinden bugünlere ışık tutan öngörüsünden, ahiret hayatına bizi hazırlamakla birlikte asıl bu hayatımıza yön vermeyi amaçlayan hedeflerinden anlatmayı istedik.

İnsanların aklına hitap eden, 49 yerde akıldan bahseden, defalarca "Şüphesiz ki aklını kullananlar için bundan alınacak dersler vardır" diyerek bize aklımızı kullanmamızı öneren Kitabımıza dayanarak, inanç dünyamıza aklımızla bakmayı hedefledik.

Programımızın ikinci yılındayız. Bu süre içerisinde sıradan insanlar olarak Kuran-ı Kerimî nasıl anlayacağımızdan, dinî kültür ile din arasındaki farka; haşyet kavramından gayba, İslam'da kadın konusundan çocuklarımızın Allah algısına, çizgi filmlerden alınan rol modellerden devlet din ilişkisine kadar hayatın tüm alanlarına Kuran-ı Kerim ve peygamberimizin uygulamaları açısından bakmaya çalışıyoruz.

Programımızın danışmanlığını ve sunuculuğunu AÜ İlahiyat Fakültesinden Doç. Dr. Remziye Ege üstleniyor. Din alanında çalışan, insanların ihtiyaçlarını ve sorunlarını yakından bilen Sayın Ege'nin sunumu, programımızda daha çok öze inmemize ve işlevsel olarak dini, hayatın tam da içinden anlatmamıza vesile oluyor.

AÜ İlahiyat Fakültesi'nden kendi alanlarında birer otorite olarak kabul edilen, birçok eserler veren çok değerli öğretim üyelerini ağırlıyoruz programımızda.

"Hayatın içinde dinimizi, aklımızı kullanarak nasıl yaşayabiliriz?" sorusuna cevaplar arıyorsanız, her Cuma 01.05 veya 11.05'te programımızı dinlemeye davet ediyoruz sizi. Bu saatlerde dinlemeye fırsatınız olmazsa da önemli değil, Podcast kayıtlarımızdan programımızı takip edebilirsiniz. ■

AÜ İlahiyat Fakültesi'nden kendi alanlarında birer otorite olarak kabul edilen, birçok eserler veren çok değerli öğretim üyelerini ağırlıyoruz programımızda.

Enikonu Sohbet

Hafta içi her gece 23.00-01.00 saatleri arasında TRT Kent Radyo İstanbul'da eğlenceli bir sohbet programı yayımlanıyor. 23 yıllık radyocu Mine Ayman'ın hazırlayıp sunduğu "Enikonu Sohbet", yıllarını müziğe vermiş sanatçılar yanı sıra müzik yolculuğuna henüz çıkmış isimleri de ağırlıyor. Konuklarla yalnızca müzik sohbetleri mi yapılıyor... Hayır!

Spor, sinema, hobiler dünyası, astroloji, sanat, gezi ve magazin üzerine enikonu sohbetler dinlemek istiyorsanız, saat 23.00'te radyo başına...

Yapım Koordinatörü Tarkan İbrahim Soylu, Yapımcı Mine Ayman ve Teknik Yönetmen Serdar Çiplak yayın sırasında...

Program, hafta içi her gece 23.00-01.00 saatleri arasında yayında... Programa albüm yapan sanatçılar yanı sıra, şarkı sözü yazarları ve aranjörler de katılıyor. Programda bugüne kadar ağırlanan isimler arasında kimler var kimler...

Aşkın Tuna, Zeynep Talu, Günay Çoban, Alper Narman, Onur Özdemir, Sinan Akçıl, Altan Çetin, Ayla Çelik, Ersay Üner, Zeki Güner, İsra Gülümser, Eflatun, Ravi İncigöz, İskender Paydaş, Erdem Kinay, Mustafa Ceceli, Erhan Bayrak, Selim Çaldıran, Volga Tamöz, Mert Ekren, Emrah Karaduman, Ferhat Göçer, Gökhan Tepe, Mehmet Erdem, Ziyet Sali, Buray, Güliz Ayla, Gökhan Türkmen, Merve Özbey, Emre Aydın, Atiye, Simge, Betül Demir, Mabel Matiz, Gökçe, Aynur Aydın, Tuğba Özerk, Cem Belevi, Model, Gülden Mutlu, Bahadır Tatlıöz, Özgün, Gökhan Özen, Emir, Ayşegül Aldinç, Yeşim Salkım, Çelik, Hakan Peker, Emre Kaya, Tuğba Yurt, Levent Dörter, Soner Anca, Zeynep Dizdar, Reyhan Karaca, Bora Duran, İrfan Özata, İlyas Yalçıntaş, Fuat Güner, Ragıp Savaş, Kubat, Hüsnü Şenlendirici, Onur Şan, Mustafa Topaloğlu ve buraya sığdıramayacağımız daha pek çok değerli isim...

Enikonu Sohbet'e katılan birçok isim canlı yayında akustik performanslarıyla da TRT Kent Radyo İstanbul dinleyicilerinin özel saatler geçirmelerini sağlıyor.

"Enikonu Sohbet", hemen her programda iki konuk ağırıyor; bu da konuk sayısının bir yılda 250'nin üzerine çıktığı anlamına geliyor ki; program bu yönüyle rekor kırma yolunda ilerliyor.

Sürpriz telefon bağlantısı

Programda, katılan sanatçılara her an bir telefon bağlantısı sürprizi yapılabiliyor. Sürpriz telefon bağlantıları içinde Sertaç Ortaç'la yapılanı en eğlencelilerinden biriydi. Ortaç'la radyoculuğa başladığı günlerden müziğe başladığı günlere uzanan enikonu bir sohbet gerçekleştirdik. Canlı yayında verilen söz üzerine de yakında Serdar Ortaç'ı, yeni çıkan albümüyle birlikte TRT Kent Radyo İstanbul'da ağırlayacağız ve dinleyicileriyle bir kez daha buluşturacağız. Canlı yayına telefonla katılan isimlerden Gülben Ergen, Hande Yener ve Fettah Can'ı da anmadan geçmeyelim.

"Enikonu Sohbet'e katılan birçok isim canlı yayında akustik performanslarıyla da TRT Kent Radyo İstanbul dinleyicilerinin özel saatler geçirmelerini sağlıyor. Karadenizli müzisyen Selim Bölükbaşı, kemençeyle ve tulum çalan müzisyen arkadaşıyla birlikte

Önümüzdeki günlerde Enikonu Sohbet'te ağırlanacak isimler arasında Fettah Can, Onur Şan, Gülşay, Keemcom, Ayla Çelik, Yeşar, Yonca Evrimik, Metin Asolat, İleri, Yonca Loğ, Doğan Manço ve Tarık gibi isimler var.

"Hafta içi her gece 23.00-01.00 arasında FM 106.6'da canlı yayındayız."

"Enikonu Sohbet'in unutulmaz programlarından birine imza attı. Onur Şan bağlamasıyla muhteşem türkülerini canlı yayında söyledi ve dinleyicilere muhteşem anlar yaşattı. Hüsnü Şenlendirici de klarnetiyle harikalar yarattı ve klarnet meraklılarına canlı yayında tüyolar verdi.

"Enikonu Sohbet'te 90'ların unutulmayan şarkılarına ve şarkıcılarına da yer veriliyor. Programa bugüne kadar belleklerden silinmeyen şarkılarıyla Gökhan Kırdar, Uhde Seçil, Hazal, Erdal, Jale, Zafer Peker, Ah Canım Ahmet, Melis Sökmen, Ayşen, Grup Vitamin, Zeynep ve Yeliz katıldı.

Ayrıca, 200 programı geride bırakan yapım ekibi, 200. programda İrem Derici'yle canlı yayında pasta keserek yaptı kutlamasını...

"Enikonu Sohbet", TRT Kent Radyo İstanbul dinleyicilerini popüler rock gruplarıyla da buluşturuyor. Programa katılan başarılı gruplar arasında Model, Redd, Yüksek Sadakat, Gece, TNK, Majeste, Kargo, 4x4 ve Karnaval gibi isimler var.

Her konuda enikonu bir sohbet dinlemek isteyenleri radyolan başına bekliyoruz. ■

RADYODA SWAHILI VE HAUSA DİLLERİ

Fotoğraf | Ahmet Gök

Afrika Masası, Afrika kıtasındaki Gana, Nijerya, Nijer, Çad, Tanzanya, Burundi, Senegal ve Uganda gibi ülkelerle, dünyanın farklı noktalarında yaşayan Swahili ve Hausa dillerini konuşan 1.1 milyar insana sesleniyor.

Her gün

**14.00-18.00 arasında
web üzerinden,
21.00-23.00 arasında
uydu üzerinden yayındayız.**

Geçen yıla kadar, farklı kültürlerden yapılan radyo ve web yayınlarından haber alan Afrika, tarihinde ilk kez din ve kültür birlikteliği olan bir coğrafyadan, Türkiye'den de haber almaya başladı.

Türkiye'nin Sesi Radyosu, yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız için Türkiye'den bir ses, bir nefes olarak gurbet sancısını dindirirken, seslendiği 5 kıtaya da Türkiye'de olan biteni, aktüaliteyi, tarihi, siyaseti tarayarak kendi dillerinde aktaran bir kaynak niteliği taşıyor.

Mart 2015'te Swahili ve Hausa Afrika dillerinde yayına başlayan radyonun amacı, Türkiye ve Afrika arasında asırlara dayanan bağı güçlendirmek yanı sıra; Türk kültür ve tarihi ile Türk ve İslam dünyasına mâl olmuş edebi şahsiyetleri tanıtmak, dünyada vizyon sahibi olan Türkiye Cumhuriyeti'ni duruşu, tarihi geçmişi, kültürel zenginlikleri, mutfağı, güçlü ekonomisi, gelişen sanayisi ve turizmiyle dünyaya

Radyo yayınının başlangıcından bu yana biriktirdiğimiz en güzel anılardan biri ise Tanzanya'dan bir dinleyicinin Türkiye'ye geldiğinde Tanzanya'dan getirdiği hediyelerle Türkiye'nin Sesi Radyosu'nu ziyaret etmesidir.

anlatmak, dünya gündemindeki olaylara Türkiye penceresinden bakışı yansıtmak ve Türkiye ile ilgili kamuoyu oluşturmaktır.

Afrika Masası'nın kalabalık ve dinamik ekibi tarafından özenle hazırlanan radyo yayınları, her gün 14.00-18.00 arasında web üzerinden, 21.00-23.00 arasında ise uydu üzerinden yayımlanıyor.

TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Afrika Masası, her gün Türkiye, Afrika ve dünyadaki önemli gelişmeler, Türk müzikleri ve Türk kültür sanat programlarıyla Afrika kıtasına ve tüm dünyaya kaliteli yayın yapmanın gururunu yaşıyor.

E-posta ve telefonlardan anlaşılıyor ki, dinleyiciler bugüne kadar alışık olmadıkları bir yayın akışıyla karşı karşıya... Bunun nedeni, Türk kültür sanat programları ve dinleyicilerin bu programlar sayesinde Türkiye'yi daha iyi tanıdıklarını, aldığımız geribildirimlerden anlıyoruz.

Ayrıca, dinleyicilerin her gün radyoyu arayarak, güzel düşüncelerini iletmesi, yaptığımız işin önemine ve değerine vurgu yapıyor. Radyo yayınının başlangıcından bu yana biriktirdiğimiz en güzel anılardan biri ise Tanzanya'dan bir dinleyicinin Türkiye'ye geldiğinde Tanzanya'dan getirdiği hediyelerle Türkiye'nin Sesi Radyosu'nu ziyaret etmesidir. Tanzanyalı dinleyiciden ziyareti sırasında öğrendik ki radyoyu ailece dinliyorlar ve yaşlı annesiyle babasının en sevdiği program "Tarihte Büyük Aşklar"...

TRT Dış Yayınlar Dairesi Başkanlığı, bugün Türkçe dâhil 37 dil ve lehçede radyo, 41 dil ve lehçede de web yayını yapıyor; Türkiye'nin sesini tüm dünyaya hem Türkçeyle hem de dünya dilleriyle duyuruyor. İşte Swahili ve Hausa dilleri de bu diller arasında... Afrika Masası, Afrika'da Türkiye'nin Sesi Radyosu aracılığıyla Türk kültürünü geniş bir coğrafyaya tanıtıyor ve farklı coğrafyalara kucak açıyor. ■

Afrika Masası imzası taşıyan bazı programlar

"Anadolu'nun Bölgelek Denizi", "Din ve Toplum", "Türkiye'nin Yeni Vizyonu", "Gelişen Türkiye Ekonomisi", "Bana İslamı Anlat", "Türkiye'nin Yardım El", "Türk Tarihinin Parlayan Yıldızları", "Dünyanın Müziği", "Ufuk Çizgisi", "Türk Örf Adetleri", "Rotamız Türkiye", "Tarihte Bugün", "Ben Beni Anlatıyorum", "Dünden Yama Mevlânâ", "Bu Dünya Hepimizin", "Bilim Dünyasına Buzden Katkılar", "Türkiye ve Dünya Gündemi", "Kültür Başkenti İstanbul", "Türkiye Krizden Yükselişe", "Yorum Analiz", "Sağlık Turizm Türkiye", "Tarihte Büyük Aşklar"...

Tanzanyalı dinleyiciden ziyareti sırasında öğrendik ki radyoyu ailece dinliyorlar ve yaşlı annesiyle babasının en sevdiği program "Tarihte Büyük Aşklar"...

BEYAZPERDENİN Radyolu Filmleri

ROCK'N ROLL TEKNESİ

1960'larda tüm dünya rock'n roll ile sallanırken İngiltere'de yayın tekeli elinde bulunduran BBC radyoda popüler müziğe çok az yer veriliyordu. Beatles'ın, Rolling Stones'un dünyayı kasıp kavurduğu yıllardı ve İngiliz gençler kendi içlerinden çıkan bu müzik gruplarını radyoda dinleme şansına sahip değillerdi. Böyle bir ortamda çözüm korsan radyoydu.

Kurtuluş Özyazıcı

Karada yayın yapılması BBC'nin tekelindeydi ancak Britanya açıkları uluslararası sulardı ve kimse ona karışamazdı. Böylece İngiliz (ve dünya) radyoculuk tarihinde görülmemiş bir şey oldu ve gemilerden radyo yayını yapılmaya başlandı.

Radyo, teknolojisi gereği, sesini başkalarına duyurmak için en uygun araç. Ancak planlı yayın yapmak ve bunu daha geniş kitlelere ulaştırmak başlı başına bir organizasyon gerektiriyordu. Önce BBC'ye rock çalan radyo kanalları açtıracak, ardından 1973'te Birleşik Krallık'ta yayın tekeli kırılacak olayların başlangıcı işte 1960'lara dayanıyor. Britanya açıklarındaki gemilerin radyo yayınları ile birlikte İngiliz yayıncılık tarihi de yeni bir döneme giriyordu. Rock'n Roll Teknesi, korsan rock yayını yapan bir gemide yaşananları anlatıyor.

Annesi, okuldan uzaklaştırılan oğlu Carl'i 'artık bir şeyler öğrenmesi' gerekçesiyle babasının da bulunduğu Rock'n Roll teknesine yollar. Bu gemiden

gençlerin ilgiyle dinledikleri 'Radio Rock' yayını yapılmaktadır. 24 saat boyunca rock müzik çalan Radio Rock'ta pek çok DJ vardır. Karaya neredeyse hiç çıkmazlar. Bazen erzak getiren, bazense içlerinde hayranlarının olduğu tekneler gemiye yanaşır. Onlar için yaşam yalnızca gemiden ibarettir. Günün her saatinde ama özellikle akşamları gençler gizlice 'Radio Rock' dinlerler. Yalnızca çalan müzikler değil, gençleri sınırsız özgürlüğe davet eden DJ'lerin sözleri de ilgiyi artırır.

Toplumsal düzenin 'rock' ile sallandığı bu dönemde tabii ki hükümetin bu 'tehdide' sessiz kalması beklenemez. İngiliz hükümeti korsan yayın yapan bu kanalları kapatmak için yasada açık aramaya başlar. Bir yandan hükümetin radyoları kapatma çabası sürerken Radio Rock kendini daha da geliştirmenin yollarını arar. Çok fazla dinleyeni olan radyoya reklamverenler oluk oluk para akıtmaktadır. Yurt dışından ünlü DJ'ler radyoda program yapmaya

başlar. Her şey hükümetin aleyhinedir. En sonunda bir çözüm bulunur. Radyo dalgalarının diğer gemilerin haberleşmesini tehlikeye attıkları iddia edilir. Böylece İngiliz hükümetinin aradığı bahane bulunmuş olur. Apar topar bir yasa çıkarılır ve radyolar susturulur.

Saat 23.59.. Korsan radyoların susmasına yalnızca bir dakika var. Kont adıyla bilinen DJ mikrofonda. 'Artık veda ediyoruz' der. Milyonlarca genç radyonun başında belki son kez dinliyorlar sevdikleri DJ'leri ve müzikleri. İngiliz gençlerin külkedisi rüyası sona mı erecektir? Saat gece yansını vurur. Bir sessizlik olur. Birkaç saniye geçer. Veee 'Hadi oradan' der Kont, 'Susacağımızı mı sandınız!!!' Böylece Radio Rock, başka bir deyişle Rock'n Roll teknesi, yalnızca yayın yapmaya devam etmez, aynı zamanda polisten kaçmaya da başlar.

Kazanan hep 'Radio Rock'

Richard Curtis'in hem senaryosunu yazdığı hem de yönettiği Rock'n Roll Teknesi (The Boat That Rocked) 2009 yapımı. Başrollerde İngiliz aktör Bill Nighy ile 2014'te kaybettiğimiz Philip Seymour Hoffman'ın da yer aldığı film, 1960'ların gençliğine, çiçek çocuklarına ve rockçılara bir saygı niteliğinde. Gemide kendilerine ait bir dünya kurmuş radyocuların yaşamına tanıklık ediyoruz filmde. Bir yanda ergenlik sıkıntılarını atlatmaya çalışan genç Carl'in büyüme çabaları, öte yanda büyümüş (!) DJ'lerin aralarında yaşadıkları çatışmalar. Ne olursa olsun sonunda uzlaşma sağlanıyor ve sonuçta kazanan hep 'Radio Rock' oluyor.

Toplumsal düzenin 'rock' ile sallandığı bu dönemde tabii ki hükümetin bu 'tehdide' sessiz kalması beklenemez.

İngiliz hükümetinin çıkardığı yasalarla korsan radyolar yavaş yavaş yayınlarına son verdi. Buna rağmen tek tük de olsa denizden yayın yapan korsan radyolar vardı. Filmin, bu radyolardan biri olan Radio Caroline'nin öyküsünden esinlendiği söyleniyor. 1967'de, BBC popüler müziğe daha fazla yer vermesi gerektiğini anladı ve yeni radyo kanalları kurdu, bir kısmında korsan radyolarda yayın yapmış DJ'leri çalıştırmaya başladı. 1973'te ise Birleşik Krallık'ta özel radyoların yayınlarına izin verildi. Radyo yayıncılığına 1927'de başlayan Türkiye ise özel radyolarla 1992'de tanıştı.

2009 yapımı Rock'n Roll Teknesi'nin, sinemayı radyoya buluşturan en keyif veren filmlerden biri olduğunu söylemek çok da yanlış olmaz.

Mizah dozu yüksek filmin müzikleri de başlı başına bir rock programı zenginliğinde. Rolling Stones'dan, Who'ya, Moody Blues'dan, Beach Boys'a 1960'lara damgasını vuran pek çok grup ve şarkıcı kısa kısa da olsa filmde dinleme şansına erişiyoruz.

O yıllar zirvede olan Beatles'in şarkıları ise telif sorunları nedeniyle filme konamamış. Filmin bir yerinde geçen düello sahnesinde ünlü besteci Ennio Morricone'nin müzikleri kullanılmış. Bir başka besteci Hans Zimmer, projeyi çok beğendiği için jenerikte adı geçmeden film için küçük bir beste yapmış. Sinemayla radyoyu, rock müzik çerçevesinde buluşturan Rock'n Roll Teknesi, iki saatlik müzik ve mizah şöleni sunuyor. ■

TRT Trabzon Radyosu...
Yayına hazırlandığı ilk günler...
48 yıl önce...

Arşiv: Deniz Çakmakoglu
Dijitale aktaran: Kubilay Dökmetaç

TRT Çocuk ve Gençlik
Koroları, müzik
dünyasına çok sayıda
sanatçı yetiştirdi.

2. Radyo Akademi Ödülleri Sahiplerini Buldu

Türkiye'nin en büyük radyo ödül organizasyonu olan Radyo Akademi Ödülleri'nin ikincisinde ödüller sahiplerini buldu. Ülkemizde ilk radyo yayının başladığı gün olan 6 Mayıs'ta Cemal Reşit Rey Konser

Salonu'nda düzenlenen törenle sektörün en başarılı radyo ve radyocularına, ödülleri takdim edildi.

Uluslararası düzeyde katılımı gerçekleşen Radyo Akademi ödüllerinde 21 kategoride sektörün en iyileri belirlendi. Radyocuları kaliteli işler yapmaya teşvik etmeyi ve başarılarını ödüllendirmeyi amaçlayan organizasyonda sorumlu yayıncılığın öncü kuruluşu TRT, 3 dalda ödüle hak kazandı.

TRT Radyo Dairesi Başkanı Amber Türkmen "Yılın Ulusal Radyo Genel Yayın Yönetmeni" ödülünün sahibi olurken, TRT FM program yapımcısı/sunucusu Ayfer Durak "Yılın Radyo Müzik Direktörü", Ocak 2015'te yayın hayatına başlayan, İzmir'in sesi TRT Kent Radyo İzmir ise "Yılın Yerel Türkçe Müzik Radyosu" kategorilerinde ödüle değer bulundu.

Törenin sonunda yabancı ülkede yayın yapan radyoculara TRT Genel Müdürü Şenol Gökta tarafından hatıra beratı takdim edildi. ■

İzmir Gazeteciler Cemiyeti'nden TRT İzmir Radyosu'na İki Ödül

Gazetecilerin mesleki gelişmelerini sağlamak, her yıl başarılı çalışmalarını özendirip, ödüllendirmek ve bunları gelecek kuşaklara birer "örnek" olarak sunabilmek hedefiyle İzmir Gazeteciler Cemiyeti tarafından düzenlenen Şehit Gazeteci Hasan Tahsin Gazetecilik Yarışması'nda ödüller sahiplerini buldu.

Yarışmada, TRT Radyo-1 kanalında yayımlanan "Biz de Varız" programının 2015 yılında yapımcılığını üstlenen Esra İkkurşun ve Deniz Dökmeci; TRT Radyo-3 programlarından "Vivace"nin yapımcıları Leyla Özgür ve Dorukhan Yılmaz radyo haber programı dalında ödüllendirildi.

TRT Çoksesli Koro ve Orkestraları için Blog

TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Çoksesli Müzikler Müdürlüğü bünyesinde bulunan Amatör (Ankara-İstanbul-İzmir-Trabzon Radyosu Çoksesli Çocuk ve Gençlik Koroları) ve Profesyonel (Ankara Radyosu Çoksesli Korosu, TRT İstanbul Radyosu Hafif Müzik ve Caz Orkestrası) toplulukları tek çatı altında birleştiren blog sayfası yayınına başladı. Blog, TRT Çoksesli Koroları'na ait tüm etkinlik ve konser duyurularının paylaşılması amacıyla oluşturuldu.

TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Çoksesli Müzikler Müdürü Tuğberk Evren blog sayfası oluşturulmasının amacını şöyle açıkladı: "Bildiğiniz gibi blogların en önemli özelliği güncel olmalıdır. Biz de bu sayfada korolarımızın güncel çalışmalarını, seslendirdiği eserleri, çektiği fotoğrafları, videoları müzikseverlerle, sevenleriyle ve aileleriyle buluşturmayı amaçladık. Aynı zamanda çocuklarımızın ve gençlerimizin keyifli çalışma ortamını paylaşarak gençlerimizi korolarımıza teşvik etmeyi hedefledik."

"Biz de Varız", TRT Radyo-1'de her Salı 10.00 haberlerinin ardından dinleyiciye sesleniyor. 2016 yayın döneminde yapımcılığını Seda Arslan Şavural'ın, teknik yönetmenliğini Sabahattin Sevinç'in ve spikerliğini Leyla Özgür'ün üstlendiği yapıyı, her alanda engellilere erişmeyi hedefliyor. Engelli mücadelesinin yer aldığı programda; güncel gelişmelerden, gerçek yaşam hikâyelerine, azim öykülerine, hukuksal düzenlemelere, sosyal yaşamda sağlanan imkânlara, sağlık alanında yapılan yeniliklere, sosyal sorumluluk projelerine, sporda ve sanatta yapılan faaliyetlere kadar pek çok konuya yer veriliyor. Yayın boyunca işaret dili çevirisi yapılıyor. "TRT Radyo-1" Facebook

www.trt.net.tr/populercocuksarkilariyarisasi/blog

facebook.com/trtkorolari

twitter.com/TRTKorolari

instagram.com/trtkorolari

Evren, çalışmalarının ekip işi olduğunu belirterek, yaklaşık bin kişilik bir topluluktan söz ettiklerini ve blog sayesinde topluluğun birbirleriyle hem kolay iletişime geçtiğini, hem de ortaya çıkardıkları çalışmalarını takipçileriyle paylaştıklarını sözlerine ekledi. ■

sayfasındaki bağlantı tıklanarak ya da Youtube arama çubuğuna "Biz de Varız TRT Radyo" yazarak işaret dili çevirisi izlenebiliyor.

TRT Radyo-3'te her Perşembe saat 09.00'u gösterdiğinde Leyla Özgür ve Dorukhan Yılmaz, "Vivace" ile klasik müzik severleri selamlıyor. Türkiye ve dünya gündeminden kopuk olmayan, duyarlı, saygılı, samimi ve güleryüzlü sunuşları; programın adıyla özdeş Vivace formunda hareketli, canlı, kısa eserler... Müzik eserleri ve müzisyenler hakkında ilgi çekici bilgileri, müzik dünyasından etkinlik ve magazin haberlerini, geçmişten günümüze sevilen melodiler eşliğinde sunuyor "Vivace". ■

8. TRT Belgesel Ödülleri Sahiplerini Buldu

TRT tarafından Türk belgeselciliğinin gelişmesine katkıda bulunmak, nitelikli belgesel filmlerin seyirciyle buluşmasını sağlamak ve yerli-yabancı belgeselcileri buluşturan bir platform oluşturmak amacıyla 2009 yılından bu yana düzenlenen TRT Belgesel Ödülleri'ne bu yıl 47 ülkeden 427 belgesel film başvurdu.

Bu yıl sekizincisi düzenlenen yarışma, artık gelenekselleşen "TRT Belgesel Günleri" etkinlikleriyle 12-16 Mayıs 2016 tarihleri arasında İstanbul'da izleyicileriyle buluştu.

TRT Belgesel Günleri etkinlikleri bu yıl Harbiye'deki TRT İstanbul Radyosu ve Notre Dame De Sion Fransız Lisesi salonları ile Beyoğlu'ndaki Akbank Sanat ve Tank Zafer Tunaya Kültür Merkezi Salonları olmak üzere dört salonda gerçekleştirildi.

Finale kalan filmlerin yanı sıra dünyanın çeşitli bölgelerinden birçok nitelikli belgesel filmin halka açık ve ücretsiz gösterimleri, yönetmenlerle söyleşiler, belgesel buluşmaları ve açık hava konserinin yer aldığı programın özel gösterim bölümü teması bu yıl "Savaş ve Zorunlu Göç" oldu. Mevcut programa ek olarak festivalin 2016 yılı partner üniversitesi olan İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde "Savaş, Göç ve Sığınmacılar" konulu film gösterimi ve panel düzenlendi.

Belgesel sevenlerin büyük bir ilgiyle takip ettikleri etkinliklerle eş zamanlı olarak yapılan final jürisi izleme ve değerlendirme çalışmalarının tamamlanmasının ardından, 16 Mayıs akşamı TRT İstanbul Tepebaşı TV Stüdyoları'nda gerçekleştirilen Ödül Töreni/Gala Gecesi'nde üç kategoride ödüller sahiplerine ulaştırıldı.

Tülay Akça

Jüri üyeleri, finalist film yönetmenleri, basın kuruluşu temsilcileri ve kültür-sanat camiasından değerli isimlerin katıldığı Gala gecesinde Enbe Orkestrası izleyicilere keyifli dakikalar yaşattı.

8. TRT Belgesel Ödülleri'nde, Uluslararası Kategoride En İyi Film Ödülü'nü, yönetmenliğini Aleksandra Maciuszek'in yaptığı "Casa Blanca" adlı Polonya yapımı film alırken, Ulusal Profesyonel Kategoride En İyi Film Ödülü'nü, yönetmenliğini Ünal Üstündağ'ın yaptığı "Yemen-Türküde Saklı Olan Efsane" adlı belgesel, Ulusal Öğrenci Filmleri Kategorisi'nde En İyi Film Ödülü'nü, yönetmenliğini Mevlüt Çiftçi'nin yaptığı "Siya Roni: İşğin Gölgesinde" adlı belgesel kazandı.

Ödül kazanan filmlerin tam listesi ve 8. TRT Belgesel Ödülleri / TRT Belgesel Günleri ile ilgili diğer ayrıntılı bilgilere www.trtbelgesel.com adresinden ulaşılabilir. ■

Halk Müziğinden Caza Zümrüd-ü Anka Müzikali Sahnede

Türk tarihi ve kültür değerlerinin dünyaya tanıtımı için Cumhurbaşkanlığı himayelerinde gerçekleştirilen Zümrüd-ü Anka müzikalinin gala gösterimi Haliç Kongre Merkezi'nde yapıldı. Türkiye'de bir ilkin gerçekleştiği müzikalde, ileri teknolojiyen yararlanılan sahne tasarımı ve mükemmel görsel efektler davetlilere büyük heyecan yaşattı. Işık, ses ve müzik eşliğinde muhteşem bir görsel şölen sunan müzikal, Türkiye'den sonra dünyanın birçok ülkesinde de gösterime girerek Türk tarihi ve kültürünün aktarılmasında önemli bir rol üstlenecek.

TRT tarafından sahneye konulan Zümrüd-ü Anka müzikalinin gala gösterimi öncesinde düzenlenen tanıtım toplantısına Müzik Dairesi Başkan Vekili Amber Türkmen, TRT Genel Sekreter Yardımcısı Yılmaz Çınar, Libretto ve Sanat Yönetmeni Sırrı Ali Talay, Şef Musa Göçmen ile müzikalin anlatıcısı Ahmet Yenilmez katıldı.

Toplantıda konuşan TRT Radyo Dairesi Başkanı ve Müzik Dairesi Başkan Vekili Amber Türkmen, "Her defasında küllerinden yeniden doğan bir milletin" zengin tarihinin; Türk Halk Müziği'nden caza kadar uzanan geniş bir repertuvar ile sahneye aktarıldığını belirterek "Bir medeniyet müzikali olan Zümrüd-ü Anka ile geçmişten günümüze bizi biz yapan özelliklerimizin, kültür değerlerimizin zenginliğini ve çeşitliliğini sergilemek için müziğin birleştirici gücünden faydalandık. Zümrüd-ü Anka müzikali zengin içeriği ve tarihi dokusuyla kültürel çeşitliliğimizi anlatıyor" diye konuştu.

Gerçek bir millî proje olma özelliği gösteren müzikalin en büyük tamamlayıcı unsurunun Cumhurbaşkanının himayelerinde gerçekleşiyor olmasına da işaret eden Türkmen şunları söyledi:

"Kök ve izlerimizin bulunduğu coğrafyalardaki kültür değerlerimizi korumak, yaşatmak, sahip çıkmak, gelecek nesillere aktarmak ve bu değerlerle bağlarımızı kuvvetlendirmek, millî değerlerimiz açısından oldukça önemli. Bu bağlamda Zümrüd-ü Anka müzikalinde, bulduğumuz iz ve alametlerimizi, müzik, dans ve yeni nesil multimedya görsel efektleriyle destekleyerek, destansı, kültürel bir şölen havasında sunmaya çalıştık. Zümrüd-ü Anka müzikali, atalarımızın Orta Asya'dan günümüze kadar bize bıraktık-

ları kültürel mirastan öne çıkan, tarihimizin edebiyatımızın, yerel kültürümüzün temsili örnekleri bir araya getirilerek Türk kültür dünyasının ve geleneksel Türk müziğimizin zenginliği içinde bizi anlatan müzikal bir yolculuktur. Bu müzikal eserde her izleyici kitlesi kendinden bir parça, bir iz bulacaktır."

Sahne ileri teknoloji ile kuruldu

180 kişilik kadronun sahneye koyduğu Zümrüd-ü Anka müzikalinin sahne tasarımı için ileri teknolojiyen yararlanıldı. 35 bin yapay tüyün bir araya getirilmesiyle oluşan ana sahne perdesinin yanında 16 projektör de 60 metre genişliğindeki görüntüleri video mapping sistemi ile salonun duvarlarına yansıttı. Sahnede aynı anda koro ve orkestra olmak üzere 120 kişi bulunurken, ışık ve ses sisteminde dünyanın en önemli müzikallerinde de kullanılan en son sistemler kullanıldı.

Müzikal için dev kadro

Zümrüd-ü Anka sembolünden yola çıkılarak sahneye konulan müzikalde bir anlatıcı, 12'si solist olmak üzere 44 koro sanatçısı, TRT'nin THM, TSM ve Caz Orkestralarına mensup 31 orkestra sanatçısı ve 3'ü eğitmen olmak üzere 23 dansçıdan oluşan 107 kişilik sanatçı kadrosu görev aldı.

TRT'nin yapıcılığını üstlendiği Zümrüd-ü Anka müzikalinin Şefliğini Musa Göçmen yaparken, Libretto ve Sanat Yönetmenliği Sırrı Ali Talay, Koro Şefliği Elnara Kerimova ve Koreografiler Emre Çelik, Dinçal Tunca ve Benan İlaslan Salar tarafından üstlenildi. Genel Koordinatörlüğü Hasan Karadeniz, Sanat Danışmanlığı Sezgin Aydın, Kostüm Tasarımı Serdar Başbuğ, Ses, Işık ve Sahne Tasarımı da İspanya'dan Acconia tarafından gerçekleştirilen müzikalde, sanatçı koordinasyonunu ise Proje Başkan Yardımcısı Elif Gökalp yürüttü. ■

Önce Ses Vardı

Vincent van Gogh

Şirin Sümer

Sesler nerede saklanır?
Bir zamanlar ölmüşlerin sesleri mesela? Son sözler ve daha biraz önce söylenenler.. Uçar gider mi, yoksa olduğu yere açar, birikir mi?

Bilmiyoruz.. Bilemiyoruz..

Sevdiklerimizi toprağa emanet ederken yakığımız ağıtlar peki?

Onlar nereye gider?

Ses tane tane yağar üzerimize, ruhumuza serinlik veren bir yağmur olur; dalga dalga kalbimizin sırtlarına sızar; tenimizi sarıp sarmalayan bir bulut olur. Bu zaten kadim bir bilgi. Tüm halklar bilir. Bebeğini ninniyle avutan, ninniyle uyutan annelerdir belki ilk bilenler. Eski zaman şifacıları sesle, müzikle iyileştirir. Şamanın davulu titreştiğinde, ruhtaki kıyametler sona erer, rüzgârlar diner.

Nereye gitmiştir peki şamanların şarkıları? Nerededir şimdi şifacının sesi?

Antik Yunan'da, Hitit'te, Eski Mısır'da, Çin'de, Selçuklu ve Osmanlı'da müzikle iyileştiren şifahaneler vardı; sesler bedenlerin içinden geçer, insan için duvarlarında titreşirdi. Aşk acısına uşşak ve hüzzam makamı iyi gelirdi mesela...

Bilim de biliyor artık.. Ses, beyin dalgalarını değiştiriyor; sesle şekillenebiliyor beynimiz; ruhumuz. Ruhda olup bitenler de sesi etkiliyor elbette. Aynı besteyi aynı şekilde çalmıyor piyanist, aldığı hayat bilgisi derslerinden sonra..

Küçücük yaşında, o genç erkek sesi değişmesin diye kilise tarafından hadım ettirilen, çocukluğuna hapsettirilen opera sanatçısı Farinelli'nin ruhunda yaşananlar sesine nasıl sinmişti?

Bir notanın üzerinde hiç nefes almadan 50 saniye durabildiği anlatılır. Kaybettikleri ve hiç bilmediklerinin iniltileri sezilebiliyor olmalıydı sesinden.

1700'ler İtalya'sında yankılanan o mucizevi ses yok mu şimdi?

101 yıl önce, neredeyse bir yıl süren Çanakkale savaşlarının sesleri duruyor mu bir yerlerde? O en kanlı taarruzların yaşandığı gecelerin sesleri ya? Savaş bandosu hemen arkalarında vatan marşını çalar, imamlar dualarla yolcularken, kendini ölüme atan Mehmetçik'in son sesleri nerede?

Çanakkale iki düşmanın birbirinin gözlerinin içine bakarak çarpıştığı son savaştı. Siperlerin arası bazen sekiz metreye kadar düşüyordu. Birbirinin nefesini duyacak kadar yakın. Mehmetçik'in söylediği türkünün hüznü tüm siperlerde duyulurdu. İngiliz ve Anzak askerlerinin günlüklerinden öğreniyoruz bu bilgiyi. Bir Anadolu türküsünün, bir kaval sesinin acılarıyla, iniltilerle, korkularla dolu savaş alanında, aynı dili konuşmayan kalpleri birbirine nasıl bağladığını okuyoruz günlüklerden. O türkü sustu mu çoktan?

Cephede şehit olacak eşine mektup yazan Belkis Hanım'ın sesi nerede peki? Hanımefendinin kalbinden dökülen şu cümledeki derin iç çekiş:

"Mutlu olmamız için öyle az şeye ihtiyacımız var ki?" diyen ses nerede?

Nereye gider gerçekten ölümlerimizin sesleri..

Uçar gider mi, yoksa olduğu yere açar, birikir mi?

Kim bilebilir..

Şimdi yazarken düşündüm de kuşlar mı topluyor acaba bu sesleri?... ■

sirin.sumer@tnt.net.tr

TRT

*Çukurova
Radyosu*

“1968 Yılından Bu Yana”

Bölgenin

Güçlü Sesi...

radyo.trt.net.tr

[f](#) TRT Çukurova Radyosu [t](#) @TRTCukurova

"Bugün, metropollerde, birbirinden kopuk uydu kentlerde yalnızlaşırken, kanaat önderlerimizi yitirdiğimiz gibi, birlikte olma hissini de yavaş yavaş kaybediyoruz. Herkes kendi hâlince bir şey söyler ama söylemenin en güzel şekli sohbettir. İşte radyo eski zamanların buğusunu üzerinde taşıyan büyülü kutu olmaya bu yüzden devam ediyor. Çünkü, ayrı ayrı yerlerde olunsa bile, birlikte olma hissini onun gibi veren bir başka iletişim aracı yok. Radyolarımız, bir kanaat önderi olarak bizi birbirimize ve geçmişimize bağlamaya devam ediyor."

Şenol GÖKA
TRT Genel Müdürü